

Vuosikertomus '08

Sisällysluettelo

Tietoja osakkeenomistajille.....	2
Konsernin avainluvut	3
Lännen Tehtaat lyhyesti	4
Missio, visio, tavoitteet ja arvot.....	5
Toimitusjohtajan katsaus	6
Henkilöstö	8
Laatu	11
Ympäristö	13
Avainluvut liiketoiminnoittain.....	16
Apetit tuotemerkki.....	18
Pakasteliiketoiminta.....	20
Kalaliiketoiminta.....	22
Kasviöljyliiketoiminta.....	26
Viljakauppaliiketoiminta.....	28
Hallituksen toimintakertomus.....	32
Konsernitilinpäätös liitetietoineen.....	40
Emoyhtiön tilinpäätös liitetietoineen	68
Hallituksen voitonjakoehdotus.....	77
Tilintarkastuskertomus.....	78
Hallintoneuvoston lausunto	79
Osakkeet, osakepääoma, osakkeenomistajat ja osinkopolitiikka.....	80
Hallinnointiohje	82
Hallinnointi 31.12.2008.....	87
Vuosikooste 2008	88
Hallintoneuvosto	89
Tilintarkastajat.....	89
Hallitus.....	90
Toimitusjohtaja ja johtajisto.....	91
Yhteystiedot	92

Tietoja osakkeenomistajille

■ Yhtiökokous

Lännen Tehtaat Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina 2.4.2009 klo 14.00 Lännen Tehtaat Oyj:n henkilöstöravintola Myllynkivessä Säkylässä.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka 23.3.2009 on merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n (ent. Suomen Arvopaperikeskus Oy) pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoittauduttava yhtiölle viimeistään tiistaina 31.3.2009 klo 16.00 mennessä joko kirjallisesti osoitteeseen Lännen Tehtaat Oyj, PL 100, 27801 Säkylä, faksilla numeroon 010 402 4022, puhelimitse numeroon 010 402 4002/Arja Antikainen tai sähköpostilla osoitteeseen arja.antikainen@lannen.fi.

■ Osingonmaksu

Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2008 maksetaan osinkoa 0,85 euroa osakkeelta. Osinko maksetaan osakkaalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 7.4.2009 on merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinko maksetaan 17.4.2009.

■ Taloudellinen tiedottaminen vuonna 2009

Lännen Tehtaat Oyj julkaisee vuonna 2009 seuraavat taloudelliset katsaukset:

Tilinpäätöstiedote 2008	19.2.2009
Vuosikertomus 2008	viikolla 12, 2009
Osavuositarkastus 1.1.–31.3.	7.5.2009
Osavuositarkastus 1.1.–30.6.	14.8.2009
Osavuositarkastus 1.1.–30.9.	6.11.2009

Kaikki taloudelliset katsaukset julkaistaan suomeksi ja englanniksi. Painettu vuosikertomus postitetaan kaikille yli 100 osaketta omistaville osakkaille. Vuosikertomus on luettavissa yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/sijoittajatieto. Osavuositarkastukset julkaistaan pörssitiedotteina ja yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/sijoittajatieto. Taloudellisia tiedotteita voi tilata osoitteesta Lännen Tehtaat Oyj, PL 100, 27801 Säkylä, puhelin 010 402 00, faksi 010 402 4022 tai sähköpostiosoitteesta lannen.tehtaat@lannen.fi. Yhtiön kotisivujen kautta voi ilmoittautua postituslistalle.

■ Muutokset osakkeenomistajien henkilötiedoissa

Osakkeenomistajia pyydetään ilmoittamaan henkilötiedoissa tapahtuneet muutokset siihen pankkiin, jossa osakkeenomistajalla on arvo-osuustili.

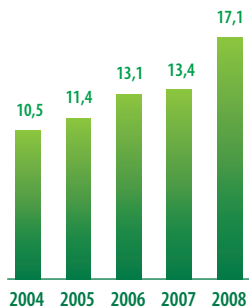

Konsernin avainluvut

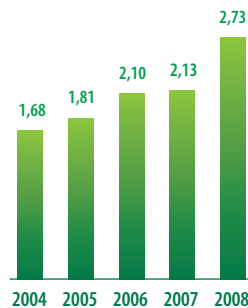
2,73

Tulos/osake

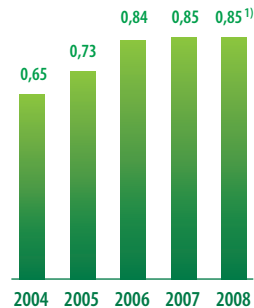
Tilikauden tulos,
milj. euroa

Tulos/osake,
euroa

Osinko/osake,
euroa

1) hallituksen ehdotus

Konsernin avainluvut

		2008	2007
Liikevaihto ¹⁾	milj. euroa	349,1	309,6
Liiketulos ¹⁾	milj. euroa	13,9	5,3
Liiketulos ilman kertaeriä ¹⁾	milj. euroa	5,4	4,9
Tulos ennen veroja ¹⁾	milj. euroa	10,7	4,6
Tulos jatkuvista toiminnoista	milj. euroa	10,0	4,2
Tilikauden tulos	milj. euroa	17,1	13,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	13,8	10,0
Oman pääoman tuotto	%	12,9	10,8
Omavaraisuusaste	%	70,5	62,1
Nettovelkaantumisaste	%	1,1	16,0
Investoinnit ¹⁾	milj. euroa	8,1	6,9
Henkilöstö, keskimäärin ¹⁾		755	705
Oma pääoma/osake	EUR	21,83	20,36
Tulos/osake	EUR	2,73	2,13
Osinko/osake	EUR	²⁾ 0,85	0,85

1) jatkuvat toiminnot

2) hallituksen ehdotus

Lännen Tehtaat

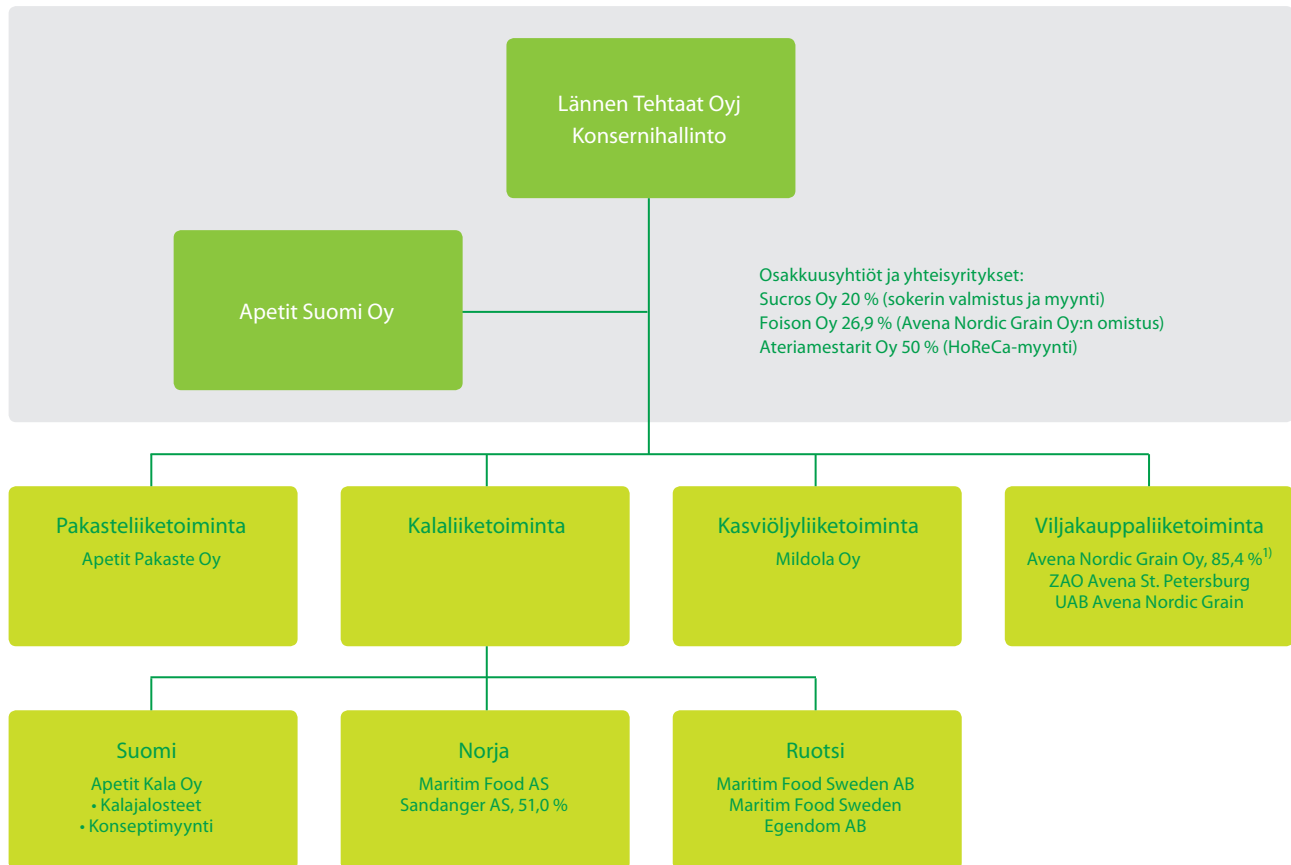
Lännen Tehtaat Oyj on elintarviketeollisuusyhtiö, jonka osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Konsernin liiketoiminta-alueita ovat pakasteliiketoiminta, kalaliiketoiminta, kasviöljyliiketoiminta, viljakauppa ja muut toiminnot.

Apetit Pakaste Oy kehittää, valmistaa ja myy Suomessa pakasteita. Apetit Kala Oy kehittää, valmistaa ja myy Suomessa kalajalosteita ja myy kalajalosteita ja muita tuoretuotteita Kalatori-palvelutiskeissä. Maritim Food AS tytäryhtiöineen valmistaa äyriäis- ja kalatuotteita Norjassa ja Ruotsissa. Yhtiön valmistamia äyriäistuotteita tuodaan myös Suomeen. Mildola Oy tarjoaa asiakkailleen puhtaasti luonnollisella menetelmällä valmistetuja kasviöljyjä ja valkuaisrehuja. Avena Nordic Grain Oy tytäryhtiöineen on kotimaiseen ja kansainväliseen vilja-, öljykasvi- ja palkokasvi- sekä

rehuraaka-ainekauppaan erikoistunut yritys. Emoyhtiö Lännen Tehtaat Oyj vastaa konsernihallinnosta, konsernirakenteen kehittämisestä sekä osake- ja kiinteistöomistusten hallinnoinnista. Apetit Suomi Oy vastaa Apetit tuotteiden markkinoinnista. Lisäksi yhtiö tuottaa henkilöstö- ja tietohallinnon palveluja sekä ympäristö- ja taloushallinnon palveluja Lännen Tehtaat -konsernin yhtiöille.

Lännen Tehtaat toimii pohjoisen Itämeren alueella.

Toiminnallinen rakenne

1) Välitön ja välillinen omistus Foison Oy:n kautta

Konsernirakennekaavio on nähtävillä yhtiömme kotisivuilla www.lannen.fi/fi/konserni

Missio, visio, tavoitteet ja arvot

Missio

Lännen Tehtaat Oy:n missio on tuottaa omistajilleen lisäarvoa pitkäjänteisesti. Toteutamme missiomme kannattavan organisen ja ulkoisen kasvun avulla.

Visio

Lännen Tehtaat on yksi johtavista suomalaisista elintarvikeyhtiöistä, joka toimii pohjoisen Itämeren alueella.

Tavoitteet

- konsernin liikevaihdon kaksinkertaistaminen kolmen vuoden jaksolla
- liikevoitto vähintään 5 % liikevaihdesta
- omavaraisuusaste vähintään 40 %
- oman pääoman tuotto (ROE) vähintään 12 %

Arvot

■ Asiakaskeskeisyys

Tunnistamme kuluttajien ja asiakkaiden tarpeet ja tyydytämme ne odotukset ylittävillä tuotteilla ja palveluilla. Yhteistyömme ansiosta asiakkaamme menestyvät yhdessä kanssamme.

■ Uudistuminen

Etsimme uusia ratkaisuja ja olemme päättäväisiä ja nopeita muutosten toteuttajia. Uudistamalla kehitämme toimintaamme ja parannamme tuloksiamme.

Varmistamme osaamisen jatkuvan kehittymisen luomalla oppimiseen kannustavan ilmapiirin ja oppimismahdollisuudet. Innostamme toisiamme kehittymään ihmisinä ja työssämme.

Uudistamme tuotteitamme ja palveluitamme ennakoivasti vastaamaan kuluttajien ja asiakkaiden muuttuvia tarpeita. Olemme aktiivinen toimintaympäristön uudistaja.

■ Vastuullisuus

Toimimme vastuullisesti läpi koko toimintaketjun ja huomioimme kuluttajien, asiakkaiden, henkilöstön, omistajien, yhteiskunnan sekä ympäristön tarpeet ja odotukset.

Kannamme henkilökohtaisen vastuun työyhteisössämme.

Meidän vastuullamme on vahvistaa kannattavuutta ja tuottaa hyvää tuottoa yhtiöömme sijoitetulle pääomalle pitkäjänteisesti.

Toimitusjohtajan katsaus

Lännen Tehtaat Oyj:n vuoden 2008 tulos muodostui kaikkien aikojen parhaaksi. Hyvä tulos perustui jatkuvien liiketoimintojen suorituskyvyn paranemiseen ja merkittäviin positiivisiin kertaeriin. Vahva tulos vahvisti edelleen yhtiön tasetta ja rahoitusasemaa niin, että Lännen Tehtaat -konserni on käytännössä nettovelaton. Omavaraisuusasteemme nousi 70,5 %:iin ja yhtiön lähivuosien rahoitus on turvattu sitovin limiitein.

Vuosi 2008 oli liiketoimintaympäristön kannalta kaksijakoinen. Vuoden alkupuoliskolla alkoi näkyä merkkejä siitä, että maailmantalous ja Suomen kansantalous olivat ajautumassa kohti vaikeuksia. Samaan aikaan Lännen Tehtaat -konsernin liiketoimintojen markkinat olivat vähintäänkin tavanomaisen vilkkaat.

Vuoden puolivälissä talouden epävakautta indikoivat signaalit olivat jo vahvoja ja loppuvuodesta mediat täyttyivät nopeasti uutisista, jotka osoittivat maailman- ja kansantalouden ajautuneen vakaviin ongelmiin. Erityisen haastavan tilanteesta teki se, että maailmantalouden muutokset syntyivät tapahtumista, joiden vaikutusta kansan- ja yritystason talouteen oli vaikea ennakoita.

Talouden taantuneen kehityksen vaikutukset Lännen Tehtaat -konsernin liiketoimintoihin jäivät kuitenkin viime vuonna vähäisiksi. Jatkuvien liiketoimintojemme kertaeristä puhdistettu liikevoitto nousi vertailukautta paremmaksi, mitä voi pitää olosuhteisiin nähden tyydyttävänä suorituksena.

Yhtiömme jatkoi johdonmukaisesti strategiansa toteuttamista ja keskittyi elintarvikeliiketoimintoihin. Suomen Rehu Oy:n myynti Hankkija-Maatalous Oy:lle saatettiin päätökseen, kun loput 49 % osakkeista myytiin syyskuussa. Näin luovuin lopullisesti strategiaamme kuulumattomasta rehuliiketoiminnasta ja tuloutimme kaupasta merkittävän positiivisen kertaerän.

Apetit Pakaste päätti vuoden alkupuolella myydä hilloliiketoiminnan Saarioisten Säilyke Oy:lle ja keskittyä pakasteliiketoiminnan kehittämiseen. Kauppa toteutettiin syksyllä ja Dronningholm-hillojen ja -marmeladien kehittäminen, valmistus, myynti ja markkinointi siirtyivät Saarioisten Säilyke Oy:lle. Kauppaan sisältyi myös Dronningholm-tuotemerkki. Kaupasta syntyi merkittävä kertaluonteinen myyntivoitto.

Suomen Rehu Oy:n vähemmistöosuuden ja hilloliiketoiminnan myynnistä syntyneiden kertaerien lisäksi konsernin tulokseen tuloutui merkittäviä positiivisia kertaeriä myös osakkuusyhtiö Sucroksen tulososuutena. Sucros Oy:n pääomistaja Danisco A/S ilmoitti kesällä sopineensa sokeriliiketoimintaa harjoittavan tytäryhtiönsä Danisco Sugar A/S:n myynnistä saksalaiselle Nordzucker AG:lle. Kaupalla toteutuessaan ei odoteta olevan suurta vaikutusta Sucros Oy:n toimintaan Suomessa.

Syventyvä taloudellinen taantuma vaikuttaa kulutuskäyttäytymiseen ja myös elintarvikkeiden kysyntään yhtiömme kotimarkkinoilla. On mahdollista, että vaikka ruuan myyntivolyymi säilyisi toiminta-alueellamme vakaana, ruokamarkkinoiden arvo laskee kulutuskysynnän suuntautuessa enemmän peruselintarvikkeisiin ja matalan jalostusasteen tuotteisiin. Arvioni mukaan Lännen Tehtaat Oyj:n liiketoimintaportfolio sopii hyvin näihin mahdollisiin kysynnän muutoksiin. Lisäksi pakasteliiketoiminnan tuotannon keskittämisen, kalaliiketoiminnan organisaation keventämisen, uusien toiminnanohjausjärjestelmien ja toimintamallien käyttöönoton myötä liiketoimintojemme suorituskyvyn ennakoidaan paranevan.

Lännen Tehtaat on edennyt viime vuosina kohti visiotaan olla yksi johtavista suomalaisista elintarvikeyhtiöistä, joka toimii pohjoisen Itämeren alueella. Visiota kohti on edetty myymällä elintarvikeliiketoimintoihin kuulumattomia liiketoimintoja. Siksi yhtiömme tase on erittäin vahva ja meillä on hyvä rahoitusasema, mikä sopii hyvin nykyiseen maailman- ja kansantalouden tilanteeseen.

Omavaraisuusaste

70,5%

Vahva taseemme ja rahoitusasemamme antavat meille erinomaisen mahdollisuuden hyödyntää uusia avautuvia järjestelymahdollisuuksia.

Tulevaisuuden haasteista innostavimmat liittyvät kunnianhimoisiin kasvu- ja kannattavuustavoitteisiimme. Voimakkaan liikevaihdon kehittymisen mahdollistavat entistä parempi nykyisten liiketoimintojen suorituskyky ja ulkoisen kasvun mahdollistava vahva rahoitusasema.

Oman haasteensa muodostaa yleinen talouden kehitys. Sillä voi olla yllättäviä ja voimakkaita vaikutuksia myös elintarvikesektoriin, vaikka sitä pidetäänkin yleisesti suhteellisen vähän suhdanneherkkänä. Erityisellä valppaudella onkin nyt korkea arvo. Olemme rakentaneet alkaneelle vuodelle erilaisia vaihtoehtoisia malleja, joiden avulla olemme arvioineet mahdollisia tapahtumien kulkua. Niiden perusteella olemme myös rakentaneet valmiiksi toimenpideohjelmia, joiden avulla voimme reagoida tarvittaessa nopeasti yllättävissäkin tilanteissa.

Kiitän kaikkia Lännen Tehtaat -konsernin henkilöstöön kuuluvia ja yhteistyökumppaneitamme. Olemme tehneet hyvää yhteistyötä asiakkaittemme ja omistajiemme hyväksi. Rakenteemme, toimintamme laatu ja sen suorituskyky ovat kehittyneet oikeaan suuntaan.

Onnistutaan yhdessä myös tänä vuonna.

Matti Karppinen

Yhteistyö ja asiakaskeskeisyys

Lännen Tehtaiden henkilöstöstrategian kulmakiviä ovat työhyvinvoinnin, osaamisen ja johtamisen kehittäminen.

Lännen Tehtaat -konsernin palveluksessa oli vuonna 2008 keskimäärin 755 henkilöä (jatkuissa toiminnoissa vuonna 2007: 705 ja 2006: 662 henkilöä). Keskimääräinen henkilömäärä kasvoi vuonna 2008 kalaliiketoiminnassa noin 60 henkilöllä ja väheni pakasteliiketoiminnassa 10 henkilöllä. Kalaliiketoiminnassa kasvu johtui Maritim Food -konsernin yhtiöiden liittämistä Lännen Tehtaat -konserniin vuonna 2007 sekä henkilömäärän kasvusta konseptiliiketoiminnassa aikaisemmin franchise-periaatteella toimineiden Kalatori-palvelumyyntipisteiden siirryttyä oman henkilökunnan hoidettaviksi.

Palkkoja ja palkkioita maksettiin yhteensä 28,5 (23,8 ja 20,6) miljoonaa euroa.

Henkilöstön yleisinä kehittämisen painopisteinä vuonna 2008 olivat ammatillisen osaamisen kehittäminen, monityötaiteisuus ja varmistusjärjestelmien luominen.

Pakaste- ja kalaliiketoiminnan sekä konsernin yhteisissä toiminnoissa työskentelevien esimiesten ja asiantuntijoiden yhteisten päällikköpäivien keskeisenä teemana vuonna 2008 oli asiakaskeskeisyys. Aiheen käsittelyä jatketaan vuonna 2009 painopisteinä kuluttajatuntemus,

- Keskiössä osaamisen kehittäminen
- Asiakas ja kuluttaja tutummiksi
- Aktiivinen vapaa-aika

asiakasymmärrys ja innovatiivisuuden merkitys. Päällikköpäivien tavoitteena on kehittää johtamisvalmiuksia sekä tukea ja valmentaa esimiehiä ymmärtämään liiketoiminnan kokonaisuutta ja yhdessä tekemisen tärkeyttä.

Konsernin eri yksiköiden luottamushenkilöiden ja yhtiön johdon yhteydenpito- ja tiedonvaihtofoorumi Henkilöstöfoorumi kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa.

Vuoden 2007 lopulla Lännen Tehtaiden Suomen liiketoimintayksiköissä tehdyn ilmapiiritutkimuksen tuloksia purettiin kaikissa liiketoimintayksiköissä ensimmäistä kertaa osastokohtaisesti. Kullakin osastolla laadittiin toimenpideohjelmat asioiden kehittämiseksi. Toimenpideohjelmaa monine kehittämiskohteineen työstettiin yhteensä 44. Valtaosa toimenpideohjelmiin sisällyvistä kehittämiskohteista toteutet-

tiin vuoden 2008 aikana ja loput kehitystoimet saatetaan päätökseen vuonna 2009. Seuraava ilmapiiiritutkimus järjestetään syksyllä 2009. Silloin tutkimus ulotetaan myös konsernin ulkomaantoimintoihin.

Lännen Tehtaiden uudistettuja arvoja koskevat keskustelut käynnistettiin liiketoimintayksiköissä osastokohtaisesti. Arvokeskustelujen tavoitteena on, että jokainen konsernin palveluksessa oleva tiedostaa arvojen merkityksen omassa työssään. Keskustelut jatkuvat vuonna 2009.

Päättyneen vuoden aikana jatkettiin konsernin henkilöstökäytäntöjen yhtenäistämistä.

Palkitsemiskäytäntöjä yhtenäistettiin ja palkitsemisen vaihtoehtoisista laadittiin yhteinen "Henkilöstön huomioiminen ja palkitseminen" -ohjeistus.

Vapaa-ajan palveluissa vähälle käytölle jääneet lomamökit korvattiin uudella Mentäiskö -hankkeella. Yhtiö osallistuu omalla panoksellaan entisten vapaa-ajan toimintojen lisäksi koko henkilöstölle tarkoitettuihin uusiin harrastusmahdollisuuksiin, kuten teatterimatkoihin, konsertteihin, keilailuun yms. Uusi toimintamuoto on otettu innostuneesti vastaan.

Konsernin autopolitiikan päivittämisen yhteydessä keväällä 2008 annettiin yhtiön arvoihin perustuva suositus vähäpäästöisten autojen suosimisesta työsuhdeautojen valinnassa.

Lännen Tehtaat -konsernin Suomen toimintojen palkanlaskenta ulkoistettiin vuoden 2008 alussa. Samaan aikaan käynnistettiin konsernin uuden henkilöstöhallinnon järjestelmän suunnittelu. Järjestelmä on esimiehille tarkoitettu johtamisen työväline, jolla hallitaan reaaliaikaisesti henkilöstöön ja työsuhteisiin liittyviä asioita. Järjestelmässä henkilöstö voi itse ylläpitää tietyt perustietonsa ajantasaisina. Järjestelmän pilotointi ja pilottikäyttäjien koulutus alkoi syksyllä. Järjestelmän ensimmäinen vaihe valmistui vuoden 2009 alussa ja sitä kehitetään edelleen alkaneena vuonna.

Lännen Tehtaiden oman työterveysaseman toiminta Säkylässä päättyi syksyllä, minkä jälkeen Säkyllän teollisuusalueen työterveyspalvelut on järjestetty ostopalveluna. Muutoksen jälkeen kaikki konsernin työterveyspalvelut hankitaan ulkopuolisilta toimijoilta.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus päätti 2.4.2008 perustaa osakepalkkiojärjestelmän osaksi konsernin avainhenkilöiden sitouttamisjärjestelmää. Järjestelmässä avainhenkilöillä oli mahdollisuus saada palkkiona yhtiön osakkeita ansaintajakson ansaintakriteereille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Järjestelmän ansaintajakso alkoi 1.1.2008 ja päättyi 31.12.2008. Ansaintajaksolta 2008 oli mahdollisuus saada palkkioina enintään 17 000 Lännen Tehtaat Oyj:n osaketta ja lisäksi rahana enintään osakkeiden arvoa vastaava määrä. Järjestelmän kohderyhmään kuului

13 henkilöä ansaintajaksolla 2008. Järjestelmän tuotto ansaintajaksolta 2008 perustui konsernin jatkuvien liiketoimintojen osakekohtaiseen tulokseen (EPS). Tavoitetta ei vuonna 2008 saavutettu.

Apetit Pakasteen Turun ruokapakastetehdas suljettiin vuoden 2008 lopussa ja toiminta keskitettiin Säkylässä. Kaikille Turun tehtaalla työskennelleille henkilöille tarjottiin työtä Säkylässä. Vain harva tarttui tähän tarjoukseen. Tehtaan 45:lle työtä vaille jääneelle henkilölle järjestettiin uudelleensijoitusvalmennusta yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa.

Liiketoiminnan myynnin seurauksena hillojen ja marmeladien valmistus päättyi Säkylässä syyskuun alussa. Hillotuotannossa työskennellyt henkilöstö uudelleenkoulutettiin ruokapakasteiden valmistajiksi noin viiden viikon tiiviillä koulutus- ja työhön perehdyttämisjaksolla.

Pakaste liiketoiminnan uuden toiminnanohjauksjärjestelmän käyttöönottoon valmistautuminen aiheutti runsaasti perehdyttämis- ja koulutustarvetta eri toimintoissa. Järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2009.

Asiakas- ja kysyntälähtöisen toiminnanohjauksen vahvistamiseksi ja tulostavuuksien selkeyttämiseksi pakasteiden myynti- ja tuotekehitystoiminnot organisoitiin keväällä uudelleen. Pakasteiden myynti- ja tuotekehityshenkilöstö siirtyi organisaatiomuutoksen yhteydessä palveluyhtiö Apetit Suomi Oy:stä Apetit Pakaste Oy:öön.

Apetit Kalassa käynnistyi tuotannon esimiestyön kehittämiseen tähtäävä valmennus. Sen rinnalla yhtiössä uudistettiin ja täsmennettiin työtehtäviä ja vastuita kaikilla tasoilla.

Vastuiden selkeyttämiseksi kevään organisaatiomuutoksen yhteydessä kalajalosteiden myynti- ja tuotekehityshenkilöstö siirtyi Apetit Suomi Oy:stä Apetit Kala Oy:öön.

Päällikköpäivillä positiivisuuden hengessä

Tammikuun -09 päällikköpäivien avauksessa toimitusjohtaja tarkasteli taantumaa vähän toiselta kantilta kehottaen tutkimaan mahdollisuuksia, pyrkimään positiivisiin tulkintoihin ja olemaan subjekti eikä objekti. Päivän kantava teema oli asiakaskeskeisyys. Me voimme nähdä sen joko omien asiakkaiden tai kuluttajan kannalta. Kuluttajateemasta irtoavat esim. sellaiset työkalut kuin erilaistuminen, ruuanlaittoratkaisut, edullisuus jne.

Tietysti meitä kiinnosti kuulla, mitä päivän asiakasvieraamme meistä ajattelivat. Ja meidänhän nähdään hivenen harmaana ja konservatiivisena yhteistyökumppanina, mutta onneksi luottamus on korkealla tasolla. Ja sehän on kaiken perusedellytys.

Listasimme tulevan toiminnan kulmakiviksi seuraavat: asiakasaika, pyyteen palvelu, luova yllätyksellinen työ, asiakkaan tarpeiden ymmärtäminen, tarpeiden luominen ja ratkaisujen tarjoaminen.

Kari Lossi

Ryhmäpäällikkö, Apetit Kala Oy

Henkilöstö

Ilmapiiiritutkimuksen tulosten perusteella kiinnitettiin huomiota mm. tiedotukseen ja toiminnan tavoitteiden selkeyttämiseen. Kalatori-myyntipisteissä painopistealueiksi valittiin talousosaamisen, esimies-taitojen ja säännöllisen tiedottamisen kehittäminen.

Apetit Kalassa otettiin syksyllä käyttöön uusi toiminnanohjaus-järjestelmä. Henkilöstölle järjestettiin koulutusta uuden järjestelmän ylläpitoon ja käyttöön. Projekti alkoi helmikuussa ja päättyi järjestelmän käyttöönottoon lokakuussa.

Maritim Foodin integrointi Lännen Tehtaat -konserniin jatkui toimintoja yhdenmukaistamalla. Maritim Foodin irrottautuminen edellisestä omistajasta eteni suunnitellusti ja Maritim Food rekrytoi uusia henkilöitä taloushallintoon, ostotoimintoihin ja myyntiin korvaamaan aiemmalta omistajalta hankittuja ostopalveluita.

Mildolassa uudelleenorganisointiin toimintoja ja työnjakoa sekä selkeytettiin vastuita. Yhtiön eri toimintojen yhteistyötä kehitettiin kahdessa valmennustapahtumassa. Tuotannossa otettiin käyttöön ryhmäkehityskeskustelut, uudistettiin vuorojärjestelmää ja tehostettiin hiljaisen tiedon ja osaamisen siirtämistä eläkkeelle siirtyviltä uusille työntekijöille.

Avena Nordic Grainin henkilöstölle tarjottiin helmikuussa osana henkilöstön sitouttamisjärjestelmää mahdollisuutta tulla välillisesti Avena Nordic Grainin osaomistajiksi. Järjestely toteutettiin perustamalla erillinen yhtiö, joka osti Lännen Tehtailta 20 % Avena Nordic Grain Oy:n osakkeista. Osaa uuden yhtiön osakkeista tarjottiin Avena Nordic Grainin henkilöstölle. Lähes koko henkilöstö osallistui järjestelyyn.

Avenassa on kevästä alkaen valmisteltu uuden toiminnanohjaus-järjestelmän käyttöönottoa. Henkilöstö on osallistunut kehitysprojektin kaikkiin vaiheisiin ja perehtynyt samalla järjestelmän toiminnallisuuksiin. Järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2009. Sen avulla Avenan toimintaa voidaan tehostaa entisestään.

Avenassa tehtiin vuotuinen työyhteisön voimavarakartoitus ja sen tulokset analysoitiin henkilöstön yhteisissä palavereissa. Samoin jatkettiin edellisen vuoden puolella tehdyn työilmapiiritutkimuksen tulosten analysointia. Tulosten pohjalta kehitettiin toimintatapoja ja sisäistä yhteistyötä.

Asiakastyön kehittämiseen liittyvä moduulipohjainen koulutus-konaisuus henkilöstölle jatkui. Lisäksi järjestettiin ajankohtaiskoulutusta eri aihepiireistä.

■ Näkymät vuodelle 2009

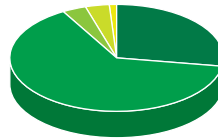
Lännen Tehtaat -konsernin uusi henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä otetaan vaiheittain käyttöön. Järjestelmän käyttökoulutusta tullaan henkilöstöhallinnon toimesta järjestämään esimiehille ja muulle henkilöstölle pitämällä informaatiotilaisuuksia eri paikkakunnilla ja antamalla tukea järjestelmän käyttöön.

Konsernin uudistettuja arvoja koskevien informaatio- ja keskustelutilaisuuksien kierros, arvokiertue, jatkuu kevään ja kesän aikana.

Syksyn 2007 ilmapiiritutkimuksen tulosten perusteella tehtyjen kehittämissuunnitelmien toimeenpano jatkuu konserniyhtiöissä. Syksyllä 2009 tehdään uusi, konsernin kaikki yksiköt kattava ilmapiiritutkimus.

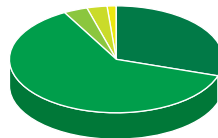
Tuotannon esimiestyön kehittämiseen tähtäävä koulutus jatkuu Kuopiossa. Esimiesvalmennus aloitetaan myös Säskylän pakastetehaalla. Myös päällikköpäivien järjestäminen jatkuu.

Konsernin vuonna 2005 laadittu tasa-arvosuunnitelma päivitetään alkaneen vuoden aikana.

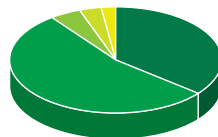
Konsernin henkilöstö liiketoiminoittain 31.12.2008

Pakasteliiketoiminta	251
Kalaliiketoiminta	586
Kasviöljyliiketoiminta	34
Viljakauppa	31
Muut toiminnot	11
Yhteensä	913

Konsernin henkilöstö liiketoiminoittain 31.12.2007

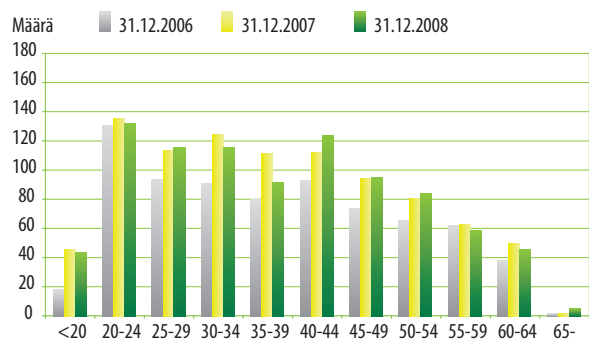
Pakasteliiketoiminta	279
Kalaliiketoiminta	579
Kasviöljyliiketoiminta	35
Viljakauppaliketoiminta	29
Muut toiminnot	12
Yhteensä	934

Konsernin henkilöstö liiketoiminoittain 31.12.2006

Pakasteliiketoiminta	269
Kalaliiketoiminta	402
Kasviöljyliiketoiminta	36
Viljakauppaliketoiminta	26
Muut toiminnot	16
Yhteensä	749

Konsernin henkilöstön ikäjakauma ikäryhmittäin

Miten määrittelemme laadun

Lännen Tehtaiden keskeisiä toimintaperiaatteita ovat tuotteiden korkea laatu, tuoteturvallisuuden varmistaminen ja jatkuva asiakastytyväisyydestä huolehtiminen.

Laatutavoitteiden saavuttaminen varmistetaan sertifioidulla toiminnanhallintajärjestelmällä, noudattamalla HACCP-järjestelmän periaatteita (Hazard Analysis and Critical Control Points, vaarojen arviointi ja kriittiset hallintapisteet) sekä jatkuvalla omavalvonnalla ja asiakastytyväisyyden mittauksilla. Toimintaa kehitetään jatkuvan parantamisen periaatteella.

■ Apetit tuotemerkki

Apetit tarjoaa nautintoa ja hyvinvointia – tänään ja tulevaisuudessa. Brändin ydinlupaus ohjaa kaikkea toimintaa pakaste- ja kalaliiketoiminnassa raaka-aineiden hankinnasta valmiiseen tuotteeseen. Tavoitteena on varmistaa, että valmis tuote täyttää kuluttajan odotukset.

Tuotekehitysprosessissa uudet konseptit ja tuotteet testataan kuluttajatestein ennen niiden markkinoille tuontia. Tuotteiden ja toiminnan jatkuvaksi kehittämiseksi kuluttajapalvelu seuraa asiakaspalautteiden määrää ja sisältöä tuoteryhmittäin ja tuotteittain. Asiakastytyväisyyttä mitataan osallistumalla päivittäistavarakaupan yhteisiin tutkimuksiin. Apetit tuotemerkin tunnettua ja mielikuvaa mitataan säännöllisesti.

■ Pakasteliiketoiminta

Apetin Pakaste Oy:n Turun ja Säskylän tehtaiden toiminnot keskitettiin vuoden 2008 lopulla Säskylään. Samassa yhteydessä laajennettiin Säskylän pakastepakkaamoja ja uusittiin tuotantotiloja. Erityistä huomiota kiinnitettiin valmistusprosessin hygieniatasoa ja tuotteiden laatua varmistaviin uudistuksiin. Ruokapakastetuotantoon hillojen ja marmeladien valmistuksesta siirtyneet työntekijät koulutettiin uusiin tehtäviinsä ja niissä edellytettiin hygieni- ja laatustandardeihin.

Säskylän ja Pudasjärven elintarvikehuoneistot hyväksyttiin uudelleen elintarvikeviranomaisilla elintarvikelain vaatimusten mukai-

■ **Tuotteemme laatu alkaa luonnosta; kiitoksen saamme kuluttajan pöydästä**

■ **Laatuvastuussa olemme kaikki**

■ **Laatu kattaa turvallisuuden, terveellisuuden ja hyvän maun**

sesti vuoden 2008 lopulla. Samassa yhteydessä päivitettiin prosessien kuvaukset, HACCP-tarkastelut ja omavalvontasuunnitelmat.

Yhtiön toiminnanhallintajärjestelmä sertifioitiin kesäkuussa standardien ISO 9001 ja ISO 14001 mukaisesti seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.

■ Kalaliiketoiminta

Apetit Kala Oy:ssä tuoteturvallisuus varmistetaan HACCP-järjestelmän mukaisella tuoteryhmien tarkastelulla sekä henkilöstön elintarvike- ja hygieniakoulutuksella. Laatutavoitteiden saavuttaminen varmistetaan jatkuvalla tuotannon omavalvonnalla ja aistinvaraisella tasalaatuisuuden tarkkailulla. Laatutyön tuloksia mitataan omavalvonnan poikkeamien ja saadun asiakaspalautteen avulla. Palautteen käsittely osana päivittäistä johtamista takaa nopean reagoinnin laadun poikkeamiin.

Vuonna 2008 otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä ja tehostettiin tuotannon ja logistiikan työmenetelmiä. Kehitystoimilla varmistetaan tuottavuuden ohella tuotteiden ja toiminnan laatua sekä toiminnan korkeaa hygieniatasoa.

Laadusta

Laatu muodostuu koko tuotantoketjun onnistumisesta ja siihen kuuluvat sellaiset asiat kuin tuoteturvallisuus ja asiakastytyväisyys. Niiden saavuttamiseksi tarvitaan hyvät raaka-aineet, paljon prosessisuunnittelua ja -hallintaa ja ennen kaikkea koko henkilökunnan läpäisevää korkeaa ammattitaitoa. Laatua pitää työstää koko ajan.

Laatutyötä kehitämme koko ajan sillä periaatteella, että laatu on jokaisen meillä työskentelevän vastuulla. Tämän työn tuloksena ovat luotettavat Apetit tuotteet.

Maritta Pyysalo
Laatupäällikkö, Apetit Pakaste Oy

Laatu

Maritim Food -konsernin kaikki yhtiöt noudattavat toiminnassaan HACCP- järjestelmän kriteereitä.

Maritim Food AS:llä on ISO 9001:2000 -laatusertifikaatti ja se noudattaa BRC Global Standard Food -kriteeristöä (British Retailer Consortium, brittiläisen vähittäiskaupan yhteenliittymän laatima kriteeristö) elintarviketurvallisuuden hallinnan varmistamiseksi. Kriteeristö edellyttää HACCP-järjestelmän soveltamista, dokumentoitua laatujohtamisjärjestelmää sekä tehdasympäristön tuote-, prosessi- ja henkilöstöohjauksen hallintaa. BRC Food -sertifikaatti uusittiin vuonna 2008.

Norjan elintarviketurvasto Mattillsynet tarkasti vuonna 2008 Maritim Foodin yksiköiden laatujohtamiset, tuotannon ja hygienian.

Maritim Food Sweden AB noudattaa toiminnassaan ISO 9001:2000 ja HACCP -järjestelmien periaatteita. Dinglen tehdas on Ruotsin elintarviketurvaston Livsmedelsverketin hyväksymä.

Maritim Food AS:n tytäryhtiöllä Sandanger AS:llä on BRC Global Standard Food -kriteeristö ja se soveltaa toiminnassaan kriteeristön edellyttämiä periaatteita.

■ Kasviöljyliiketoiminta

Mildola Oy:llä on vuodesta 1996 alkaen ollut sertifioitu laatujohtamisjärjestelmä, joka täyttää standardin ISO 9001:2000 -vaatimukset. Tammikuussa 2009 Mildolalle myönnettiin elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmästandardin ISO 22000:2005 mukainen sertifikaatti.

■ Viljakauppaliiketoiminta

Avena Nordic Grain Oy noudattaa toiminnassaan sertifioitua toimintajärjestelmää, joka täyttää standardin ISO 9001:2000 ja Coceralin "European Code of Good Trading Practice" Hyvien eurooppalaisten kauppatapojen mukaiset vaatimukset. Tuoteturvallisuudesta huolehditaan HACCP-järjestelmän ja omavalvontaohjelman mukaisesti. Tärkeimpiä toiminnan laadun mittareita ovat korkea asiakastyytyväisyys ja toimitusten sopimuksenmukaisuus.

Toiminnanohjausjärjestelmälle täysi kymppi

Vuoden 2008 aikana toteutimme Apetit Kala Oy:ssä uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton. Projekti oli rankka; lopputulos on loistava. Uuden järjestelmän myötä liiketoiminnan kaikki osa-alueet on integroitu toisiinsa. Kaikilla järjestelmän kirjauksilla on välitön vaikutus muihin toimintoihin. Tämä lisää läpinäkyvyyttä ja vähentää sekaannuksia.

Työ alkoi helmikuussa laajalla perustietojen keräämisellä. Pohjatyötä seurasi systeemi-testaus, jolloin ympäristö osoittautui luotettavaksi, ja voimme siirtyä käyttäjäkoulutukseen. Olen edelleen ylpeä siitä tekemisen mielekkästä, mikä koulutuksissa vallitsi. Käyttöönottopäivään olimme varustautuneet erityisellä johtamisjärjestelmällä, jolla varmistettiin muutoksen ongelmaton läpivienti.

Nyt meillä on huippumoderni toimintaympäristö ja osaavat käyttäjät. Näillä eväillä on hyvä suunnata kohti uusia haasteita.

*Janne Smolander
Production Controller, Apetit Kala Oy*

Alati kasvavaa vastuullisuutta

Lännen Tehtaat toimii vastuullisesti ja ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon myös ympäristön tarpeet ja kestävä kehityksen periaatteet. Käytännön työtä ohjaavassa toimintapolitiikassa yhdeksi päämääräksi on asetettu ympäristökuormituksen vähentäminen.

Lännen Tehtaat liittyi syksyllä suomalaisen elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään ja sitoutui toteuttamaan siihen kuuluvaa Elintarviketeollisuuden toimenpideohjelmaa. Konkreettisenä energiankäytön tehostamistavoitteena on 9 % vuosien 2008–2016 sopimusjaksolla.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua, energiayksikköinä ilmaistua vaikutusta. Energian säästökseen luetaan lisäksi ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Lännen Tehtaat sisällyttää energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämisen osaksi johtamisjärjestelmäänsä sekä sitoutuu toimimaan toimenpideohjelman tavoitteiden mukaisesti aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Energiatehokkuutta seurataan viidessä Lännen Tehtaat -konsernin toimipaikassa Suomessa: Apetit Pakaste Oy:n Säkylän ja Pudasjärven tehtailla, Apetit Kala Oy:n Kuopion ja Keravan tehtailla sekä Mildola Oy:n tehtaalla Kirkkonummella.

- Viljelyä, hankintaa ja jalostusta kehitetään luonnon ehdoihin
- Tiukka sitoutuminen energiatehokkuuteen
- Raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien entistä tarkempi hyödyntäminen ja hävikin pienentäminen
- Pakasteliiketoiminta

Apetit Pakaste Oy valmistaa kasvis- ja ruokapakasteita. Yhtiöllä on tehtaat Säkylässä ja Pudasjärvellä. Turun tehtaan toiminta päättyi vuoden 2008 lopulla ja sen toiminnot siirrettiin Säkylän tehtaalle.

Apetit Pakasteen kaikki kotimaiset raaka-aineet hankitaan sopimusviljelmiltä. Hankinnassa ja jalostuksessa on valittu luonnonvaroja säästävä ja ympäristöaristusta minimoiva toimintatapa. Viljelyn perustana olevassa integroidussa tuotannossa (IP) harkituilla ja oikea-aikaisilla viljelytoimenpiteillä parannetaan tuotteiden laatua ja vähennetään viljelystä aiheutuvia ympäristöhaittoja.

Tuotannosta aiheutuvan ympäristökuormituksen vähentämiseksi Apetit Pakasteella toteutetaan ympäristöpäämääriin perustuvaa

Ympäristö

tavoiteohjelmaa, jonka tarkoituksena on vähentää prosessiveden määrää ja energian kulutusta sekä seurata jätemäärien tasoa.

Jätteistä suurin osa menee materiaalin hyötykäyttöön tai energian talteenottoon. Ongelmajätteet toimitetaan asianmukaiseen käsittelyyn.

Turun tehtaan toimintojen siirto ja tuotannon keskittäminen Säky-lään tuo vuodesta 2009 alkaen merkittäviä energiansäästöjä sekä tuotannossa että logistiikassa. Pakastepakkaamon laajennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota tavaravirtoihin ja henkilöstön kulkureitteihin sekä pakkauslinjojen lämpötilojen parempaan hallintaan. Tuotantotilojen uudelleenjärjestelyllä tehostettiin jätteiden lajittelua, tuotannon tehokkuutta ja tilojen hygieniatasoa.

Hillo- ja marmeladituotannon päättymisen vähensi merkittävästi Apetit Pakasteen Säky-lään tehtaan talousveden kulutusta sekä jäte- ja jätevesikuormitusta.

Appetit Pakasteen standardeihin ISO 9001 ja ISO 14001 perustuvan johtamisjärjestelmän sertifiointi uusittiin kesäkuussa 2008.

■ Kalaliiketoiminta

Appetit Kala Oy valmistaa Kuopiossa kalajalosteita pääraaka-aineinaan lohi, kirjolohi ja siika. Apetit Kalan raaka-aineen hankinta perustuu tasaisen saannin varmistamiseksi pääosin kasvatetun kalan käyttöön.

Kalankasvatuksen ympäristöhaittojen vähentämiseksi Suomessa otettiin vuosikymmenen alussa käyttöön kalankasvatuksen ympäristönsuojeluohjeet. Kalojen ruokintaa ja rehuja kehittämällä sekä kalanviljelytekniisin menetelmin suomalainen kalanviljely on onnistunut

saavuttamaan vesiensuojelun tavoiteohjelman kuormituksen vähentämistavoitteet. Apetit Kala noudattaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjä laittomasta, ilmoittamattomasta ja sääntelemättömästä kalastuksesta.

Suuri osa Apetit Kalan käyttämästä kirjolohiraaka-aineesta kuljetaan kierrätettävissä muovisissa kuljetuskonteissa. Valmiiden tuotteiden jakelu tapahtuu kierrätettävissä kuljetuslaatikoissa. Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton ansiosta laatikoiden täyttöstetta on pystytty parantamaan ja kuljetusten ympäristölle aiheuttamaa kuormitusta vähentämään.

Prosessissa syntyvät kalaperäiset biojätteet ja muu elintarviketejäte käytetään pääsääntöisesti eläinrehun raaka-aineena. Toiminnan kaikissa vaiheissa pyritään paremman suunnittelun avulla tehokkaampaan raaka-aineen ja pakkausmateriaalin käyttöön ja pienempään hävikkiin. Vuoden 2008 aikana tehostettiin erityisesti tuotannon ja logistiikan työn kulkua ja työmenetelmiä. Parantunut tilaus-toimitusketjun hallinta on näkynyt selvästi mm. valmistuotevaraston hävikin pienenemisenä ja parantuneina päiväyksinä asiakkaalla.

Maritim Food -konsernin yhtiöt jalostavat, markkinoivat ja myyvät kala- ja äyriäistuotteita Norjassa ja Ruotsissa. Päätuoteryhmiä ovat liemiäyriäiset, kalaruuat, savustettu ja marinoitu kala sekä kastikkeet. Konsernilla on kolme tuotantolaitosta Norjassa ja yksi Ruotsissa.

Savustettuja ja marinoituja kalajalosteita ja kastikkeita valmistavalla Stabburveienin tehtaalla kalaperäiset biojätteet jalostetaan rehuraaka-aineiksi Norjan elintarviketurvallisuusviraston hyväksymällä tavalla. Tehtaan prosessivedet käsitellään nelivaiheisesti ennen viemäriverkostoon laskemista. Prosessivedet suodatetaan, desinfioidaan ja vedestä erotetaan 2-vaiheisessa prosessissa orgaaninen aines, rasva ja öljyt. Tehtaalla on jatkuva energian ja veden kulutuksen vähentämiseen tähtäävä kehitysohjelma. Energian ja veden kulutus tuotekiloa kohden kasvoivat hieman vuonna 2008. Yhtiö on pysynyt hyvin ympäristöluvassa asetetuissa rajoissa.

Råbekksvingenin kalajalostetehtaalla jätteeksi päätyy lähinnä vain paperia, pahvia ja muovia. Vettä käytetään pääasiassa jäähdytykseen eikä se sisällä orgaanisia aineksia.

Maritim Food Sweden AB:n Dinglen tehdas Ruotsissa tuottaa pääasiassa liemiäyriäisiä. Jätteeksi päätyy vain vähäinen määrä pakkausmateriaalia. Tehtaalla seurataan reaaliaikaisesti jäteveden pH-arvoa, joka äyriäisjalostuksen seurauksena pyrkii laskemaan normaalin käyttöveden pH-arvoa matalammaksi. Arvo on pysynyt viranomaisten asettamassa vaihteluvälissä.

Sandanger AS valmistaa kalasäilykkeitä, kalajalosteita ja valmisruokia Gjerdsvikassa Norjassa. Yhtiö noudattaa toiminnassaan Norjan lainsäädäntöä ja pyrkii parhaalla mahdollisella tavalla estämään kalajalostetuotannon globaalit ja paikalliset haitalliset ympäristövaikutukset. Tuotannossa syntyvät jätteet käsitellään sekä viranomaisten vaatimusten että asiakkaiden odotusten mukaisesti.

Konsernin yhtiöt ovat sitoutuneet ympäristön huomioimiseen kaikessa toiminnassaan. Kaikilla tuotantolaitoksilla on voimassa oleva ympäristöluva. Lupaehtojen noudattaminen varmistetaan sisäisellä seurannalla.

■ Kasviöljyliiketoiminta

Mildola Oy on Suomen johtava rypsiöljynpuristamo. Yhtiö markkinoi kasviöljyjä Pohjoismaissa ja Baltiassa ja valkuaisrehuja Suomessa. Mildolan toiminnan lähtökohta on eettisesti korkeatasoinen, mahdollisimman vähän luontoa kuormittava tuotantoketjun hallinta. Yhtiön luon-

nollinen ja ympäristöystävällinen valmistustapa on suunnannäyttävä nykyaikaiselle kasviöljyteollisuudelle. Ympäristöasiat sisältyvät yhtiön sertifioituun laatuajrjestelmään.

Mildola Oy:n jätehuolto uudistettiin vuoden 2008 aikana. Jätteen tehostetun lajittelun avulla on vähennetty kaatopaikkajätteiden syntyä noin 80 %. Kesällä otettiin käyttöön prosessin jäähdytysvesien automaattinen virtauksen säätö, jonka ansiosta jäähdytyksessä käytetävän meriveden kulutusta on pystytty vähentämään lähes kolmanneksella. Kirkkonummella sijaitsevalla tuotantolaitoksella on voimassa oleva ympäristölupa.

■ Viljakauppaliiketoiminta

Avena Nordic Grain Oy on erikoistunut kotimaiseen ja kansainväliseen vilja-, öljykasvi- ja palkokasvi- sekä rehuraaka-ainekauppaan. Avena Nordic Grain toimii vastuullisesti ja kehittää toimintansa laatua jatkuvan parantamisen periaatteella. Kaupankäynnissä pyritään kuljetusmatkojen minimointiin energiankulutuksen vähentämiseksi.

Yhtiön toimintajärjestelmä on sertifioitu ja se täyttää standardin ISO 9001:2000 ja Coceralin "European Code of Good Trading Practices" -vaatimukset. Toimintajärjestelmän avulla varmistetaan kaupankäynti parhaiden ammattistandardien ja lainsäädännön mukaisesti.

■ Lännen Tehtaiden Säköylän teollisuusalue

Lännen Tehtaiden Säköylän teollisuusalueen kaatopaikan sulkeminen saatiin päätökseen. Viranomaiset hyväksyivät ulkopuolisen valvojan sulkemisesta tekemän loppuraportin. Jälkitarkkailuohjelman mukaan kaatopaikka-alueen tilaa seurataan vesinäyttein 30 vuotta.

Teollisuusalueella syntyvät kaatopaikkajätteet toimitetaan jatkossa seudun kuntien ja teollisuusyritysten ylläpitämälle Satakierro Oy:n jätteenkäsittelylaitokselle. Lännen Tehtaat on Satakierro osakas. Jätteen huolellisen lajittelun ja erilliskeruun ansiosta kaatopaikkajätteen määrä on vähentynyt eikä siirtyminen ulkopuolisen jätteenkäsittelylaitoksen käyttäjäksi nosta jättekustannuksia merkittävästi.

Teollisuusalueen ongelmajätteiden seuranta tehostettiin muuttamalla välivaraston seurantajärjestelmä internet-pohjaiseksi.

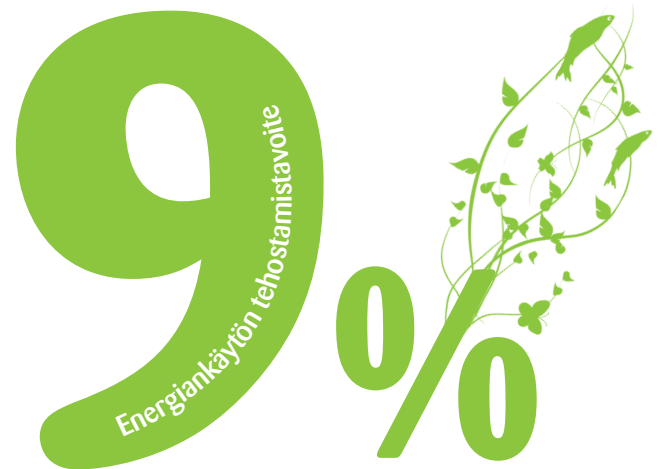
Teollisuusalueen kokonaisjättemäärä jäi edellisvuotta alhaisemmaksi. Pakastetehtaan käyntikausi oli normaali, mutta sokeritehtaan ja rehutehtaan käyntikausi aikaisempia vuosia lyhyempi. Sateisen syksyn seurauksena osa juurikassadosta jäi korjaamatta, mikä pienensi jätteen määrää kasvisraaka-aineiden ja maa-ainesten määrää tehdasalueella.

Teollisuusalueen öljynkeruujärjestelmää parannettiin kesällä 2008 uusimalla jäähdytysvesilinjan öljynerotuskaivo. Voimalaitokselle laadittiin alustava suunnitelma öljyvuotohälytyksistä.

Teollisuusalueelle asetettiin ympäristötavoitteet vuosille 2009–2011. Keskeisenä tavoitteena on ympäristökuormituksen edelleen vähentäminen. Tavoitekaudella huomiota kiinnitetään erityisesti energian kulutukseen sekä prosessivesien ja jätteiden määrän pienentämiseen. Vertailuvuotena on 2007.

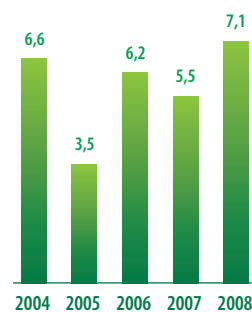
Lännen Tehtaiden Säköylän teollisuusalueen jätevesiluvasta ja teollisuusalueen kaatopaikan ympäristöluvasta vastaa Apetit Suomi Oy:n ympäristöhallinto.

Ympäristöasioista kerrotaan tarkemmin yhtiömme internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/ymparisto.

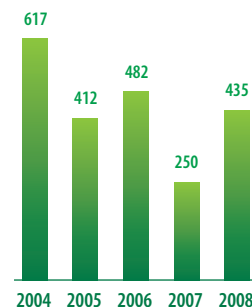
Lännen Tehtaiden Säköylän teollisuusalue

**Vesistökuormitus:
Hapenkulutus BHK-7 ATU tn**

Lupaheito 36 tn

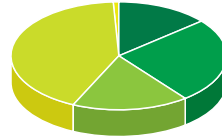
**Vesistökuormitus:
Fosfori kg**

Lupaheito 960 kg

Avainluvut liiketoiminnoittain

Liikevaihto, milj. euroa	2008	2007
Jatkuvat toiminnot		
Pakasteliiketoiminta	49,3	49,3
Kalaliiketoiminta ¹⁾	89,7	81,7
Kasviöljyliiketoiminta	62,0	46,0
Viljakauppaliiketoiminta	148,5	132,8
Muut toiminnot	3,0	4,4
Segmenttien välinen liikevaihto	-3,3	-4,6
Jatkuvat toiminnot yhteensä	349,1	309,6

Liikevaihdon jakautuma 2008

Pakasteliiketoiminta	14,0 %
Kalaliiketoiminta	25,4 %
Kasviöljyliiketoiminta	17,6 %
Viljakauppaliiketoiminta	42,1 %
Muut toiminnot	0,9 %
Yhteensä	100 %

Liiketulos ilman kertaeriä, milj. euroa	2008	2007
Jatkuvat toiminnot		
Pakasteliiketoiminta	3,1	3,5
Kalaliiketoiminta ¹⁾	-1,6	-1,5
Kasviöljyliiketoiminta	-0,0	0,8
Viljakauppaliiketoiminta	5,4	3,9
Muut toiminnot	-1,6	-1,8
Jatkuvat toiminnot yhteensä	5,4	4,9

Liiketulos, milj. euroa	2008	2007
Jatkuvat toiminnot		
Pakasteliiketoiminta	5,1	3,3
Kalaliiketoiminta ¹⁾	-2,4	-1,7
Kasviöljyliiketoiminta	-0,1	0,9
Viljakauppaliiketoiminta	5,4	3,9
Muut toiminnot	5,8	-0,9
Jatkuvat toiminnot yhteensä	13,9	5,3

Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	2008	2007
Jatkuvat toiminnot		
Pakasteliiketoiminta	6,0	2,0
Kalaliiketoiminta ¹⁾	1,5	4,3
Kasviöljyliiketoiminta	0,2	0,4
Viljakauppaliiketoiminta	0,3	0,0
Muut toiminnot	0,2	0,2
Jatkuvat toiminnot yhteensä	8,1	6,9

Henkilöstö, keskimäärin	2008	2007
Jatkuvat toiminnot		
Pakasteliiketoiminta	237	248
Kalaliiketoiminta ¹⁾	441	379
Kasviöljyliiketoiminta	35	36
Viljakauppaliiketoiminta	30	29
Muut toiminnot	12	11
Jatkuvat toiminnot yhteensä	755	705

1) sis. Maritim Food -konsernin 1.3.2007 alkaen

Liikevaihdon kasvu

13%

54%
Apetit tuotemerkin spon-
taani kokonaistunnettuus

Trendeinä terveellisyys, nopeus ja kutkuttavat maut

- Kokkauksen pitää olla kepeää
- Tuoreus on haluttu ominaisuus; Apetit vastaa siihen
- Apetit on kuluttajan ajatuksissa ykkösenä – vuodesta toiseen

Suomalaiset kuluttajat arvostavat kotiruuan valmistamista, mutta ruuanlaittoon käytettävissä oleva rajallinen aika ja ruuanlaittotaidot ohjaavat heitä yhä enemmän valmisruuan pariin. Itse valmistaminen alusta asti vähenee sitä mukaa, kun tarjolle tulee ruuanlaittoa helpottavia vaihtoehtoja. Nopeat ja helpot ruuanlaittotavat yleistyvät, kun kuluttajat käyttävät vapaa-aikansa mieluummin muualla kuin liedessä.

Yli 80 %:ssa suomalaisista kotitalouksista syödään itse valmistettua ruokaa 3–7 kertaa viikossa. Perheet arvostavat erityisesti helppoja ja edullisia tuotteita, jotka ovat samalla myös terveellisiä. Päivittäistä ruokailua leimaa yhä enemmän vaivattomuus. Samanaikaisesti yleinen kiinnostus ruuanlaittoon on kasvussa.

Omiin ja perheen ruokatottumuksiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Terveellisiä ja kevyitä tuotteita ei enää osteta ensisijaisesti laihduttamistarpeisiin, vaan tavoitteena on usein kokonaisvaltainen terveellinen elämä.

Perheisiin uusia tuulia tulee usein nuorison kautta, jolle ruoka voi muun ohessa olla itseilmaisun väline, kuten esimerkiksi kasvissyönnön tai luomuruuan suosiminen.

Apetit pakaste- ja kalatuotteet vastaavat kuluttajien muuttuviin tarpeisiin aidosti terveellisinä ja vaivattomina vaihtoehtoina. Kehitämme jatkuvasti valikoimaamme ja tuomme kuluttajille hyvänmakuisia, helppokäyttöisiä ja hyvinvointia edistäviä tuotteita päivittäiseen ruokailuun.

Apetit brändi on kuluttajien mielissä vahva, mieluinen ja ydinlupauksen mukainen, "Luonnollisesti hyvää – suomalaisen makuun".

Asema vahvistunut kuluttajien mieluiten valitsemana tuotemerkkinä

■ Missio

Apetit on kotimainen tuotemerkki, joka tarjoaa kuluttajille nautintoa ja hyvinvointia.

■ Visio

Apetit on edelläkävijä, joka luo kuluttajien ja asiakkaiden arvostamia uusia, nautinnollisia ennakoivan hyvinvoinnin ruokailuratkaisuja.

■ Mieluiten Apetit

Apetit tuotemerkin menestymistä markkinoilla mitataan säännöllisesti. Avainmittareita ovat markkina-asema sekä Apetit tuotemerkin tunnettuus ja mielikuva kuluttajien mielissä.

Markkina-asemaa mitataan ACNielsenin kuluttajaneelin avulla. Apetit tuotemerkin tunnettuutta ja mielikuvaa mitataan pakasteruuissa ja kalajalosteissa brand flow -tutkimuksella vuosittain elokuussa.

Apetit tuotemerkki on tunnetuin tuotemerkki molemmissa mitatuissa tuoteryhmissä. Apetit tuotemerkin asema kuluttajien mieluiten valitsemana pakastemerkkinä vahvistui selvästi.

Pakasteissa Apetit on ylivoimaisesti tunnetuin tuotemerkki spontaanisti vastattaessa. Vastauksissa ensimmäisenä tuntemanaan pakastemerkkinä Apetit tuotemerkin mainitsee 37 % kuluttajista. Toiset ja kolmannet maininnat mukaan lukien spontaani kokonaistunnettuus pakasteissa oli 54 %. Seuraavina tulevat tuotemerkit yltävät 34 %:iin.

Apetit on ykkösmerkki kaikkien mitattujen positiivisten ominaisuuksien suhteen. Eniten Apetit erottui kilpailijoistaan seuraavissa ominaisuuksissa: Apetit on kevyttä, tuoreen tuntuista, korkealaatuista, hyvinvointia edistävää.

Apetit on myös kalajalosteiden johtava tuotemerkki. Apetit spontaani tunnettuus oli elokuun mittauksessa selvästi kilpailijoitaan edellä sekä ensimmäisenä mainintana että kokonaistunnettuudessa.

Apetit on ykkösmerkki seuraavien mitattujen ominaisuuksien suhteen: kevyttä, hyvän makuista, hyvinvointia edistävää, helppokäyttöistä, elämänmyönteistä.

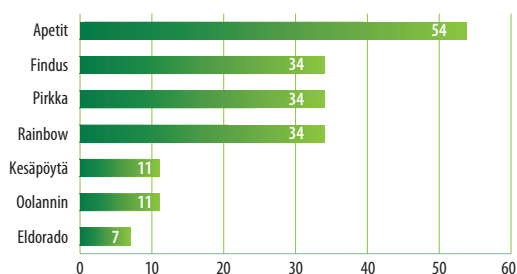
■ Uutuustuotteita ja kuluttajien aktiivointia

Apetit tuotemerkin vahva tunnettuus ja mielikuva ovat perusta onnistuneelle kuluttajien lähestymiselle. Apetit panostaa valtakunnalliseen TV-mainontaan ja kuluttajan ostopäätöksen tukemiseen myymälämarkkinoinnilla vähittäiskaupoissa.

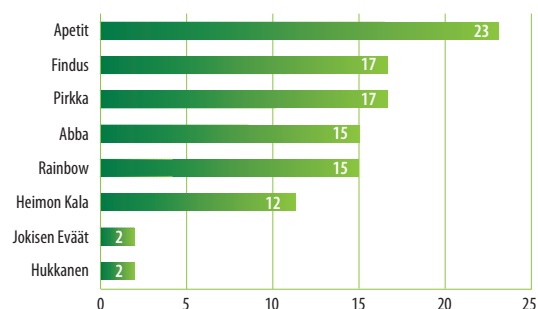
Uutuustuotteiden markkinoille tuomisen lisäksi vuonna 2008 jatkettiin toimia vihannespakasteiden ja erikoisperunapakasteiden markkina-aseman edelleen vahvistamiseksi. Tuotteita käyttävien talouksien määrä ja ostouseus kasvoivat selvästi. Kermaperunoita käyttävien talouksien määrä kasvoi peräti 28 % edellisvuodesta.

Kalajalosteissa kuluttajia kannustettiin käyttämään kalaa useammin tutuissa arkipäivän resepteissä. Uutta Kalaa Pöytään! -teemaa tuotiin esille omilla www.kalaapoytaan.fi internet-sivustolla, lehtimainonnassa ja myymälöissä.

Pakastemerkkien spontaani kokonaistunnettuus, %

Kalajalostemerkkien spontaani kokonaistunnettuus, %

Klassisen Pinaattikeiton rinnalle Laktoositon Pinaattikeitto

Suomalaisten keustosuosikin, klassisen Pinaattikeiton, rinnalle haluttiin laktoositon versio. Maun ja rakenteen kehittäminen olivat haasteellisia, koska laktoosittomat maitopohjaiset raaka-aineet käyttäytyvät valmistusprosessissa usein yllättävästi. Riitta Pohjavirta-Haposen tuotekehitysversio uudesta Pinaattikeitosta hyväksyttiin maultaan elokuussa 2007, ja ensimmäinen tuotantokoeajo tehtiin syyskuussa 2007. Keiton miellyttävävyys testattiin Helsingin yliopiston elintarviketeknologian laitoksen kurssityönä keväällä 2008.

Tuotepakkauksen Joutsenlippu-merkki kertoo Pinaattikeiton korkeasta kotimaisuusasteesta. Pinaatti viljellään Apetit Pakaste Oy:n sopimusviljelytiloilla Vampulassa. GDA-ravintosisältömerkinnöistä voidaan helposti todeta keittoannoksen keveä energiasisältö. Tuotteen suosio on ilahduttanut ja odotetusta uutuudesta on tullut kiittävää palautetta kuluttajilta.

Sirkku Aarinen

Tuotekehityspäällikkö, Apetit Pakaste Oy

Kuluttaja rakastaa pakasteita

Visio

Apetit Pakaste Oy on johtava suomalainen pakasteyritys.

Apetit Pakaste Oy kehittää, valmistaa, myy ja markkinoi puhtaista ja huolellisesti valituista raaka-aineista valmistettuja pakasteita. Yhtiön tuotemerkki on Apetit.

Apetit Pakasteen Säkylyn tehtaalla valmistetaan vihannes-, peruna- sekä ruokapakasteita ja jalostetaan tuoreet kotimaiset kasvis-raaka-aineet pakasteiksi. Pudasjärvellä on Apetit Pakasteen pizzatehdas. Turun ruokapakastetehtaan toiminnot siirrettiin Säkylyyn vuoden 2008 lopulla ja toiminta Turussa päättyi.

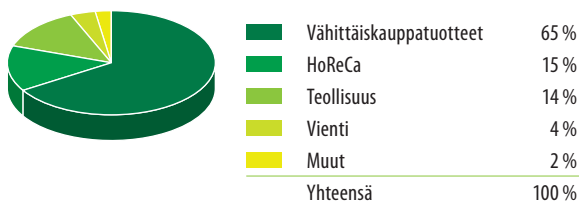
Apetit Pakaste Oy:n päätuoteryhmiä ovat vihannes-, peruna-, ruoka- ja pizzapakasteet. Yhtiön asiakkaita ja jakelukanavia ovat vähittäiskauppa, hotelli-, ravintola- ja catering-sektori sekä leipomo- ja teollisuusasiakkaat. Jonkin verran ruokapakasteita ja raaka-aineita menee myös vientiin. Vähittäiskauppatuotteiden osuus yhtiön liikevaihdosta on kaksi kolmannesta, siitä omalla Apetit tuotemerkillä myydään noin 80 %. HoReCa-sektorin ja teollisuusasiakkaiden yhteenlaskettu osuus liikevaihdosta on noin neljännes.

Apetit Pakasteen käyttämistä kotimaisista raaka-aineista merkittävimmät ovat porkkana, peruna, herne, pinaatti ja lanttu. Ne hankitaan sopimusviljelijöiltä Apetit Pakasteen määrittämien laatuksien mukaisesti pääasiassa Säkylyn tehtaan läheisyydestä Satakunnasta ja Varsinais-Suomesta. Ulkomaiset raaka-aineet, joista tärkeimmät ovat maissi, paprika ja sipuli, hankitaan tutkituilta toimittajilta valtaosin Euroopan unionin alueelta.

Apetit Pakaste teki keväällä 2008 viljelysopimuksia yhteensä noin 1 550 (1 630) hehtaarin alalle. Sopimuskasveja oli 9 (10). Kasvukauden alku oli hyvä, mutta sateinen loppukesä ja syksy aiheuttivat huomattavia menetyksiä juureskasvien sadolle. Voimakkaat sateet vaikeuttivat nostotyötä eikä osaa sadosta pystytty lainkaan korjaamaan. Sopimusviljelmiltä saamatta jääneestä sadosta osa joudutaan korvaamaan

- Kuluttajat ihastuivat tuotekehityksen uutuuksiin
- Perunapakasteilla hyvä vauhti
- Strategian mukaiset kehittäminen ja keskittäminen onnistuivat hyvin

Liikevaihdon jakautuminen

tuonnilla. Kaikkiaan Apetit Pakaste vastaanotti kotimaisia raaka-aineita noin 28 (30) miljoonaa kiloa.

Pakasteiden myynti Suomen vähittäiskaupassa kasvoi tammi-lokuussa 2008 Apetit Pakasteen tuoteryhmissä noin 5 % (ACNielsenin kuluttajaneeli). Suurimman tuoteryhmän vihannespakasteiden myynti kasvoi myös 5 %. Kasvua vauhditti kaupan merkkituotteiden aktivointi. Ruokapakasteiden myynti lisääntyi noin 5 %. Voimakkaimmin kasvoi aterian komponenttien ja keittojen myynti. Perunapakasteiden myynti kasvoi noin 8 % ennen kaikkea erikoisperunatuotteiden, kuten perunamuusien, kermaperunoiden ja peruna-sipulisekoitusten myynnin myönteisen kehityksen seurauksena. Pizzojen ja pizzapohjien myynti kasvoi 2 %.

20%

Perunapakasteiden myynnin kasvu

■ Maukasta, terveellistä, vaivatonta

Apetit Pakasteen tuotekehitystä ohjaa hyvän maun ja terveellisyyden ohella aterian valmistuksen vaivattomuus.

Vuoden 2008 alussa markkinoille tuotiin helppokäyttöiset Peruna & keittokasvikset ja kuluttajien suosimien Apetit Mikromuusien valikoimaa laajennettiin perhepakkauksella. TV-mainonnan tuella muusia käyttävien talouksien määrä kaksinkertaistui. Myös erikoisperunapakasteiden myynnin kasvu jatkui vahvana. Kermaperunoiden myyntiä aktivoitiin mainoskampanjalla, mikä johti toivottuun käyttäjien määrän kasvuun.

Keväällä Apetit Pakaste toi markkinoille monikäyttöiset Apetit Maalaiskasvikset ja Apetit Sadonkorjuukasvikset, jotka sopivat niin lisäkkeeksi kuin wokkien, pataruokien tai keittojenkin valmistukseen. Pakastekasviksissa on tallella kesän maku ja vihannesten vitamiinit.

Syksyllä ruokapakasteiden ryhmään lanseerattiin uudentyyppinen nopea, helppo ja maukas tuotekonsepti, Apetit Vihannespannut, joissa on kastike mukana. Tarjolla on kolme vaihtoehtoa Aasian, Karibian ja Välimeren makumaailmaan. Valmis ateria syntyy lisäämällä mukaan kalasuikaleita, broilerisuikaleita, lihasuikaleita tai vaikkapa tofua.

Apetit annoskeittojen valikoimaa täydennettiin laktoosittomaan ruokavalioon sopivalla laktoosittomalla Pinaattikeitolla, jonka annoskoko riittää 1–2 hengelle.

■ Myynnin kehitys

Apetit Pakasteen kokonaisliikevaihto oli vertailuvuoden tasoa.

Myynti vähittäiskaupalle laski vuonna 2008 vajaat 2 % syyskuun alussa toteutuneen hilloliiketoiminnan myynnin vuoksi. Pakasteiden myynti kasvoi lähes 4 %. Voimakkainta kehitys oli Apetit perunapakasteiden tuoteryhmässä, jossa kasvua oli 20 %. Perunapakasteista parhaiten kehittivät Apetit muusit ja kermaperunat. Apetit vihannespakasteiden myynti kasvoi 6 %. Kasvu saavutettiin hyvillä uutuuksilla ja tehostetulla markkinoinnilla kesän grillauskesäajan aikana. Ruokapakasteissa kasvu oli 5 %. Pizzapakasteissa kampanjointi oli vähäistä ja myynti laski 10 %.

Yhteisyritys Ateriamestarit Oy:n hoitama hotelli-, ravintola- ja suurkeittiömyynti kasvoi 5 %. Voimakkainta kasvu oli kala- ja ruokapakastetuoteryhmissä, joissa onnistuneet uutuuslanseerukset kasvattivat myyntiä.

HoReCa-alalla vallitseva työvoimapula luo hyvät edellytykset kasvattaa valmisruokapakasteiden myyntiä suurkeittiöille tulevaisuudessa.

Myös teollisuusmyynti kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Viennin arvo sen sijaan laski hieman herneviennin vähenemisen seurauksena. Ruokapakasteiden vienti puolestaan kasvoi.

■ Toimintaa keskitettiin ja kehitettiin

Apetit Pakaste keskittyi vuonna 2008 strategiansa mukaisesti pakasteliiketoimintaan ja sen kehittämiseen. Yhtiö luopui hillo- ja marmeladiiketoiminnasta ja keskitti Turun ruokapakastetehtaan toiminnot Säkylän tehtaalle.

Apetit Pakaste Oy ja Saarioisten Säilyke Oy sopivat maaliskuussa liiketoimintakaupasta, jolla hillojen ja marmeladien kehittäminen, valmistus, myynti ja markkinointi siirtyvät Saarioisille. Kauppa toteutettiin syksyllä 2008. Hillotuotannosta syyskuussa vapautunut henkilöstö koulutettiin uusiin tehtäviin ja vapautuneet tuotantotilat uudistettiin Turusta siirtyneen ruokapakastetuotannon tarpeita vastaaviksi. Vuoden 2008 alussa käynnistyneet Säkylän tehtaan tuotantotilojen uudistaminen ja uuden pakkaamon rakentaminen toteutuivat suunnitellusti. Pakkaamotoiminnot siirtyivät Turusta Säkylään marraskuussa ja ruokapakastetuotanto joulukuussa.

Toimintojen keskittäminen parantaa yhtiön tuottavuutta, kilpailukykyä ja toimitusvarmuutta. Vaihto-omaisuuteen sitoutunutta pääomaa pystytään pienentämään ja energiatehokkuus kasvaa. Tuotannon keskittämisellä tavoitellaan noin 0,9 miljoonan euron tulosparannusta vuodesta 2009 alkaen.

Asiakas- ja kysyntälähtöisen toiminnanohjauksen vahvistamiseksi ja tulosvastuun selkeyttämiseksi pakasteiden myynti- ja tuotekehitystoiminnot organisoitiin keväällä uudelleen. Myynti- ja tuotekehityshenkilöstö siirtyi organisaatiomuutoksen yhteydessä palveluyhtiö Apetit Suomi Oy:stä Apetit Pakaste Oy:öön.

Pakasteliiketoiminnan investoinnit olivat 6,0 (2,0) miljoonaa euroa. Turun tuotannon siirron edellyttämät investoinnit olivat noin 4,6 miljoonaa euroa. Muut investoinnit kohdistuivat yhtiön toiminnanohjauksjärjestelmän uudistamiseen sekä pienimuotoisiin korvausinvestointeihin. Toiminnanohjauksjärjestelmän käyttöönotto päätettiin siirtää vuodelle 2009.

Kala saa vauhtia terveyspuheista

Missio

Apetit ja Maritim tarjoavat makua ja nautintoa kaloista ja muista meren antimistä.

Visio

Lännen Tehtaat on yksi johtavista kala-alan toimijoista pohjoisen Itämeren alueella.

Lännen Tehtaat harjoittaa kalaliiketoimintaa Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa.

Apetit Kala Oy Suomessa ja Maritim Food -konsernin yhtiöt Norjassa ja Ruotsissa kehittävät, valmistavat ja markkinoivat kala- ja äyriäistuotteita. Suomessa Apetit Kala myy yhtiön tuotteita myös Kalatori-palvelumyyntipisteissä.

Kalaliiketoiminnan tuotemerkkejä ovat Apetit, Maritim, Fader Martin ja Sunnmøre.

Kalan ja äyriäisten kulutus on viime vuosina kasvanut Lännen Tehtaiden kalaliiketoiminnan toiminta-alueella. Kulutus on selkeästi suurinta Norjassa, noin 23 kiloa henkeä kohti. Suomessa kalaa syödään noin 14 kiloa ja Ruotsissa runsaat 15 kiloa henkeä kohti. Kalan kulutuksen kasvun ennustetaan jatkuvan kuluttajien terveystietoisuuden lisääntymisen ja tarjonnan monipuolistumisen ansiosta.

■ Terveelliset ja helpot kalajalosteet houkuttavat yhä useampia kuluttajia

■ Uudet äyriäistuotteet otettiin hyvin vastaan

Kalan tarjonnassa ja käyttötottumuksissa Pohjoismaiden välillä on huomattavia eroja maantieteellisestä läheisyydestä huolimatta. Norjassa, jossa kokonaiskulutus on suurin, myös tuotevalikoima on laajin ulottuen tuoreesta kalasta äyriäisiin, einekisiin ja kastikkeisiin. Ruotsissa suositaan eniten pakastettua kalaa ja kalatuotteita sekä äyriäisiä. Tuorekalajalosteita ja kalaeinestuotteita on tarjolla vähän. Suomessa on alueen laajin valikoima kuluttajapakattuja tuorejalosteita, mutta äyriäisten ja kalaeinesten kysyntä on ollut vähäistä.

Lännen kalaliiketoiminnan monipuolinen tuotevalikoima antaa mahdollisuudet tarjota toiminta-alueen kuluttajille tulevaisuudessa entistä laajempaa valikoimaa yli valtiorajojen. Apetit Maritim äyriäistuotteiden vuonna 2007 alkanut myynti Suomessa käynnistyi odotettuaikin paremmin.

Suomen markkinat

Lännen Tehtaat -konsernin kalaliiketoiminnasta Suomessa vastaa Apetit Kala Oy.

Apetit Kala kehittää, valmistaa, markkinoi ja myy tuorekalajalosteita Apetit tuotemerkillä ja kaupan merkeillä sekä myy kalaa, kalajalosteita ja muita tuoretuotteita Kalatori-palvelupisteissä.

Apetit Kalan toiminta kattaa koko toimintaketjun kalan hankinnasta ja jalostuksesta tukku- ja vähittäiskauppaan. Kalaa hankitaan kaikilta maailman meriltä, mutta kasvatettu kala kuten kotimainen kirjolohi ja norjalainen lohi muodostavat yli puolet myynnistä. Tuotevalikoimassa on monipuolisia, helppokäyttöisiä kalatuotteita kiireisen kuluttajan vaatimuksiin. Päätuoteryhmiä ovat tuoreiden kalojen ja fileiden lisäksi monipuoliset lämmin- ja kylmäsavustetut sekä graavi-suolatut tuotteet, kalasuikaleet, annospalat ja kalaeinekset.

Apetit Kalalla on tuotantolaitos Kuopiossa. Tuotteiden jakelu tapahtuu Keravan logistiikkakeskuksesta. Palvelumyyntiä yhtiö harjoittaa noin 55 shop-in-shop -konseptilla toimivassa Kalatori-palvelumyyntipisteessä. Kalatorien tuotevalikoimassa on laajan kalavalikoiman lisäksi valmisruokia, lihajalosteita ja salaatteja.

■ Markkinakehitys

Teollisesti pakatun kalan ja kalajalosteiden vähittäiskauppamyynnin arvo kasvoi Suomessa 10 % vuonna 2008 (ACNielsenin kuluttajapaneeli, 52 viikon mittausjakso elokuu 2007/2008). Suurin tuoteryhmä tuorekala ja tuorekalajalosteet kasvoi 21 %. Tuoreen kalan myynti vähittäiskaupassa on siirtymässä entistä enemmän palvelumyynnistä itsepalveluun. Lämminsavutuotteiden myynti kasvoi 8 %. Kylmäsavu- ja graavi tuotteiden myynti laski 4 %. Kaupan aggressiivisesta kampanjoinnista johtuen loppuvuodesta oli nähtävissä kulutuksen siirtymistä matalamman jalostusasteen lohi- ja kirjolohifileisiin.

Lohen ja kirjolohen voimakas hinnan lasku heijastui myös kalajalosteiden hintoihin. Hintakilpailu koveni erityisesti alhaisen jalostusasteen kuluttajapakatuissa kalajalosteissa ja palvelupisteissä myytävissä lohi- ja kirjolohifileissä. Teollisesti pakatun kalan tarjonta markkinoille lisääntyi vuoden aikana.

■ Kalaa pöytään!

Apetit Kala keskittyi markkinoinnissaan vuonna 2008 helppokäyttöisten ja vaivattomien kalajalosteiden käytön lisäämiseen arkirokailussa. Kalaa Pöytään -teemaa tuettiin lehti-, internet- ja myymälämainonnalla. Apetit kuluttajapakattuja kalatuotteita käyttäneiden talouksien määrä kasvoi vuoden aikana 5 % ja talouksien ostouseus 6 %.

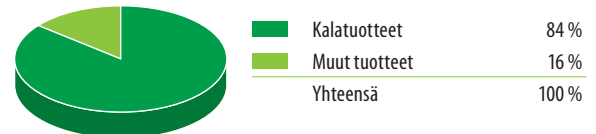
Palvelumyynnin tuotevalikoimaa kehitettiin lisäämällä Keravan logistiikkakeskuksen toimituksiin alihankkijoilla valmistettuja palvelutuotteita. Vähittäiskauppamyyniin lanseerattiin liemiäyriäiset Apetit Maritim tuotemerkillä. Äyriäistuotteiden myynti ylitti ennako-odotukset.

Luonnonkalojen ja siian saatavuus oli heikkoa koko vuoden. Jäätilanne esti talvikalastuksen kokonaan joillakin järvilla. Jalostava teollisuus joutuneekin tulevaisuudessa raaka-ainehankinnassa turvautumaan entistä voimakkaammin kasvatetun kalan käyttöön.

■ Nopeat kysynnänmuutokset tarvitsevat nopeasti reagoivan organisaation

■ Herkkä tuoretuote vaatii hyytävän hyvää logistiikkaa

Liikevaihdon jakautuminen

■ Toimintaa tehostettiin

Apetit Kala tehosti raaka-ainehankintaa aloittamalla suoran tuonnin Norjasta. Myös muita uusia hankintakanavia avattiin vuoden aikana sekä kotimaassa että tuonnissa. Näillä muutoksilla parannettiin oman tuotannon käyttöastetta ja varaston kiertonopeutta sekä jatkossa alennetaan vaihto-omaisuuteen sitoutuvaa pääomaa.

Apetit Kalassa syksyllä 2007 aloitettu sisäisen tehokkuuden ja prosessien kehitystyö eteni vuoden 2008 aikana suunnitellusti. Työn ja raaka-aineen tuottavuus on parantunut ja toimitusvarmuus kalajalosteissa pysynyt tavoitetasolla. Työn tuottavuuden kehittämistä jatketaan mm. prosesseja uudistamalla.

Yhtiön organisaatiota uudistettiin madaltamalla organisaatiota ja selkiyttämällä vastuita. Tavoitteena oli parantaa reagointinopeutta ja vahvistaa asiakas- ja kysyntälähtöistä toimintaa. Osana organisaatiomuutosta Apetit Kalan tuotteiden myynnistä ja asiakkuuksista vastaava henkilöstö siirtyi Apetit Suomi Oy:n kaupallisista toiminnoista Apetit Kala Oy:n organisaatioon. Uudistuksen tavoitteena oli vahvistaa asiakas- ja kysyntälähtöistä toiminnanohjausta. Yhtiön tuotekehitysresursseja vahvistettiin palkkaamalla uusi tuotekehittäjä.

Vähittäismyynnin kasvu
10%

Apetit Kala Oy:n toimitusjohtajana aloitti 1.9. KTM Jarno Järvinen. Konseptiliiketoiminta siirtyi ETM Heljä Mantereen vastuulle vuoden 2009 alussa.

Myyntin kasvattaminen ja toimintamallin yhtenäistäminen oli tavoitteena aiemmin franchise-periaatteella toimineiden Kalatori-palvelumyypisteiden ottamisella yhtiön hallintaan. Pääosa franchise-pisteistä siirtyi Apetit Kalan hoidettavaksi päättyneen vuoden aikana. Palvelumyynnissä on päätetty uusia sopimuskäytäntöjä, tehostaa myyntiverkoston rakennetta ja kehittää valikoimaa kannattavuuden parantamiseksi.

Apetit Kala Oy ja Saarioinen Oy käynnistivät syyskuun 2008 alusta yhteistyön HoReCa-toimialalla. Saarioinen myy ja markkinoi Apetit Kalan tuotteita Suomen HoReCa-markkinoille. Yhteistyön tavoitteena on kasvattaa merkittävästi kala- ja äyriäismyyntiä HoReCa-sektorilla.

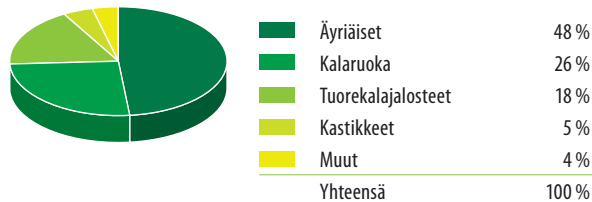
Syksyllä Apetit Kalassa otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä, joka kattaa yhtiön toiminnoista hankinnan, tuotannon, myynnin, logistiikan ja talouden. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä tehostettiin tuotannon ja logistiikan työmenetelmiä. Tietojärjestelmän uudistamisella saavutettavat kustannushyödyt toteutuvat täysimääräisesti vuodesta 2009 alkaen. Kehitystoimien ansiosta toiminnan suunnittelu, hallinta ja seuranta ovat selkeyntyneet sekä reagoitinopeus parantunut.

Kotimaan kalaliiketoiminnassa kannattavuutta on parantanut työn ja raaka-ainetuottavuuden sekä toimitusvarmuuden paraneminen. Kaupan aggressiivinen kampanjointi lohi- ja kirjolohifileillä ja kuluksen ohjautuminen kampanjainnoiteltuihin matalan jalostusasteen tuotteisiin on heikentänyt kuluttajakattujen fileet tuotteiden sekä Kalatori-palvelumyypisteiden kannattavuutta.

Apetit Kalan tuloksetekokykyyn vaikuttavat eniten raaka-aineiden ja hintojen hallinta, toimitusvarmuus sekä työn ja raaka-aineen tuottavuus. Myynti painottuu viikonloppuihin ja juhlapyhien, erityisesti joulun yhteyteen. Palvelumyynnin tuloksen kannalta avainasemassa on toimiva verkostorakenne sekä palvelun laatu ja kustannusten hallinta.

Norjan markkinat

Liikevaihdon jakautuminen

Lännen Tehtaat -konsernin kalaliiketoiminnasta Norjassa vastaavat Maritim Food -konsernin yhtiöt Maritim Food AS sekä Sandanger AS. Maritim Food AS liitettiin Lännen Tehtaat konserniin 1.3.2007 ja Sandanger AS 1.9.2007. Maritim Food omistaa Sandangerin osakkeista 51%. Maritim Food -konsernin yhtiöt kehittävät, valmistavat ja markkinoivat kala- ja äyriäistuotteita. Maritim Foodin tuotemerkkejä ovat Maritim ja Fader Martin, Sandangerin tuotemerkki on Sunnmøre.

Maritim Foodin toiminta kattaa koko tuotantoketjun kalan ja äyriäisten hankinnasta ja jalostuksesta toimituksiin keskeisille vähittäiskauppaketjuille ja suurkeittiösektorille. Konsernin päätuoteryhmiä ovat savustetut ja marinoidut kalat (lohi ja makrilli), kalaruuat (kalapyörykät, -kakut ja -vanukkaat), liemiäyriäiset sekä kastikkeet. Tuotteet ovat maanlaajuisessa vähittäiskaupparakelussa.

Maritim Foodilla on kaksi jalostuslaitosta Fredrikstadissa lähellä Osloa. Pääosin kalajalosteisiin ja -säilykkeisiin keskittyvällä Sandanger AS:llä on tuotantolaitos Gjerdsvikassa, läntisessä Norjassa.

Kalaa pöytään!

Viikonloppuisin perheet kokoontuvat kala-aterian ääreen, mutta viikolla kalaruokaa valmistetaan harvemmin, vaikka kala sopii tavallisiin arkiruokiin vähintäänkin yhtä hyvin kuin broilerisuikaleet ja jauheliha.

Toteutimme alkuvuodesta Kalaa pöytään! -kampanjan. Tavoitteena oli uittaa kuluttajakattua tavalliseen arkiruokapöytään. Tarjosimme reseptejä tutuista suosikkiruuista, mutta kalasta valmistettuina. Lasagne, risotto ja pastakastike onnistuvat helposti kalastakin. Marinoidut kirjolohisuikaleet tai savustetut lohikuutiot ovat erinomaisia arjen helpottajia, kun ruokaa täytyy saada nopeasti ja vaivatta. Avasimme internetissä kampanjasivuston, josta kalaruokaohjeita onkin ahkerasti haettu. Suosituin resepti on "Tajuttoman hyvä kala-perunavuoka", joka kaikessa yksinkertaisuudessaan valmistuu yhdistämällä kaksi Apetit tuotetta: marinoidut kirjolohisuikaleet ja kermaperunat.

Leila Rissanen
Tuoteryhmäpäällikkö, Apetit Suomi Oy

■ Äyriäisissä hyvä kasvu

Kalan ja äyriäisten kokonaismarkkina Norjassa on jatkanut hienoista kasvuaan. Kasvu on ollut suurinta hotelli-, ravintola- ja catering -sektorilla, joka edustaa vajaata neljännestä kokonaismarkkinan volyymista. Volyymikehitys on ollut voimakkainta äyriäisten ja simpukoiden tuoteriikissä. Myös pakastekalan myynti on kasvanut samoin kuin jalostettujen kalatuotteiden myynti. Tuorekalan myynti on ollut vähäisessä laskussa.

Maritim Food on Norjan suurimman vähittäiskauppaketjun NorgesGruppenin oman Fiskemannen-kalatuotemerkin päätoimitaja. NorgesGruppenin osuus Norjan vähittäiskaupamarkkinoista on lähes 40 %. Se hallitsee myös noin kahta kolmasosaa Norjan HoReCa-sektorista. NorgesGruppen on Maritim Foodin pääasiakas.

Maritim Foodin Norjan kruunumääräinen kokonaismyynti oli edellisvuoden tasolla. Katkarapujen ja muiden liemiäyriäisten myynti kasvoi voimakkaasti. Myös vuosi sitten uudistettujen kastikkeiden myynti oli hyvässä kasvussa. Kalavanukkaiden myynti laski hieman. Kalakakkujen ja -pyöryköiden myynti oli vertailuvuoden tasoa. Tuorekalajalosteiden tuoteriikissä lohien ja kirjolohien myynti laski ja makrillin myynti oli vertailuvuoden tasoa.

Maritim Foodin kannattavuutta heikensi Norjan kruunun voimakkaasta heikkenemisestä johtunut äyriäistuotteiden raaka-aineen hinnannousu, jota ei ole pitkistä sopimusjaksoista johtuen saatu siirrettyä myyntihintoihin.

Konsernin Norjan tehtailla kehitettiin tuottavuuden parantamiseksi tuotannon toimintatapoja ja uudelleenorganisointiin markkinoinnin ja myynnin tehtäviä.

Maritim Food -konsernin integraatio jatkui suunnitelmien mukaan ja toiminnallinen irrottautuminen aikaisemmasta omistajakonsernista on pääosin toteutettu. Aikaisemmin ostopalveluna hankitut palvelut mm. ostossa ja taloushallinnossa ovat nyt Maritim Foodin omaa tuotantoa.

Ruotsin markkinat

Lännen Tehtaat -konsernin kalaliiketoiminnasta Ruotsissa vastaa Maritim Food -konserniin kuuluva Maritim Food Sweden AB. Yhtiöllä on tuotantolaitos Dinglessä, Lounais-Ruotsissa.

Maritim Food Sweden AB kehittää, valmistaa ja myy liemiäyriäisiä suurkeittiöille (HoReCa) ja vähittäiskaupalle. HoReCa-sektorin osuus kokonaismyynnistä on runsaat 60 %. Yhtiön tuotteet Norjassa myy Maritim Food AS ja Suomessa Apetit Kala Oy.

Liemiäyriäisten kulutus kasvoi Ruotsissa vuonna 2008 noin 10 %. Maritim Food Swedenin myynnin volyymi kasvoi yli kolmanneksen ja kruunumääräinen myynti yli 40 %.

Myynti kehittyi myönteisesti sekä vanhoissa että uusissa asiakkuuksissa. Kasvuun vaikutti eniten Ruotsin johtaviin vähittäiskaupketjuihin lukeutuvan Axfoodin siirtyminen Maritim Foodin asiakkaaksi alkuvuonna.

Perinteisten katkarapujen rinnalle markkinoille tuotiin käsin kuoritut katkaravut. Uutuuden vastaanotto markkinoilla oli hyvä.

Ruotsin toiminnan kannattavuutta heikensi Ruotsin kruunun heikkenemisestä johtunut äyriäistuotteiden raaka-aineen voimakas hinnannousu, jota ei ole pitkistä sopimusjaksoista johtuen saatu siirrettyä myyntihintoihin. Tulosta heikensi alkuvuonna myös työn ja raaka-aineen tuottavuuden lasku.

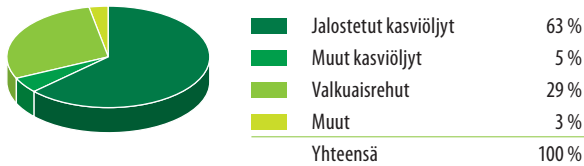
Ruotsin yhtiössä tehtiin merkittävät investoinnit suurkeittiötuotelinjastoihin ja pakkauskoneisiin. Investoinneilla pyritään parantamaan tuottavuutta ja varmistamaan asiakkaiden palvelutaso. Myös tuotannon ohjausvastuuta selkeytettiin. Kehitystoimien seurauksena tuottavuus kääntyi nousuun vuoden lopulla.

Maritim Food Sweden AB:n toimitusjohtajaksi nimettiin syksyllä diplomi-insinööri Jan Brevik, joka jatkaa myös Maritim Food AS:n toimitusjohtajana.

Kultapelloilta tulee suomalaisten ykkössuosikki

Liikevaihdon jakautuminen

- Valmistustapa on alan eettinen suunnannäyttävä
- Mildolan öljyillä hyvä asema teollisuus-, HoReCa- ja kuluttajatuotteissa

Visio

Mildola on kasviöljyliiketoiminnan johtava toimija elintarvikesektorilla Suomessa ja merkittävä toimija Skandinaviassa ja Baltian maissa. Öljykasvihuissa Mildola on turvallisuus- ja laatujohtaja Suomessa.

Mildola kehittää, valmistaa ja markkinoi kasviöljyjä ja kasvivalkuaisrehuraaka-aineita. Yhtiö käyttää tuotannossaan raaka-aineina rypsin ja rapsin siemeniä sekä soijapapuja. Mildolan luonnollinen ja ympäristöystävällinen valmistustapa on nykyaikaisen, eettisen toimintatavan suunnannäyttävä kasviöljyteollisuudessa.

Mildolan perinteisessä puristusmenetelmässä öljy erotetaan siemenistä käyttäen puristuksen lisäksi vain lämpöä.

Tieto rypsiöljyjen terveellisyydestä on lisääntynyt merkittävästi kuluttajien ja kasviöljyjä käyttävän teollisuuden keskuudessa. Rypsiöljy sisältää runsaasti terveellisiä pehmeitä rasvoja ja vain vähän kovaa rasvaa. Pehmeissä rasvoissa on välttämättömiä omega-3- ja omega-6-rasvahappoja sopivassa suhteessa. Rypsiöljyllä on korvattu muiden öljyjen käyttöä, minkä vuoksi sen kysyntä on kasvussa.

Rapsia käytetään elintarvikekäytön lisäksi biopolttoaineen raaka-aineena. Mineraaliöljyn hinnan laskun johdosta osa aikaisemmin biopolttoaineeksi käytetystä rapsisadosta saattaa lähitulevaisuudessa vapautua elintarvikeöljyn raaka-aineeksi.

Mildola käyttää Kirkkonummen öljynpuristamon raaka-aineena kotimaista rypsin siementä, EU-maista tuotavaa rapsin siementä sekä soijapapua. Kotimainen rypsi hankitaan sopimusviljelmiltä yhteistyössä maatalouskauppojen kanssa. Rypsin ja rapsin osuus on lähes 90 % Mildolan 120 miljoonan kilon tuotannosta. Öljyä saadaan rypsin ja rapsin siemenestä noin 40 % ja soijapavusta noin 15 %, muu osuus siemenestä ja pavusta hyödynnetään valkuaisrehuna.

Mildolan kasviöljyasiakkaita ovat elintarvike- ja ravintola- ja muut ammattikeittiöt sekä vähittäiskauppa. Vähittäiskaupassa kasviöljyjä myydään Mildolan omalla Neito tuotemerkillä ja kaupan merkeillä. HoReCa-sektorille Mildola valmistaa öljyjä ketjujen omilla tuotemerkeillä sekä Mildola-tuotemerkillä. Rypsi- ja soijasta valmistetut valkuaisrehut myydään rehutehtaiden raaka-aineeksi ja sellaisenaan kotieläintilojen käyttöön. Mildolan Öpex-rehutuotemerkki tunnetaan turvallisesta ja ravitsemukseltaan optimaalisesta kasvivalkuaisrehun laadusta.

- Raaka-ainehinnoissa suuri vaihtelu

Rapsisato kasvoi EU-alueella vuonna 2008 noin 5 % verrattuna edelliseen vuoteen. Kokonaissato oli runsaat 19 miljoonaa tonnia. Suomessa rypsin ja rapsin viljelyala väheni edellisvuodesta lähes kolmanneksen. Viljelyala oli 64 000 (90 000) hehtaaria. Keskihehtaarisato jäi edelleen alhaiseksi. Vuoden 2008 kotimaisen sadon kokonaismäärä jäi noin 86 (113) miljoonaan kiloon. Rapsin suhteellinen osuus nousi edelleen ja oli jo noin 20 % kokonaissadosta. Kotimaisen raaka-aineen vähenemisen vuoksi tuontiraaka-aineen merkitys kasvoi.

Rapsin pörssihinta oli ensimmäisen vuosipuoliskon poikkeuksellisen korkealla tasolla, mutta laski nopeasti toisella vuosipuoliskolla. Maaliskuussa rapsin hinta oli lähes 500 euroa/tn, mutta vuoden lopulla se oli laskenut jo 260 euroon. Rapsin hintavaihtelujen arvioidaan jatkuvan voimakkaana myös vuoden 2009 aikana.

Mildolan strategiassa keskeisellä sijalla on asiakaslähtöisyys. Vuoden 2008 aikana palvelukykyä on edelleen kehitetty ja öljy- ja puristetoimitukset ovat mahdollisia kaikkina vuorokauden aikoina sekä asiakkaan niin halutessa myös viikonloppuisin. Myös panostusta asiakaskohtaisiin tuotesovelluksiin jatkettiin yhdessä teollisuuden kanssa. Panostusta korkeamman jalostusasteen tuotteisiin jatkettiin.

HoReCa-liiketoiminnassa ketjujen omien merkkin valmistus kasvoi. Asiakkaalle kehitettiin yhdessä heidän tarpeisiinsa parhaiten sopivia tuotevariaatioita ja pakkausmuotoja.

Neito sarjaan on kehitetty monipuolinen tuotevalikoima. Neito öljyt ovat vakiinnuttaneet asemansa vähittäiskaupan kasviöljyjen premium-luokassa. Myös Mildolan valmistamien kaupan merkkien volyymi kasvoi.

Mildola osallistui vuosina 2005–2008 yhdessä alan muiden toimijoiden kanssa EU:n ja Suomen valtion osittain rahoittamaan rypsiöljyn menekinedistämiskampanjaan. Kampanjalla on pyritty lisäämään kuluttajien tietoa rypsiöljyn hyvistä ominaisuuksista, nostamaan rypsiöljyn arvostusta ja lisäämään rypsiöljyn kulutusta.

Yhtiön toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen jatkui. Mildolan voimassa olevat laatu- ja ympäristösertifikaatit uusittiin ja yhtiölle haettiin elintarvike- ja ympäristöturvallisuuden hallintajärjestelmän ISO 22000 -sertifikaattia. Mildolan ympäristöjärjestelmää kehitettiin ottamalla käyttöön uusi jätehuoltojärjestelmä, jonka avulla jätteiden ympäristövaikutuksia on pystytty selkeästi vähentämään.

Mildolan vuoden 2008 liikevaihto oli 62,0 (46,0) miljoonaa euroa. Liikevaihdon kasvu oli seurausta raaka-ainehintojen ja myyntihintojen edellisvuotta selvästi korkeammasta tasosta. Vienti Skandinaviaan ja Baltiaan jatkui hyvänä. Öljyjen osuus liikevaihdosta oli noin 65 %.

Yhtiön tulos jäi budjetista ja tavoitteista, koska tuotteiden myyntihintojen ja raaka-ainehintojen välinen jalostusmarginaali ei ollut riittävä tavoitellun tuloksen saavuttamiseksi. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla raaka-aineiden korkeita hintoja ei saatu siirrettyä täysimääräisesti tuotehintoihin.

Mildolan liikevaihtoon ja liiketoiminnan tulokseen vaikuttavat merkittävästi keskeisten öljykasvien sadon määrä ja laatu sekä kotimaassa että Itämeren alueella. Raaka-ainehinnat määräytyvät kansainvälisissä raaka-ainepörsseissä.

Yhtiö on tunnistanut toimintaansa liittyvät raaka-aineiden hinta- ja valuuttariskit ja soveltaa toiminnassaan riskienhallintapolitiikkaa, jonka tavoitteena on turvata yksikön jalostusmarginaali. Tästä syystä yhtiö käyttää hyödyke- ja valuuttapositioiden hallinnassa johdannaisinstrumentteja.

■ Neito tuotemerkki

Neito merkin kasviöljytuotteita yhdistää hyvä maku, tuoreus ja kiinnostavat uutuudet. Tuotteet valmistetaan luonnollisella menetelmällä käyttäen parhaita raaka-aineita. Neito tuotteet helpottavat ruoanlaittoa ja tukevat monipuolista ja terveellistä ruokavaliota.

Neito erikoisrypsiöljy on mahdollisimman hellävaraisesti ja ympäristöystävällisesti valmistettua mietoaromista, vaativimmankin kuluttajan laatuvaatimukset täyttävää öljyä. Ainutlaatuisella valmistusmenetelmällä on saatu talteen rypsin luonnolliset ja tärkeät pienkomponentit, kuten antioksidantteina tärkeät tokoferolit, kasvisterolit ja -fenolit, flavonoidit sekä K-vitamiini.

MILDOLA®

örex

40%
Öljyä rypsin siemenestä

Jyvät vaativat paljon tietotaitoa

- Markkinavaihtelut poikkeuksellisen suuria
- Avena osasi sopeutua muutoksiin

Missio

Luomme toiminnallamme lisäarvoa sekä tuottajille että teollisuudelle ja koko toimintaympäristöllemme.

Visio

Avena Nordic Grain on Suomen johtava vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainekauppia ja merkittävä toimija Itämeren alueella ja muilla valituilla alueilla.

Avena Nordic Grain toimii aktiivisesti kotimaisessa ja kansainvälisessä vilja-, öljykasvi- ja palkokasvi- sekä rehuraaka-ainekaupassa.

Avena Nordic Grainin päätoimipaikka on Espoossa. Yhtiöllä on toimipisteet Vaasassa, Porissa, Salossa ja Kouvolassa. Avenan käytössä on varastotiloja ympäri Suomen. Tytäryhtiöt ZAO Avena St. Petersburg Pietarissa Venäjällä ja UAB Avena Nordic Grain Vilnassa Liettuassa sekä edustusto Astanassa Kazakstanissa tukevat yhtiön toimintaa näillä markkina-alueilla.

- Hintataso vaihteli voimakkaasti

Katsausvuonna markkinat olivat haasteelliset. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla kaikkien maataloushyödykkeiden tarjonta oli niukkaa ja hinnat nousivat erittäin korkeiksi. Varastotasot olivat suhteellisen matalat, sillä useana vuonna globaalit viljasadot olivat olleet vain keskimääräisiä, kun taas viljojen ja öljykasvien kysyntä oli jatkanut kasvuaan. Erityisen voimakasta kysynnän kasvu oli kehittyvien maiden elintarvike- ja rehtarpeisiin. Myös bioenergiasektori eri puolilla maailmaa käytti eneneviä määriä viljoja ja öljykasveja tuotantoonsa. Muun muassa nämä seikat

12%

Liikevaihdon kasvu

samoin kuin voimakkaasti nousseet öljyn ja energian hinnat aiheuttivat huolta tarjonnan riittävydestä ja saivat maataloushyödykkeiden hinnat nousemaan tasolle, joita ei ollut nähty vuosikymmeniin.

Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla vilja- ja öljykasvitarjonta oli runsasta, mikä painoi hintoja merkittävästi alaspäin. Viljelijät reagoivat edellisen satokauden korkeisiin hintoihin ja lisäsivät viljelyaloja kaikkialla, missä se oli mahdollista. Kasvaneiden viljelyalojen ja suotuisista kasvuoista johtuneiden keskimääräistä parempien hehtaarisatojen johdosta maailman viljantuotanto vuonna 2008 oli 1 780 miljoonaa tonnia, kun se edellisenä vuonna oli ollut 1 688 miljoonaa tonnia. Ukrainassa sato oli 50 miljoonaa tonnia eli yli 20 miljoonaa tonnia edellisvuotta suurempi. Venäjällä sato oli 102 miljoonaa tonnia, mikä ylitti edellisvuoden tuotannon 24 miljoonalla tonnilla. Merkittävin sadonlisäys oli kuitenkin Euroopan unionin alueella, jossa korjattiin yhteensä 310 miljoonan tonnin suuruinen viljasato, kun edellisvuoden tuotanto oli ollut vain 255 miljoonaa tonnia. Suomessa saatiin 4,2 miljoonan tonnin viljasato, mikä oli edellisvuotta enemmän ja samalla historian toiseksi paras sato.

Viljasatojen laatu vaihteli yleisesti ottaen hyvän ja keskiverron välillä. Suurten hehtaarisatojen ja korjuukauden sääolojen vuoksi markkinoille tuli myös runsaasti matalavalkuaista vehnää ja rehuvehnää. Hintaerot erilaatuisten myllyvehnien välillä olivatkin epätavallisen suuret.

Runsaan sisämarkkinatarjonnan vuoksi EU-komissio päätti saattaa uudelleen voimaan viljojen tuontitullit. Satokaudella 2008/2009 EU tulee jälleen olemaan viljojen ja niistä valmistettujen tuotteiden nettoviejiä. Viennin arvioidaan olevan 26 (19) miljoonaa tonnia ja tuonnin 9 (27) miljoonaa tonnia. Kilpailu maailmanmarkkinoilla on kuitenkin erittäin kovaa ja on odotettavissa, että satokauden lopussa joitakin määriä tullaan tarjoamaan interventioon.

Avena Nordic Grain pystyi jatkuvan ja perusteellisen markkina-analyysin sekä asiakkaiden tarpeiden ymmärtämisen ansiosta sopeutumaan muuttuviin markkinaoloihin hyvin ja toimimaan menestyksellään.

Avena Nordic Grainin toiminta kotimaassa kasvoi. Saloon vuonna 2007 perustettu toimisto tehosti yhtiön viljanhankintaa erityisesti Varsinais-Suomessa. Yhtiön markkinaosuus Suomessa myydystä viljasta oli neljännes, viennistä lähes puolet ja tuonnista yli puolet. Päättyneen vuoden aikana yhtiö on ollut merkittävä rehuraaka-aineiden toimittaja kotimaan markkinoille. Avena toimitti lukuisista maista kauraa, vehnää, ohraa ja ruista monille eri markkinoille.

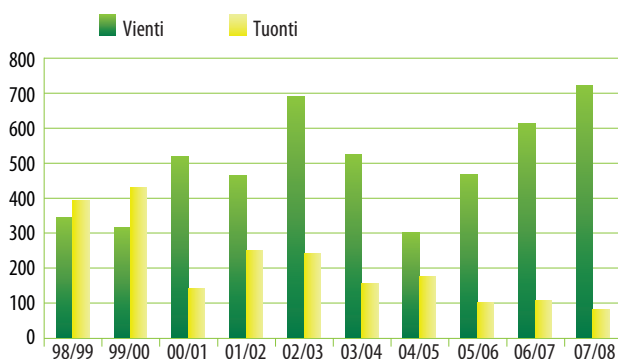
Venäjällä ja Kazakstanissa Avenan toiminta kasvoi edellisvuodesta. Kazakstanin edustusto siirrettiin Almatysta maan uuteen pääkaupunkiin Astanaan ja samalla lähemmäksi varsinaisia viljantuotantoalueita. Myös Liettuan tytäryhtiö kehittyi myönteisesti. Se hankki Liettuan markkinoilta huomattavan määrän viljaa ja rapsia, joka toimitettiin etupäässä EU-markkinoille. Liettuassa käynnistettiin yksi uusi alueellinen toimipiste.

Avena Nordic Grain -konsernin liikevaihto vuonna 2008 oli 148 (133) miljoonaa euroa. Liikevaihdon kasvu oli seurausta sekä kasvaneesta volyymista että viljojen ja öljykasvien vertailuvuotta korkeammista markkinahinnoista.

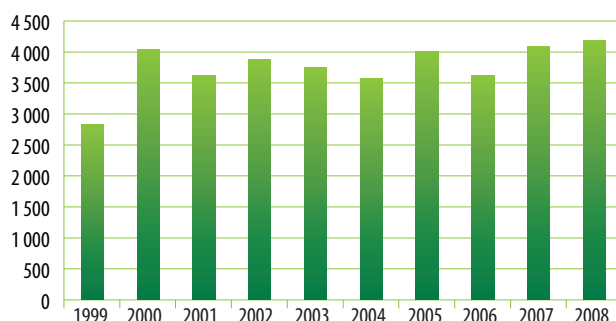
Yhtiön investoinnit 0,3 (0,0) miljoonaa euroa kohdistuivat yhtiön operatiivisen tietojärjestelmän uusimiseen. Uusi tietojärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2009 puolella.

Vuonna 2009 Avena Nordic Grainin toimintaa kehitetään sekä EU:n sisämarkkinoilla että kolmansien maiden alueella. Liikevaihto riippuu tulevan kauden sadon määrästä ja laadusta sekä hintatasosta päämarkkina-alueilla.

Viljan vienti Suomesta ja tuonti Suomeen satokausina 1998/1999 – 2007/2008, tuhansia tonneja

Sato Suomessa 1999 – 2008, tuhansia tonneja

Hallituksen toimintakertomus 2008.....32

Konsernitilinpäätös liitetietoineen.....40

Emoyhtiön tilinpäätös liitetietoineen.....68

Hallituksen voitonjakoehdotus.....77

Tilintarkastuskertomus.....78

Hallintoneuvoston lausunto.....79

Hallituksen voiton-
jakoehdotus

S. 77

Hallituksen toimintakertomus 2008

■ Konsernistrategia

Yhtiön hallitus vahvisti vuoden alussa Lännen Tehtaiden vision, mission ja arvot. Lännen Tehtaat Oy:n visio on olla yksi johtavista suomalaisista elintarvikeyhtiöistä, joka toimii pohjoisen Itämeren alueella. Yhtiön visio on tuottaa omistajilleen lisäarvoa pitkäjänteisesti. Missio toteutetaan kannattavan orgaanisen ja ulkoisen kasvun avulla. Konsernin arvoiksi hallitus vahvisti asiakaskeskisyyden, vastuullisuuden ja uudistumisen.

Hallitus vahvisti myös konsernin pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet. Tavoitteena on liikevaihdon kaksinkertaistaminen kolmen vuoden jaksolla. Liikevoittotavoitteeksi asetettiin 5 % liikevaihdosta ja oman pääoman tuottotavoitteeksi 12 %. Omavaraisuustasteen tulee pitkällä aikavälillä olla vähintään 40 %.

■ Konsernin johtamis- ja raportointirakenne

Yhtiön toimialoja ovat pakasteliiketoiminta, kalaliiketoiminta, kasviöljyliiketoiminta, viljakauppa ja muut toiminnot, jotka ovat myös konserni-raportoinnissa ensisijaisesti raportoitavia segmenttejä.

Pakasteliiketoiminta käsittää Apetit Pakaste Oy:n. Kalaliiketoimintaan kuuluvat Apetit Kala Oy ja Maritim Food -konserni. Kasviöljyliiketoiminnan muodostaa Mildola Oy. Viljakauppaliiketoimintaan kuuluu Avena Nordic Grain Oy tytäryhtiöineen. Muut toiminnot -segmentti muodostuu Apetit Suomi Oy:stä, konsernihallinnosta ja segmenteille kohdistamattomista eristä. Apetit Suomi Oy:n tuottamien palveluiden kustannusvaikutus on rasittamassa liiketoimintojen tulosta palvelujen käytön suhteessa. Henkilöstö on kohdistettu pakaste- ja kalaliiketoiminnoille palvelumyynnin suhteessa. Toissijaisesti raportoitavat maantieteelliset segmentit ovat Suomi, Skandinavian maat, Baltia ja Venäjä sekä Muut maat.

■ Raportointikäytännön muutos

Lännen Tehtaat päätti tarkentaa raportointikäytäntöään osakkuusyri-tysten tulososuuksien esittämisen osalta vuoden 2008 alusta alkaen.

Elintarvikeliikeyhtiöihin liittyvien osakkuusyriytysten tulososuudet sisältyvät liiketulokseen. Muiden osakkuusyriytysten tulososuudet esi-tetään liiketuloksen alapuolella. Osuudet osakkuusyhtiö Sucros Oy:n ja Ateriamestarit Oy:n tuloksesta sisältyvät Muut toiminnot -segmentin liiketulokseen. Vertailuvuoden tiedot on muutettu vastaamaan uutta esittämistapaa. Osuus osakkuusyhtiö Sandanger AS:n 1.3.–31.8.2007 tuloksesta sisältyy Kalaliiketoiminnot-segmentin liiketulokseen.

■ Yritysjärjestelyt

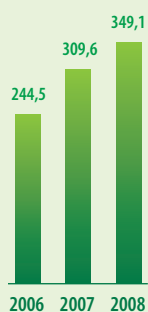
Konsernin liiketoiminnoissa toteutettiin kauden aikana strategjaa tuke-via järjestelyjä.

Lännen Tehtaat Oy myi syyskuun alussa tehdyllä kaupalla loput 49 % omistamistaan Suomen Rehu Oy:n osakeista Hankkija-Maatalous Oy:lle. Kauppa oli jatkoa kesäkuussa 2007 toteutetulle Suomen Rehun osake-enemmistön kaupalle, jolloin Suomen Rehu tytäryhtiöineen siirtyi Hankkija-Maatalous -konserniin. Syyskuussa tehdyn kaupan myötä Lännen Tehtaat irtaantui strategiansa mukaisesti kokonaan rehuliiketoiminnasta.

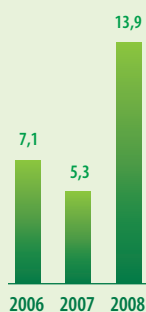
Tytäryhtiö Apetit Pakaste Oy myi keväällä sovitulla ja syyskuussa toteutetulla kaupalla hilloliiketoiminnan Saarioisten Säilyke Oy:lle. Sopimuksen mukaan hillojen ja marmeladien kehittäminen, valmistus, myynti ja markkinointi siirtyivät Saarioisten Säilyke Oy:lle. Kauppaan sisältyi myös Dronningholm tuotemerkki.

Tilikauden alussa toteutettiin Avena Nordic Grain Oy:ssä omistusjär-jestely. Osana Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstön sitouttamisjärjestelmää Lännen Tehtaat Oy päätti helmikuussa tarjota Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstölle mahdollisuutta tulla välillisesti Avena Nordic Grain Oy:n omis-tajiksi. Järjestely toteutettiin perustamalla uusi yhtiö Foison Oy, joka osti Lännen Tehtailta 20 % Avena Nordic Grain Oy:n osakeista. Lähes koko Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstö osallistui järjestelyyn ja merkitsi uuden yhtiön osakeista 73,1 %. Lännen Tehtaat Oy merkitsi loput 26,9 %.

Liikevaihto,
milj. euroa

Liiketulos,
milj. euroa

Liiketulos ilman
kertaeriä, milj. euroa

Tilikauden tulos,
milj. euroa

■ Keskeiset tunnusluvut

	2008	2007	2006
Jatkuvat ja lopetettut toiminnot			
Tilikauden tulos, milj. euroa	17,1	13,4	13,1
Tilikauden tulos, %	4,9	3,6	3,2
Tulos/osake, euroa	2,73	2,13	2,10
Oma pääoma/osake, euroa	21,83	20,36	19,06
Omavaraisuusaste, %	70,5	62,1	50,3
Oman pääoman tuotto, %	12,9	10,8	10,5
Sijoitetun pääoman tuotto, %	13,8	10,0	11,2
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto, milj. euroa	349,1	309,6	244,5
Liiketulos, milj. euroa	13,9	5,3	7,1
Liiketulos, %	4,0	1,7	2,9
Liiketulos ilman kertaeriä, milj. euroa	5,4	4,9	5,6
Liiketulos ilman kertaeriä, %	1,6	1,6	2,3
Tulos ennen veroja, milj. euroa	10,7	4,6	10,2
Kauden tulos, milj. euroa	10,0	4,2	7,5
Tulos/osake, euroa	1,60	0,66	1,20
Lopetettut toiminnot			
Liikevaihto, milj. euroa	-	78,8	173,5
Kauden tulos, milj. euroa	7,1	9,2	5,6
Tulos/osake, euroa	1,13	1,48	0,90

Muut tunnusluvut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 30. Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 31.

■ Liikevaihto ja tulos

Tilikauden tulos oli 17,1 (13,4) miljoonaa euroa ja osakekohtainen tulos 2,73 (2,13) euroa.

Jatkuvat toiminnot

Jatkuvien toimintojen liikevaihto oli tammi-joulukuussa 349,1 (309,6) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi vertailukaudesta 39,5 miljoonaa euroa eli 13 %. Pääosa kasvusta tuli kasviöljyliiketoiminnasta ja vilja-kaupasta.

Jatkuvien toimintojen liiketulos oli 13,9 (5,3) miljoonaa euroa. Liiketulos ilman kertaeriä oli 5,4 (4,9) miljoonaa euroa.

Nettorahoituskulut olivat -3,3 (-0,8) miljoonaa euroa. Korke- ja muut rahoitustuotot olivat +0,9 (+2,0) miljoonaa euroa. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy ei-kassavirtavaikutteisia, realisoitumattomia arvostusvoittoja +0,4 (+1,0) miljoonaa euroa. Korke- ja muut rahoituskulut olivat -4,1 (-2,7) miljoonaa euroa. Muihin rahoituskuluihin sisältyy Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstömistajille kuuluva osuus Avenan tuloksesta -0,5 (0,0) miljoonaa euroa sekä ei-kassavirtavaikutteisia, realisoitumattomia arvostustappioita -1,6 (-0,1) miljoonaa euroa.

Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja oli 10,7 (4,6) miljoonaa euroa. Tulokseen ennen veroja sisältyy kertaerien vaikutusta +8,2 (+0,4) miljoonaa euroa. Merkittävimmät kertaerät liittyvät osakkuusyhtiö Sucros Oy:n liiketoimintaan ja hilloliiketoiminnan myyntiin. Tilikauden verot olivat -0,7 (-0,4) miljoonaa euroa. Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista oli 10,0 (4,2) miljoonaa euroa ja osakekohtainen tulos 1,60 (0,66) euroa.

Lopetettut toiminnot

Lopetetussa toiminnoissa oli katsauskaudella ja vertailukaudella Suomen Rehu -konserni. Lopetettujen toimintojen liikevaihto oli vertailukaudella 78,8 miljoonaa euroa.

Lopetettujen toimintojen tulos oli 7,1 (9,2) miljoonaa euroa ja osakekohtainen tulos 1,13 (1,48) euroa. Kauden tulokseen sisältyy Suomen Rehun vähemmistöosakkeiden myyntivoitto 6,6 miljoonaa euroa sekä osuus osakkuusyhtiö Suomen Rehun tuloksesta tammi-elokuulta 0,5 miljoonaa euroa. Vertailukauden lukuun sisältyy Suomen Rehu -konsernin tammi-toukokuun tulos 2,3 miljoonaa euroa, enemmistöosakkeiden myyntivoitto 5,6 miljoonaa euroa ja osuus osakkuusyhtiö Suomen Rehun tuloksesta kesä-joulukuulta 1,4 miljoonaa euroa.

■ Rahoitus ja tase

Konsernin rahoitusasema vahvistui ja maksuvalmius parani. Merkittävimmin rahoitusasemaan vaikutti Suomen Rehun vähemmistöosakkeiden kaupasta saadut 27 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan rahavirta korkojen ja verojen jälkeen oli tammi-joulukuussa -0,4 (5,3) miljoonaa euroa. Käyttöpääoman muutoksen vaikutus oli -5,1 (-3,3) miljoonaa euroa. Investointien rahavirta sisältäen Suomen Rehun osakkeiden kaupan oli +30,3 (+22,5) miljoonaa euroa. Rahoituksen rahavirrat olivat -25,1 (-30,2) miljoonaa euroa sisältäen osinkojen maksun -5,3 (-5,3) miljoonaa euroa. Vertailuvuoden rahavirrat

Oman pääoman tuotto, %

Sijoitetun pääoman tuotto, %

Omavaraisuusaste, %

Hallituksen toimintakertomus 2008

sisältävät lopetettujen toimintojen rahavirrat. Rahavarojen muutos oli +4,8 (-2,4) miljoonaa euroa.

Konsernilla oli tilikauden päättyessä korollisia velkoja 15,2 (33,6) miljoonaa euroa ja likvidejä rahavaroja 13,7 (13,2) miljoonaa euroa. Korolliset nettovelat olivat 1,5 (20,4) miljoonaa euroa. Konsernin taseen loppusumma oli 192,3 (205,9) miljoonaa euroa. Oman pääoman määrä tilikauden päättyessä oli 135,6 (128,0) miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli 70,5 (62,1) %. Konsernin lyhytaikaiseen rahoitukseen käytettyjä yrittödistuksia oli katsauskauden päättyessä emittoituna 9,0 (27,5) miljoonan euron arvosta. Konsernin maksuvalmius on turvattu sitovin limiittisopimuksin, joita tilikauden päättyessä oli nostettavissa 25,0 (15,0) miljoonaa euroa. Rahoituslimiittejä ei käytetty tilikauden aikana.

■ Investoinnit

Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen ilman yritysostoja olivat 8,1 (7,5) miljoonaa euroa. Pakasteliiketoiminnan investoinnit olivat 6,0 (2,0) miljoonaa euroa, kalaliiketoiminnan 1,5 (4,3) miljoonaa euroa, kasviöljyliiketoiminnan 0,2 (0,4) miljoonaa euroa, viljakauppaliiketoiminnan 0,3 (0,0) miljoonaa euroa ja muiden toimintojen investoinnit 0,2 (0,2) miljoonaa euroa. Rehuliiketoiminnan investoinnit olivat vertailuvuonna osakeenemmistön myyntihetken mennessä 0,6 miljoonaa euroa.

Osakeinvestoinnit olivat tammi-joulukuussa 0,5 (11,6) miljoonaa euroa, josta Foison Oy:n osakkeiden hankinta oli 0,4 miljoonaa euroa.

■ Liiketoimintakatsaukset

Pakasteliiketoiminta

Pakasteliiketoiminnan liikevaihto oli 49,3 (49,3) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen hillo- ja marmeladimyyntistä puhdistettu liikevaihto kasvoi 4 %. Kasvu tuli tasaisesti kaikista jakelukanavista lukuun ottamatta vientiä, joka väheni hieman. Vähittäiskaupassa aktiivinen kampanjointi ja uudet tuotteet kasvattivat Apetit tuotteiden myyntiä. Eniten kasvoi perunapakasteiden myynti, lähes 20 %. Myös vihannespakasteiden ja ruokapakasteiden myynti kehittyivät hyvin. Pizzapakasteiden myynti laski kampanjoinnin vähenemisen seurauksena. Apetit Pakaste toi vuoden aikana vähittäiskaupamarkkinoille useita vihannespakasteuutuuksia, mm. Apetit Peruna&keittokasvikset ja kokonaan uuden kastikkeellisten vihannesten tuotesarjan Apetit Pannuvihannekset.

Pakasteliiketoiminnan liiketulos ilman kertaeriä oli 3,1 (3,5) miljoonaa euroa. Kertaerät olivat +2,0 (-0,2) miljoonaa euroa. Kertaerät liittyivät hilloliiketoiminnan kauppaan, +2,5 miljoonaa euroa ja Turun tehtaan tuotannon siirtoon, -0,5 miljoonaa euroa. Apetit Pakaste toteutti vuoden mittaan kustannusten nousua kompensoivia hintojen korotuksia.

Hilloliiketoiminnan myynti Saarioisten Säilykkeelle toteutui syyskuun alussa. Kaupasta kirjattiin kolmannen vuosineljänneksen tulokseen 2,5 miljoonan euron kertaluonteinen myyntivoitto.

Hilloliiketoiminnasta vapautuneet tilat saneerattiin syksyn aikana Turusta siirtyneen ruokapakastetuotannon käyttöön. Hillontuotannosta vapautunut henkilöstö koulutettiin 5 viikon tiiviillä koulutus- ja perehdytysjaksolla ruokapakasteiden valmistajiksi. Ruokapakasteiden tuotanto käynnistyi Säkylässä häiriöttä ennakkosuunnitelman mukaisesti joulukuussa. Turusta siirtyvät pakkaamotoiminnot edellyttivät tilojen laajennusinvestointeja Säkylässä. Siirtyneet pakkaamotoiminnot käynnistyivät Säkylässä marraskuussa. Pakasteliiketoiminnan käytöstä vapautuneen Turun kiinteistön vuokrasopimus päättyi vuoden vaihteessa. Turun ruokapakastetehtaan ja pakkaamotoimintojen siirrosta aiheutui viimeiselle vuosineljännekselle noin -0,5 miljoonan euron

kertaluonteiset kulut. Tuotannon keskittämisellä tavoitellaan noin 0,9 miljoonan euron tulosparannusta vuodesta 2009 lähtien.

Asiakas- ja kysyntälähtöisen toiminnanohjauksen vahvistamiseksi ja tulosvastuun selkeyttämiseksi pakasteiden myynti- ja tuotekehitystoiminnot organisoitiin keväällä uudelleen. Myynti- ja tuotekehityshenkilöstö siirtyi organisaatiomuutoksen yhteydessä palveluyhtiö Apetit Suomi Oy:stä Apetit Pakaste Oy:öön.

Pakasteliiketoiminnan investoinnit olivat 6,0 (2,0) miljoonaa euroa. Turun tuotannon siirron edellyttämät kiinteistö- ja laiteinvestoinnit olivat 4,6 miljoonaa euroa. Muut investoinnit kohdistuivat yhtiön toiminnanohjauksjärjestelmän uudistamiseen sekä pienimuotoisiin korvausinvestointeihin. Toiminnanohjauksjärjestelmän käyttöönotto päätettiin siirtää vuodelle 2009.

Kalaliiketoiminta

Kalaliiketoiminnan liikevaihto oli 89,7 (81,7) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi noin 10 %. Konserniin vuoden 2007 maaliskuun alussa liitetyn Maritim Foodin ja syyskuun 2007 alussa liitetyn Sandangerin vaikutus liikevaihdon kasvuun oli 11 miljoonaa euroa.

Kalaliiketoiminnan kertaeristä puhdistettu liiketulos -1,6 (-1,5) miljoonaa euroa oli vertailukauden tasoa. Katsauskauden kertaerät, -0,8 (-0,3) miljoonaa euroa, muodostuivat organisaatorakenteen keventämiseen liittyvistä kuluista, käytöstä poistettujen koneiden ja laitteiden arvonalennuskirjauksista ja varastoinnin järjestelyihin liittyvistä kertaluonteisista kuluista. Vertailuvuoden kertaerä johtui kiinteistön arvonalennuskirjauksesta.

Kotimaan kalaliiketoiminnan liikevaihto laski hieman edellisvuodesta. Apetit Kalan myynnin kehittymistä haittasivat alkuvuonna lämminsavusiian raaka-aineen toimituskatkokset, vuoden loppupuolelle saakka jatkunut luonnonkalojen heikko saatavuus, kulutuksen ohjautuminen matalan jalostusasteen lohi- ja kirjolohifileisiin sekä Kalatoriverkoston muutokset.

Kotimaan kalaliiketoiminnassa kannattavuutta on parantanut merkittävästi työn ja raaka-ainetuottavuuden sekä toimitusvarmuuden paraneminen. Kaupan aggressiivinen kampanjointi lohi- ja kirjolohifileillä on jatkunut. Tämä on ohjannut kulutusta kampanjahinnoiteltuihin matalan jalostusasteen lohi- ja kirjolohifileisiin ja heikentänyt kuluttajapakattujen fileet tuotteiden sekä Kalatoripisteiden kannattavuutta.

Vastuiden selkeyttämiseen, reagointinopeuden parantamiseen ja kustannustehokkuuden lisäämiseen tähtäävät organisaatiomuutokset myynnissä, tuotannossa, tuotekehityksessä ja logistiikassa jatkuivat Apetit Kalassa keväällä. Osana organisaatiomuutosta Apetit Kalan myynnistä ja asiakkuuksista vastaava henkilöstö siirtyi huhtikuun alussa Apetit Suomi Oy:stä Apetit Kala Oy:n palvelukseen. Uudistuksella vahvistettiin asiakas- ja kysyntälähtöistä toiminnanohjausta sekä selkeytettiin tulosvastuuta.

Kotimaan palvelumyynnissä on päätetty uudistaa asiakassopimukset, tehostaa myyntiverkoston rakennetta ja kehittää valikoimaa kannattavuuden parantamiseksi. Kotimaan kalajalostetuotannossa jatketaan toimenpiteitä työn tuottavuuden edelleen parantamiseksi.

HoReCa-yhteistyö Saarioinen Oy:n kanssa käynnistyi syyskuun alussa. Yhteistyön tavoitteena on parantaa merkittävästi Apetit Kalan tuotteiden saatavuutta HoReCa-sektorilla.

Ulkomaan kalaliiketoiminnoissa vertailukelpoinen paikallisvaluutassa laskettu liikevaihto oli lähes vertailuvuoden tasoa. Liemiäyriäisten ja kalaruokien myynnin kasvu jatkui ja kastikkeiden myynti kääntyi kasvuun. Tuorekalajalosteiden myyntivolyyymi laski.

Ulkomaantoiminnoissa kannattavuutta heikensi äyriäistuotteiden raaka-aineen hinnannousu, jota ei pitkistä sopimusjaksoista johtuen saatu siirrettyä myyntihintoihin. Tulosta heikensi myös työn ja raaka-aineen tuottavuuden lasku Ruotsin toiminnoissa. Tuotannon ohjausvastuuta Ruotsin toiminnoissa selkeytettiin syksyllä.

Ulkomaan yksiköissä on tehty kustannusten nousua kompensoivia myyntihintojen korotuksia ja jatketaan toiminnan tehostamiseen ja tuottavuuden parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

Apetit Kala Oy:n toimitusjohtajana aloitti syyskuun alussa KTM Jarno Järvinen ja Maritim Food Sweden AB:n toimitusjohtajaksi nimitettiin diplomi-insinööri Jan Brevik, joka jatkaa myös Maritim Food AS:n toimitusjohtajana. Vuoden 2009 alussa vastuu konseptiliiketoiminnasta siirtyi ETM Heljä Mantereelle.

Kalaliiketoiminnan organisaatorakennetta kevennettiin vuoden lopussa lakkauttamalla kalaliiketoiminnasta vastaavan johtajan, Ruotsin myyntijohtajan ja projektijohdon tehtävät. Organisaatiomuutoksesta johtuvat kustannussäästöt parantavat kalaliiketoiminnan tulosta vuoden 2009 alusta alkaen noin 0,5 miljoonaa euroa.

Kalaliiketoiminnan investoinnit olivat tammi-joulukuussa 1,5 (4,3) miljoonaa euroa. Kotimaassa investoinnit kohdistuivat pääosin kalaliiketoiminnan toiminnanohjausjärjestelmän uudistamiseen. Järjestelmä otettiin käyttöön Apetit Kalassa lokakuun alussa ja käyttöönotto sujui hyvin. Ulkomaisissa yksiköissä investoinnit kohdistuivat kalaliiketoiminnan toiminnanohjausjärjestelmään sekä tuottavuutta parantaviin koneisiin ja laitteisiin. Merkittävin investoinneista oli Ruotsin yksikössä käyttöön otettu suurkeittiötuotteiden pakkauslinja.

Kasviöljyliiketoiminta

Koko vuoden liikevaihto oli 62,0 (46,0) miljoonaa euroa eli kasvua vertailukaudesta oli 35 %. Liikevaihdon kasvu oli seurausta voimakkaasti kohonneista myyntihinnoista, öljy- ja puristemyyntiin volyymin kasvusta sekä myytyjen tuotteiden jalostusasteen kasvusta.

Liiketulos ilman kertaeriä oli -0,0 (0,8) miljoonaa euroa. Kertaerät olivat -0,1 (+0,1) miljoonaa euroa.

Kotimaisen rypsin ja rapsin viljelyalan pienenemisen myötä kotimaisen kokonaissadon määrä laski 86 000 tonniin (113 000 tonnia).

Kotimaisen raaka-aineen heikon saatavuuden takia jouduttiin käyttämään korvaavaa tuontiraaka-ainetta. Tuontiraaka-aineiden rahtikustannukset ja vertailujaksoa korkeammat energiakustannukset heikensivät kannattavuutta. Pitkäaikaisten toimitussopimusten vuoksi Mildolan myyntihintoja ei pystytty nostamaan siinä määrin kuin kohonneet kustannukset olisivat edellyttäneet. Viimeisellä neljänneksellä tulosta heikensi asiakkaan rahoitusvaikeuksista johtunut aiemmin sovitun ja hinnoitellun merkittävän vientikaupan supistuminen. Jalostusmarginaali parani jakson lopulla, mutta volyymi jäi suunniteltua pienemmäksi.

Kasviöljyjen raaka-aineiden hinnat määrättyvät maailmanmarkkinoilla. Rapsin hinnassa koettiin vuosina 2007 – 2008 ennen näkemätön nousu ja sitä seurannut voimakas lasku, minkä jälkeen raaka-ainemarkkinat ovat käyttäytyneet levottomasti. Perinteiset toimintamallit pitkin sopimuskausineen ovat osoittautuneet toimimattomiksi nykyisessä markkinaympäristössä. Kasviöljyliiketoiminnan kannattavuuden parantamiseksi Mildola on ottanut käyttöön uusia toimintamalleja loppu- tuote- ja raaka-ainemarkkinoilla. Keväällä alkanut Mildolan sisäisen toiminnan kehittäminen ja johtamismallin uudistaminen jatkuvat.

Yhtiön toimitusjohtajana aloitti heinäkuun alussa ekonomi, oikeustieteen kandidaatti Erkki Lepistö.

Kasviöljyliiketoiminnan investoinnit olivat vähäisiä korvausinvestointeja määrältään 0,2 (0,4) miljoonaa euroa.

Viljakauppaliiketoiminta

Viljakauppaliiketoiminnan liikevaihto oli 148,5 (132,8) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 12 %. Alkuvuoden hyvästä kehityksestä johtuen viljakauppaliiketoiminnan liiketulos nousi 5,4 (3,9) miljoonaan euroon.

Vuoden ensimmäisellä puoliskolla kaikkien maataloushyödykkeiden tarjonta oli niukkaa ja hinnat nousivat ennätyskorkeiksi. Globaalit viljasadot olivat useana peräkkäisenä vuotena olleet vain keskimääräiset viljojen ja öljykasvien kysynnän jatkaessa kasvuaan niin elintarvike- kuin energiataroituksiinkin. Tämä alensi maailman varastotasot mataliksi ja aiheutti huolta tarjonnan riittävyydestä. Viljelijät eri puolilla maailmaa reagoivat korkeisiin hintoihin lisäämällä uudelle satokaudelle kylvöaloja kaikilla, missä se oli mahdollista. Kun kasvuolet olivat suotuisat, vilja- ja öljykasvitarjonta muodostui runsaaksi vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Tämä painoi hintoja merkittävästi alaspäin. Syksyn edetessä viljakauppa koko EU:n alueella hiljeni viljelijöiden jäädessä odottaman parempia hintoja satokauden edetessä.

Avena sopeutui hyvin muuttuviin markkinaoloihin. Avena Nordic Grain Oy:n osuus Suomessa myydystä viljasta vuonna 2008 oli noin neljännes, viennistä lähes puolet ja tuonnista yli puolet. Yhtiöllä oli merkittävä asema myös rehuraaka-ainekaupassa.

Saloon vuonna 2007 perustettu toimisto pääsi täyteen toimintaan ja tehosti Avenan viljan hankintaa erityisesti Varsinais-Suomessa. Kazakstanin edustusto siirrettiin Almatystä uuteen pääkaupunkiin Astanaan lähemmäs varsinaisia viljantuotantoalueita. Myös Liettuassa käynnistettiin uusi alueellinen toimipiste.

Viljakauppaliiketoiminnan investoinnit 0,3 (0,0) miljoonaa euroa kohdistuivat yhtiön operatiivisen tietojärjestelmän uusimiseen. Uusi tietojärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2009 puolella.

Muut toiminnot

Muut toiminnot -segmentin liikevaihto oli 3,0 (4,4) miljoonaa euroa.

Muut toiminnot -segmentti muodostuu palveluyhtiö Apetit Suomi Oy:stä, konsernihallinnosta, segmenteille kohdistamattomista eristä sekä osakkuusyhtiöistä Sucros Oy ja Ateriamestari Oy. Apetit Suomi Oy:n tuottamien palveluiden kustannusvaikutus on rasittamassa liiketoimintojen tulosta palveluiden käytön suhteessa. Apetit Suomi Oy:n myynti- ja tuotekehityshenkilöstö siirtyi huhtikuun alussa pakaste- ja kalaliiketoimintoihin, mikä pienensi muut liiketoiminnot -segmentin liikevaihtoa.

Tammi-joulukuun -1,6 (-1,8) miljoonan euron kertaeristä puhdistettuun liiketulokseen sisältyy osuuksia osakkuusyritysten tuloksesta 1,6 (1,3) miljoonaa euroa. Tammi-joulukuun kertaerät olivat +7,4 (+0,9) miljoonaa euroa. Kertaeristä +7,5 (+0,7) miljoonaa euroa raportoidaan osakkuusyhtiötuloksessa.

Segmentin investoinnit olivat 0,2 (0,1) miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat toiminnanohjaus- ja raportointijärjestelmien uudistamiseen sekä Säkylän teollisuusalueen ympäristöhuoltoon. Uusi toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön emoyhtiössä ja Apetit Suomi Oy:ssä syyskuun alussa. Käyttöönotto sujui häiriöttömästi.

■ Vuoden 2008 yhtiökokouksen päätökset

Lännen Tehtaat Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 2.4.2008. Yhtiökokous vahvisti emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen

Hallituksen toimintakertomus 2008

sekä myönsi vastuuvapauden tilikaudelta 2007 hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle.

Osingonjako

Yhtiökokous päätti, että tilikauden 2007 voitosta jaetaan osinkona 0,85 euroa osakkeelta. Osinko päätettiin maksaa 15.4.2008.

Yhtiöjärjestyksen muutokset

Yhtiökokous hyväksyi hallituksen esityksen hallituksen ja hallintoneuvoston jäseneksi valittavan henkilön enimmäisiän korottamisesta. Päätöksen mukaan hallituksen tai hallintoneuvoston jäseneksi ei voi valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta.

■ Hallituksen valtuutukset

Osakeantivaltuutus

Lännen Tehtaat Oyj:n 2.4.2008 pidetty yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta ja yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta yhdessä tai useammassa erässä osakeantina yhteensä enintään 947 635 kappaletta.

Osakeantivaltuutuksen kohteena ovat kaikki yhtiön hallussa jo olevat omat osakkeet eli 65 000 osaketta. Lisäksi valtuutuksen kohteena ovat kaikki 2.4.2008 saadun omien osakkeiden hankkimisvaltuutuksen nojalla yhtiön haltuun tulevat yhteensä enintään 250 878 osaketta. Uusia osakkeita voidaan antaa enintään 631 757 kappaletta. Yhtiön hallussa olevia osakkeita voidaan luovuttaa enintään 315 878 kappaletta.

Uuden osakkeen merkintähinta on vähintään osakkeen nimellisarvo eli kaksi (2) euroa. Oman osakkeen luovutushinta on vähintään sen luovutushetken mukainen käypä arvo, joka määräytyy Helsingin Pörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä määräytyvän kaupankäyntikurssin perusteella, mutta osakepohjaisten sitouttamisjärjestelmien toteuttamisessa osakkeita voidaan antaa myös vastikkeetta.

Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Valtuutus kumosi aikaisemman 29.3.2007 annetun osakeantivaltuutuksen ja samana päivänä annetun valtuutuksen omien osakkeiden luovuttamiseen.

Omien osakkeiden hankkimisvaltuutus

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 250 878 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta yhtiölle yhtiön vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla.

Osakkeet voidaan hankkia yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, käytettäväksi yrityskauppojen tai muiden järjestelyjen rahoittamisessa tai toteuttamisessa, osakepohjaisten sitouttamisjärjestelmien toteuttamiseksi tai muutoin edelleen luovutettaviksi tai mitätöitäviksi.

Osakkeita voidaan hankkia yhdessä tai useammassa erässä yhteensä enintään 250 878 kappaletta. Hankinta tulee suorittaa siten, että yhtiön hallussa olevien osakkeiden yhteenlaskettu määrä ei hankinnan jälkeen ylitä viittä (5) prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Hallitus on oikeutettu päättämään osakkeiden hankkimisjärjestyksestä.

Osakkeiden hankinta toteutetaan Helsingin Pörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Hankittavien osakkeiden vastikkeena maksetaan hankintahetken käypä hinta siten, että valtuutuksen voimassaoloaikana hankittavien osakkeiden vähimmäishinta on osakkeen alin ja enimmäishinta vastaavasti ylin julkisessa kaupankäynnissä noteerattu markkinahinta. Osakkeiden hankintahinta suoritetaan myyjille Arvo-

paperipörssin ja Arvopaperikeskuksen sääntöjen mukaan määräytyvässä maksuajassa.

Koska hankinta toteutetaan ostamalla osakkeita julkisessa kaupankäynnissä, osakkeet hankitaan muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa. Osakkeiden hankinta alentaa yhtiön jakelupoista vapaata omaa pääomaa. Hallitus päättää omien osakkeiden hankkimisen muista ehdoista.

Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka.

■ Hallituksen valtuuksien käyttö

Osakeantivaltuudet

Hallitus ei ole 18.2.2009 mennessä käyttänyt sille myönnettyä valtuutusta uusien osakkeiden antamiseen tai valtuutusta yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamiseen.

Omien osakkeiden hankinta

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus päätti 6.5.2008 hankkia yhtiökokouksen antaman valtuutuksen perusteella enintään 65 000 omaa osaketta. Osakkeita hankittiin 19.5.-20.8.2008 välisenä aikana NASDAQ OMX Helsinki Oy:n järjestämässä kaupankäynnissä yhteensä 65 000 kappaletta. Osakkeiden hankintameno oli 1,0 miljoonaa euroa. Hankittujen osakkeiden keskihinta oli 15,25 euroa osakkeelta ylimmän hankintahinnan oltua 15,89 ja alimman hinnan 14,35 euroa osakkeelta.

Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli katsausvuonna ja aiemmin hankittuja omia osakkeita yhteensä 130 000 kappaletta nimellisarvoltaan yhteensä 0,26 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet edustavat 2,1 % yhtiön osake- ja äänimäärästä. Omilla osakkeilla ei ole ääni- eikä osinko-oikeutta.

■ Yhteistilillä olevien osakkeiden myynti

Lännen Tehtaat Oyj:n 29.3.2007 pidetty varsinainen yhtiökokous teki päätökseen myydä yhteisellä arvo-osuustilillä olevat arvo-osuusjärjestelmään siirtämättömät yhtiön osakkeet niiden omistajien lukuun vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) 3a luvun 3a §:n ja osakeyhtiölain (21.7.2006/624) voimaanpanolain 8 §:n mukaisesti.

Myynti käynnistyi syyskuussa. Kaupan kohteena ovat Lännen Tehtaat Oyj:n yhteisellä arvo-osuustilillä olleet yhteensä 51 910 osaketta, jotka edustavat noin 0,8 % Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeiden lukumäärästä ja äänimäärästä.

■ Osakkeet, osakepääoma ja kaupankäynti

Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeet ovat yhtä sarjaa. Kaikilla osakkeilla on sama ääni- ja osinko-oikeus. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä osakkeenomistajan äänimäärä on rajattu yhteen kymmenesosaan yhtiökokouksessa edustetusta äänimäärästä. Yhtiön osakkeen nimellisarvo on 2 euroa. Yhtiön liikkeelle laskemien osakkeiden kokonaismäärä oli tilikauden alussa ja päättyessä 6 317 576 kappaletta ja rekisteröity osakepääoma 12 635 152 euroa. Osakepääoman vähimmäismäärä on 10 miljoonaa euroa ja enimmäismäärä 40 miljoonaa euroa.

Yhtiön omistuksessa olevien omien osakkeiden määrä oli tilikauden päättyessä 130 000 kappaletta eli 2,1 % koko osakekannasta.

Yhtiön osakkeita vaihdettiin pörssissä tilikauden aikana 962 862 (923 450) kappaletta, mikä oli 15,2 (14,6) % koko osakemäärästä. Osakkeen ylin kurssi oli 17,00 (24,50) euroa ja alin 13,00 (15,65) euroa. Kau-

den osakevaihto oli 14,0 (19,3) miljoonaa euroa. Vuoden päätöskurssi oli 13,49 (16,19) euroa ja koko osakekannan markkina-arvo 85,2 (102,3) miljoonaa euroa.

■ Liputusilmoitukset

Tilikauden aikana ei tullut liputusilmoituksia.

■ Osakkeiden omistuksen jakautuminen

Osakkeiden omistuksen sektorijakautuma, suurimmat osakkeenomistajat ja johdon omistus on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 32.

■ IFRS-raportointi

Lännen Tehtaiden konsernitiilin päätös on laadittu EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti.

■ Liiketoiminnan kausiluonteisuus

IAS 2 -standardin mukaisesti vaihto-omaisuuden hankintamenuon luetaan mukaan systemaattisesti kohdistettu osuus valmistuksen kiinteistä yleismenoista. Satokausituotannossa raaka-aineista jalostetaan valmiita tuotteita pääosin vuoden viimeisen neljänneksen aikana, joten vaihto-omaisuuden määrät ja tasearvot ovat korkeimmillaan vuoden lopussa. Hankintamenuon mukaan luettujen valmistuksen kiinteiden yleismenojen kuluksi kirjautuminen lykkääntyy myyntiajankohtaan. Tästä johtuen konsernin tulokertymä painottuu viimeiselle vuosineljännekselle. Kausiluonteisuus on satokausituotannosta johtuen voimakkainta pakasteliiketoiminnassa ja osakkuusyhtiö Sucroksen toiminnassa.

Apetit Kalan myynti painottuu viikonloppuihin ja juhlapyhien yhteyteen. Merkittävä osa kalaliiketoiminnan vuoden tuloksesta riippuu joulusesongin onnistumisesta.

Viljakaupan liikevaihto vaihtelee vuosittain ja vuosineljänneksittäin muita liiketoimintoja enemmän riippuen kysynnästä ja tarjonnasta sekä hintatasosta kotimaassa ja muilla markkinoilla.

■ Tutkimus- ja kehitys

Konsernin tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut olivat 0,8 (0,7) miljoonaa euroa, mikä oli 0,2 (0,2) % liikevaihdosta. Tutkimus- ja kehitystoiminta kohdistui lähinnä uusien tuotteiden kehittämiseen.

Pakasteliiketoiminnassa tuotekehitys kohdistui pidemmälle jalostettujen ruokapakasteiden ja uudenlaisten vihanneskoitusten kehittämiseen. Markkinoille tuotiin mm. Apetit Peruna & keittokasvikset, Apetit laktoositon pinaattikeitto sekä uuden tyyppinen kastikkeellisten vihannesten sarja Apetit Pannuvihannokset.

Kalaliiketoiminnassa kehitystoimet kohdistuivat etupäässä tuotannon ja logistiikan sekä toiminnan ohjauksen kehittämiseen. Tuotekehitysprosessin tuloksena vuoden alussa lanseerattiin mm. Kalames-tarin suikaleet -sarja.

Kasviöljyliiketoiminnassa Mildola jatkoi Neito öljyjen sarjan kehittämistä tuomalla markkinoille uusia tuotteita. Teollisuusasiakkaille yhtiö kehitti lisää asiakaskohtaisia tuoteratkaisuja ja suurkeittösektorilla tuotteita uusille asiakkuuksille.

Viljakauppaliiketoiminnassa kehitystoimet kohdistuivat operatiivisen toiminnan ohjausjärjestelmään.

■ Riskit ja epävarmuustekijät sekä riskienhallinta

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus on vahvistanut konsernin riskienhallintapolitiikan ja riskienhallintaperiaatteet. Kaikki konserniyhtiöt ja liiketoimintayksiköt arvioivat ja raportoivat säännöllisesti liiketoimintaansa liittyviä riskejä ja tarvittavien kontrollimenetelmien ja riskienhallintakeinojen riittävyyttä. Näiden strategiatyötä ja päätöksentekoa tukevien riskiarviointien tarkoituksena on riittävien toimenpiteiden varmistaminen riskien hallitsemiseksi.

Lännen Tehtaat -konsernissa riskit luokitellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Konsernin olennaisimmat strategiset riskit liittyvät yritysostoihin ja ostettujen yritysten integrointiin sekä muutoksiin liiketoiminta-alueilla ja asiakkuuksissa. Merkittäviä asiakaskesittymiä esiintyy kalaliiketoiminnassa Norjassa ja konseptiliiketoiminnassa Suomessa.

Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät raaka-aineiden saatavuuteen, hankinnan ja myynnin tai käytön eriaikaisuuteen sekä raaka-aineiden hintojen vaihteluun. Hintariskien hallinnalla on erityisen suuri merkitys viljakaupassa, kasviöljyliiketoiminnassa ja kalaliiketoiminnassa, joissa raaka-aineiden suhteellinen osuus liikevaihdosta on 65–85 %. Viljojen ja öljykasvien sekä keskeisten kalaraaka-aineiden hinnat muodostuvat kansainvälisillä markkinoilla. Kasviöljy- ja viljakauppaliiketoiminnassa avoimille hintariskeille on määritelty limiitit.

Konserni toimii kansainvälisillä markkinoilla ja on siten alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuutariskille. Merkittävimmät käytettävät ulkomaanvaluutat ovat Yhdysvaltain ja Kanadan dollari sekä Norjan ja Ruotsin kruunu. Konsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti kaikki merkittävät avoimet valuuttapositiot suojataan. Rahoitusriskien hallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 25.

Tulipalo, vakava konerikko ja tautiepidemiat saattavat aiheuttaa merkittäviä omaisuus- tai keskeytysvahinkoja sekä muita epäsuoria haitallisia vaikutuksia yhtiön toimintaan. Konserniyhtiöt suojautuvat tällaisilta riskeiltä arvioimalla prosessejaan mm. omavalvontajärjestelmän puitteissa ja tekemällä tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. Vakuutusilla katetaan kaikki ne riskit, jotka ovat taloudellisesti tai muista syistä järkevää kattaa vakuuttamalla.

Lähiajan riskit

Taloudellinen epävarmuus on lisännyt vastapuoliin liittyviä riskejä, minkä vuoksi asiakkaiden maksukykyyn ja toimittajien toimituskykyyn liittyvien riskien hallintaan konserniyhtiöissä kiinnitetään erityistä huomiota.

Taloudellisella taantumalla saattaa olla positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia eri tuotteiden ja tuoteryhmien kysyntään.

Lännen Tehtaiden toiminnanohjausjärjestelmien uudistusprojektit käynnistettiin vuonna 2007. Kasviöljyliiketoiminnassa uusi järjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2007 aikana. Emoyhtiössä, Apetit Suomessa ja Apetit Kalassa uudet järjestelmät otettiin käyttöön syksyllä 2008. Tavoitteena on, että Lännen Tehtaat -konsernin itse tehdyt toiminnan- ja taloudenohjausjärjestelmät korvataan valmisratkaisulla myös pakasteliiketoiminnassa ja viljakauppaliiketoiminnassa vuonna 2009. Lännen Tehtaat on tiedostanut uusiin järjestelmiin siirtymiseen liittyvät riskit, joiden hallitsemiseksi projektien edistymistä seurataan säännöllisesti projektien ohjausryhmissä ja projektityöryhmissä.

Hallituksen toimintakertomus 2008

■ Hallinto ja johto

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintoneuvosto valitsi 9.4.2008 pitämässään järjestäytymiskokouksessa hallintoneuvoston puheenjohtajaksi Helena Walldénin ja varapuheenjohtajaksi Juha Nevavuoren.

Hallintoneuvoston 9.4.2008 valitseman yhtiön hallituksen muodostavat Harri Eela, Heikki Halkilahti, Aappo Kontu, Matti Lappalainen, Hannu Simula, Soili Suonoja ja Tom v. Weymarn. Hallituksen puheenjohtajana toimii Tom v. Weymarn ja varapuheenjohtajana Hannu Simula.

Lännen Tehtaat Oyj:n toimitusjohtajana on toiminut 1.9.2005 alkaen kauppatieteiden maisteri Matti Karppinen. Toimitusjohtajan sijaiseksi hallitus nimitti 1.1.2008 alkaen konsernin talousjohtajan, kauppatieteiden maisteri Eero Kinnusen.

■ Henkilöstö

Lännen Tehtaiden henkilöstöstrategian kulmakiviä ovat työhyvinvoinnin, osaamisen ja johtamisen kehittäminen. Henkilöstön yleisiin kehittämisen painopisteinä vuonna 2008 olivat ammatillisen osaamisen kehittäminen, monityötaitoisuus ja varamiesjärjestelmien luominen.

Konsernin palveluksessa oli vuonna 2008 keskimäärin 755 (jatkuvat toiminnot 2007: 705 ja 2006: 662) henkilöä. Liiketoiminnollainen henkilöstö jakaantui seuraavasti:

	2008	2007	2006
Pakasteliiketoiminta	237	248	275
Kalaliiketoiminta	441	379	303
Kasviöljyliiketoiminta	35	36	36
Viljakauppaliiketoiminta	30	29	29
Muut toiminnot	12	11	19
Jatkuvat toiminnot	755	705	662
Maksetut palkat ja palkkiot, jatkuvat toiminnot, milj. euroa	28,5	23,8	20,6

Kalaliiketoiminnassa henkilömäärän kasvu johtui Maritim Food -konsernin yhtiöiden liittämistä Lännen Tehtaat -konserniin v. 2007 sekä henkilömäärän kasvusta konseptiliiketoiminnassa aikaisemmin franchise-periaatteella toimineiden Kalatori-palvelumyyntipisteiden siirryttyä oman henkilökunnan hoitoon.

Sitouttamisjärjestelmät

Osana konsernin viljakauppa-ammattilaisten sitouttamisjärjestelmää Lännen Tehtaat Oyj päätti tarjota Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstölle mahdollisuutta tulla välillisesti Avena Nordic Grain Oy:n omistajiksi. Järjestely toteutettiin niin, että Lännen Tehtaat Oyj myi 20 % omistamistaan Avena Nordic Grain Oy:n osakkeista tarkoitusta varten perustetulle uudelle yhtiölle Foison Oy:lle. Lähes koko Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstö osallistui järjestelyyn. Henkilöstö merkitsi uuden yhtiön osakkeista 73,1 % ja Lännen Tehtaat Oyj loput 26,9 %. Lännen Tehtaiden omistamia Foison Oy:n osakkeita voidaan käyttää omistuspohjaiseen sitouttamiseen Lännen Tehtaat Oyj:n päätöksellä, kun Avena rekrytoidaan uutta henkilöstöä.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus päätti 2.4.2008 perustaa osakepalkkiojärjestelmän osaksi konsernin avainhenkilöiden sitouttamisjärjestelmää. Järjestelmässä avainhenkilöillä oli mahdollisuus saada palkkiona

yhtiön osakkeita ansaintajakson ansaintakriteereille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Järjestelmän ansaintajakso alkoi 1.1.2008 ja päättyi 31.12.2008. Järjestelmän tuotto ansaintajaksolta 2008 perustui konsernin jatkuvien liiketoimintojen osakekohtaiseen tulokseen (EPS). Asetettua tavoitetta ei saavutettu vuonna 2008, eikä palkkiota vuodelta 2008 makseta. Järjestelmän kohderyhmään kuului 13 henkilöä ansaintajaksolla 2008.

Lännen Tehtaat julkaisee erillisen henkilöstöraportin, joka on luettavissa Lännen Tehtaiden internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/henkilosto.

■ Ympäristö

Lännen Tehtaiden toimintaa ohjaavat jatkuvan parantamisen ja kestävän kehityksen periaatteet. Yhtiö toimii vastuullisesti ja ottaa toiminnassaan huomioon sekä yhteiskunnan että ympäröivän luonnon vaatimukset. Tavoitteena on tehokas tuotanto, joka on sopusoinnussa ympäristön kanssa.

Merkittävimmät ympäristöasiat liittyvät pakasteliiketoiminnassa prosessijätevesiin ja tuotannossa syntyviin kasvisjätteisiin, kalaliiketoiminnassa prosessivesiin ja raaka-aineena käytettävän kalan jalostuksessa syntyviin kalajätteisiin ja kasviöljyliiketoiminnassa hajukaasuihin, raaka-aineiden vastaanotossa erotettaviin rikkoihin ja prosessissa käytettävään valkaisumaahan. Valmistustoiminnoissa syntyy kaikissa toiminnoissa lisäksi jonkin verran pakkausjätettä.

Lännen Tehtaiden johto on toimintapolitiikassaan asettanut yhtiölle ympäristöpäämäärät. Kaikilla konsernin ympäristölupavelvoittamilla tuotantolaitoksilla on voimassa oleva ympäristölupa.

Yhtiön tiedossa ei ole tilinpäätöshetkellä merkittäviä yksittäisiä ympäristöön liittyviä riskejä.

Ympäristökulut olivat kertomusvuonna 0,5 miljoonaa euroa eli 0,2 % liikevaihdosta.

Ympäristöasioista kerrotaan laajemmin Lännen Tehtaiden internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/ymparisto.

■ Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Tuotannon ja kustannusten sopeuttamiseksi Mildola Oy käynnisti tammikuussa yhtiön koko henkilöstön lomauttamista koskevat YT-neuvottelut. Lomautustarpeesta johtuvat YT-neuvottelut käynnistyivät tammikuussa myös Apetit Kala Oy:ssä koskien Kuopion kalajalostetetaan toimihenkilöitä ja työntekijöitä.

■ Alkaneen vuoden näkymät

Yleismaailmallisella taloudellisella taantumalla saattaa olla vaikutuksia Lännen Tehtaiden liiketoimintoihin. Kulutuskysynnän muutosten ja asiakaskäyttäytymisen ennakoita on vaikeaa. Yleisesti on kuitenkin arvioitu, että elintarvikkeiden kulutuskysyntä ohjautuu enenevässä määrin peruselintarvikkeisiin ja matalan jalostusasteen tuotteisiin.

Jatkuvien liiketoimintojen liikevaihdon kehitykseen vaikuttavat merkittävästi viljojen ja öljykasvien hintatason muutokset.

Liiketoiminnoissa toteutettujen kehittämistoimenpiteiden ansiosta jatkuvien toimintojen koko vuoden liiketuloksen ilman kertaeriä arvioidaan olevan vertailuvuoden tasoa. Tuloskehityksen ennakoimiseen liittyy kuitenkin näissä taloudellisissa oloissa paljon epävarmuutta.

Tuloksen kertymisen vuoden sisällä arvioidaan toteutuvan alkaneena vuonna vertailuvuodesta poikkeavasti painottuen voimakkaammin loppuvuoteen. Ensimmäisen vuosineljänneksen kertaeristä puhdistetun liiketuloksen ennustetaan jäävän vertailukaudesta.

Käyttöomaisuusinvestointitarpeet ovat merkittävästi vertailuvuotta alemmalla tasolla.

■ Osinkoesitys

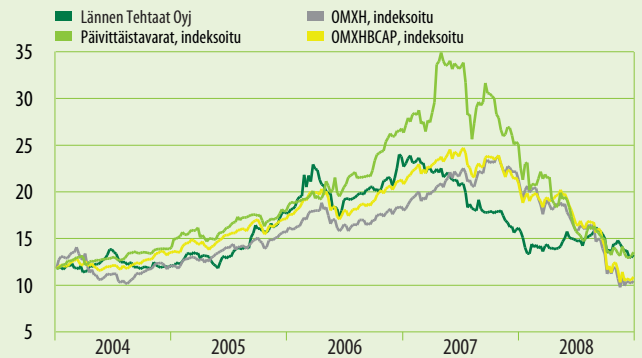
Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen tavoitteena on, että yhtiön osake on omistajalleen hyvätuottoinen ja arvonsa säilyttävä sijoitus. Osingonjakopolitiikan mukaan yhtiö jakaa osinkona vähintään 40 % emoyhtiön omistajille kuuluvasta tilikauden voitosta.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2008 ovat 78 888 764,38 euroa, josta tilikauden voitto on 23 596 200,59 euroa.

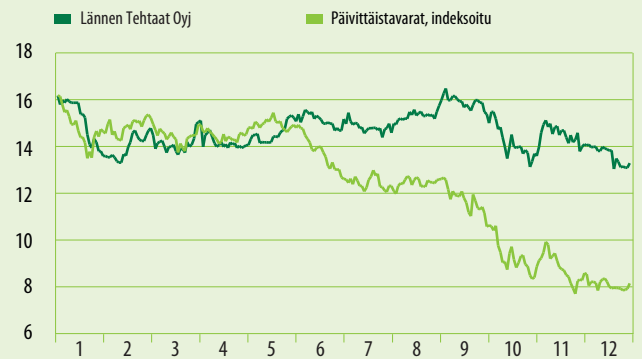
Lännen Tehtaat -konsernin tilikauden 2008 tulokseen sisältyi merkittäviä konserniyhtiöiden strategian toteuttamiseen liittyviä kertaluonteisia eriä. Tästä johtuen Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus ehdottaa poikkeamista yhtiön osingonjakopolitiikasta. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,85 (0,85) euroa osakkeelta eli 5 259 439,60 euroa ja emoyhtiön omaan pääomaan jätetään 73 629 324,78 euroa. Ehdotettu osinko on 31,1 % konsernin osakekoh- taiseista tuloksesta.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Osakkeen hintakehitys 2004 – 2008, euroa

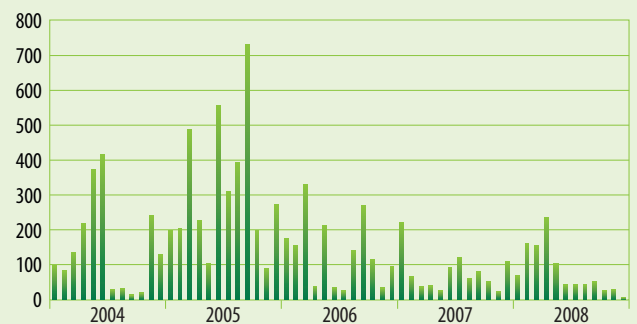
Osakkeen hintakehitys 2008, euroa

Markkina-arvo 2004 – 2008, miljoonaa euroa

Osakevaihto 2004 – 2008, 1 000 kpl

Konsernin tuloslaskelma

Milj. euroa	Liitetieto	2008	2007
Liikevaihto	(2)	349,1	309,6
Liiketoiminnan muut tuotot	(5)	3,8	1,4
Materiaalit ja palvelut	(8)	-272,3	-239,2
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	(6,28)	-34,6	-29,1
Poistot	(3,9)	-5,1	-5,0
Arvonalentumiset	(3,9)	-0,2	-0,5
Liiketoiminnan muut kulut	(5)	-35,9	-34,1
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	(2)	9,1	2,1
Liiketulos	(2)	13,9	5,3
Rahoitustuotot	(10)	0,9	2,0
Rahoituskulut	(10)	-4,1	-2,7
Tulos ennen veroja		10,7	4,6
Tuloverot	(11)	-0,7	-0,4
Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista		10,0	4,2
Lopetetut toiminnot			
Tilikauden tulos lopetetuista toiminnoista	(4)	7,1	9,2
Tilikauden tulos		17,1	13,4
Jakautuminen			
Emoyrityksen omistajille	(12)	17,0	13,3
Vähemmistölle		0,1	0,1
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimennettu ja laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa, yhteensä		2,73	2,13
Laimennettu ja laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa, jatkuvat toiminnot		1,60	0,66
Laimennettu ja laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa, lopetetut toiminnot		1,13	1,48

Konsernitase

Milj. euroa	Liitetieto	31.12.2008	31.12.2007
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	(13)	5,3	4,7
Liikearvo	(13)	5,9	7,0
Aineelliset hyödykkeet	(13)	43,5	43,5
Osuudet osakkuusyhteisöissä	(14)	25,0	39,2
Myytavissä olevat sijoitukset	(15)	0,1	0,1
Saamiset	(16)	3,1	4,6
Laskennalliset verosaamiset	(11)	1,4	0,3
Pitkäaikaiset varat yhteensä		84,3	99,4
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	(18)	55,1	64,4
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		0,7	0,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	(17)	38,7	28,6
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	(19)	3,8	8,1
Rahavarat	(20)	9,9	5,1
Lyhytaikaiset varat yhteensä		108,0	106,6
Varat yhteensä	(2)	192,3	205,9
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		12,6	12,6
Ylikurssirahasto		23,4	23,4
Omat osakkeet		-1,8	-0,8
Arvonmuutosrahasto ja muut rahastot		6,4	7,6
Kertyneet voittovarot		77,5	71,2
Tilikauden tulos		17,0	13,3
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		135,1	127,3
Vähemmistön osuus		0,5	0,7
Oma pääoma yhteensä	(21)	135,6	128,0
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	(11)	4,5	4,8
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	(23)	4,5	5,3
Pitkäaikaiset varaukset	(22)	0,1	0,1
Muut velat		0,2	-
Pitkäaikaiset velat yhteensä		9,3	10,2
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	(23)	10,7	28,2
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		0,7	0,7
Ostovelat ja muut velat	(24,26)	36,1	38,7
Lyhytaikaiset velat yhteensä		47,4	67,6
Velat yhteensä	(2)	56,8	77,9
Oma pääoma ja velat yhteensä		192,3	205,9

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. euroa	Liitetieto	2008	2007
Tilikauden voitto		17,1	13,4
Oikaisut tilikauden tulokseen *)		-8,5	-1,5
Käyttöpääoman muutos		-5,1	-3,3
Maksetut korot liiketoiminnasta		-2,4	-2,8
Saadut korot liiketoiminnasta		0,4	0,7
Maksetut verot liiketoiminnasta		-1,8	-1,2
Liiketoiminnan rahavirta		-0,4	5,3
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-8,1	-7,6
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		3,0	0,2
Ostetut konserniyhtiöt	(3)	-0,4	-9,9
Myydyt konserniyhtiöt	(4)	-	42,0
Vähemmistökaupat		1,5	-
Ostetut osakkuusyhtiöt		-0,4	0,0
Myydyt osakkuusyhtiöt	(4)	27,0	0,6
Investoinnit muihin sijoituksiin		-14,0	-35,1
Muiden sijoitusten luovutustulot		18,1	27,0
Saadut osingot investoinneista		3,6	5,3
Investointien rahavirta		30,3	22,5
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-18,4	-16,7
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-0,1	-8,1
Rahoitusleasingvelkojen takaisinmaksut		-0,1	-0,1
Omien osakkeiden hankinta		-1,0	-
Maksetut osingot vähemmistölle		-0,3	-
Maksetut osingot		-5,3	-5,3
Rahoituksen rahavirta		-25,1	-30,2
Rahavarojen muutos		4,8	-2,4
Rahavarat kauden alussa		5,1	7,5
Rahavarat kauden lopussa		9,9	5,1
*) Liiketoiminnan rahavirran oikaisut:			
Poistot ja arvonalentumiset		5,3	5,7
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot		-9,1	-5,8
Osuudet osakkuusyritysten tuloksista		-9,6	-3,6
Rahoitustuotot ja -kulut		3,3	1,4
Tuloverot		0,7	1,2
Muut oikaisut		0,9	-0,3
Yhteensä		-8,5	-1,5

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. euroa	Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma								Vähem- mistön osuus	Oma pääoma yhteensä
	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Arvon- muutos- rahasto	Muut rahastot	Omat osakkeet	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä		
Oma pääoma 1.1.2007	12,6	23,4	0,5	7,3	-0,8	-0,2	76,5	119,2	-	119,2
Muuntoerot	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	0,1
Rahavirran suojaukset, omaan pääomaan jaksotettu suojaustulos	-	-	-0,1	-	-	-	-	-0,1	-	-0,1
Omaan pääomaan kirjattuihin tai sieltä pois siirrettyihin eriin liittyvät verot	-	-	0,0	-	-	-	-	0,0	-	0,0
Yrityshankinnat ja myynnit	-	-	-	-	-	0,2	-	0,2	0,7	0,9
Muut muutokset	-	-	-	-0,1	-	-	-	-0,1	-	-0,1
Tilikauden voitto	-	-	-	-	-	-	13,3	13,3	0,1	13,4
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä	-	-	-0,1	-0,1	-	0,3	13,3	13,4	0,7	14,2
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-5,3	-5,3	-	-5,3
Oma pääoma 31.12.2007	12,6	23,4	0,4	7,2	-0,8	0,1	84,5	127,3	0,7	128,0
Oma pääoma 1.1.2008	12,6	23,4	0,4	7,2	-0,8	0,1	84,5	127,3	0,7	128,0
Muuntoerot	-	-	-	-	-	-2,1	-	-2,1	-	-2,1
Rahavirran suojaukset, omaan pääomaan jaksotettu suojaustulos	-	-	-1,6	-	-	-	-	-1,6	-	-1,6
Omaan pääomaan kirjattuihin tai sieltä pois siirrettyihin eriin liittyvät verot	-	-	0,4	-	-	-	-	0,4	-	0,4
Yrityshankinnat ja myynnit	-	-	-	-	-	-	0,4	0,4	-	0,4
Muut muutokset	-	-	-	-	-	-	-0,1	-0,1	-	-0,1
Tilikauden voitto	-	-	-	-	-	-	17,0	17,0	0,1	17,1
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä	-	-	-1,2	-	-	-2,1	17,4	14,1	0,1	14,1
Omien osakkeiden hankinta	-	-	-	-	-1,0	-	-	-1,0	-	-1,0
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-5,3	-5,3	-0,3	-5,6
Oma pääoma 31.12.2008	12,6	23,4	-0,8	7,2	-1,8	-1,9	96,6	135,1	0,5	135,6

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Yrityksen perustiedot

Lännen Tehtaat Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Säskylä. Yhtiön rekisteröity osoite on PL 100, 27801 Säskylä. Y-tunnus on 0197395-5.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus on 18.2.2009 hyväksynyt tilinpäätöksen julkistettavaksi.

Päätoiminnot

Lännen Tehtaat Oyj on NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä noteerattu elintarviketeollisuusyhtiö. Osakkeen kaupankäyntitunnus on LTE1S.

Lännen Tehtaiden ensisijainen raportointimuoto on liiketoiminnallinen ja raportoitavat segmentit ovat vuoden 2007 alusta: pakaste-liiketoiminta, kalaliiketoiminta, kasviöljyliiketoiminta, viljakauppaliiketoiminta ja muut toiminnot. Maantieteellinen segmenttijako on vuoden 2007 alusta lähtien: Suomi, Skandinavia, Baltian maat ja Venäjä sekä Muut maat. Yhtiön päämarkkina-alue on Suomi.

Suomen Rehu Oy:n enemmistöosakkeiden kauppa 51 %:n osuudesta toteutettiin kesäkuun alussa 2007 ja Suomen Rehu tytäryhtiöineen siirtyi Hankkija-Maatalous -konserniin. Osapuolet allekirjoittivat syyskuun alussa 2008 osakesiirtosopimuksen, jolla Loput Lännen Tehtaiden omistamat Suomen Rehu Oy:n osakkeet siirtyivät Hankkija-Maatalous Oy:lle. Suomen Rehu raportoidaan konsernitilinpäätöksessä IFRS 5 mukaisesti lopetettuna toimintona.

Liiketoimintaryhmät

Tuotteet ja palvelut

Pakasteliiketoiminta

Apetit Pakaste Oy

Pakasteet

Kalaliiketoiminta

Apetit Kala Oy

Kalajalosteet ja konseptimyynti

Maritim Food AS

Äyriäis- ja kalatuotteet

Maritim Food Sweden AB

Äyriäistuotteet

Maritim Food Sweden Egendom AB

Kiinteistöhallintayhtiö

Sandanger AS

Kalajalosteet

Kasviöljyliiketoiminta

Mildola Oy

Kasviöljyt ja valkuisrehut

Viljakauppaliiketoiminta

Avena Nordic Grain Oy

Vilja-, öljykasvi- ja palkokasvi-

ZAO Avena St. Petersburg, Venäjä

sekä rehuraaka-ainekauppa

UAB Avena Nordic Grain, Liettua

Muut liiketoiminnot

Lännen Tehtaat Oyj

Konsernihallinto, konserni-rakenteen kehittäminen, osake- ja kiinteistöomistusten hallinnointi

Apetit Suomi Oy

Markkinointi, IT, HR, talous- ja rahoitushallinto ja ympäristö-hallinto

Osakkuusyhtiöt:

Sucros Oy

Sokerin valmistus, markkinointi ja myynti

Foison Oy

Avena Nordic Grain Oy:n omistus

Yhteisyryitys:

Ateriamestarit Oy

Suurkeittiömyynti

Laatimisperiaatteet

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2008 voimassaolevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön mukaiset. Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja ja johdannaissovimuksia, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä, samoin kuin harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa 'Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät'.

Tytäryritykset

Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta tai sillä on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Osakkuusyryitykset

Osakkuusyryitykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyryitykset

on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyritysten velvoitteiden täyttämiseen. Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrityksen välillä on eliminoitu konsernin omistusosuuden mukaisesti. Osakkuusyrityssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon.

Yhteisyritykset

Yhteisyritykset ovat yrityksiä, joissa konserni käyttää toisten osapuolten kanssa yhteistä määräsvaltaa. Yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Valuuttamääräiset erät

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismvaluutta. Valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään toimintavaluuttan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetariset saamiset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan.

Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Osaan valuuttamääräisiä myyntejä ja ostoja suojaavia valuuttatermiinejä on sovellettu suojauslaskentaa ja käsitelty suojauslaskentamallin mukaisesti, jolloin valuuttatermiinien tulosvaikutus on kirjattu tuloslaskelmaan samanaikaisesti suojatun myynnin tai oston tulosvaikutuksen kanssa. Valuuttatermiinien tehokkaan osuuden tulosvaikutus on kirjattu oikaisemaan myyntiä tai ostoja. Suojausten mahdollinen tehoton osuus on kirjattu rahoituseriin.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Kurssiero, joka johtuu tuloslaskelmaerien muuntamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän kurssin mukaan, on kirjattu omana eränään omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on kurssimuutoksista johtuva muuntoero tytäryhtiöiden ja osakkuusyritysten oman pääoman osalta kirjattu omana eränään konsernin oman pääoman muuntoeroihin. Kun ulkomainen tytär- tai osakkuusyritys myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tuloslaskelmaan myyntivoiton tai -tappion osaksi.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

Tuotot kirjataan saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella. Tuloutus tapahtuu, kun omistukseen liittyvät riskit ja edut siirtyvät ostajalle. Yleensä tuloutus tapahtuu luovutettaessa suorite. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty mm. välilliset verot ja alennukset.

Korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Eläkevastuut

Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä eläkemaksut suoritetaan eläkevakuutusyhtiölle. Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Konsernilla ei ole merkittäviä etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä eikä muita työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisempaan tapahtumaan perustuva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää maksusuoritusta, ja veloitteen määrä voidaan luotettavasti arvioida. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon.

Varaukset liittyvät toimintojen uudelleenjärjestelyihin, tappiollisiin sopimuksiin, oikeudenkäynteihin sekä ympäristö- ja veroriskeihin. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun sitä koskeva yksityiskohtainen ja asianmukainen suunnitelma on laadittu, ja on annettu riittävä peruste odottaa, että uudelleenjärjestely toteutetaan ja järjestelystä on tiedotettu.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot perustuen kunkin yhtiön paikallisen verosäännösten mukaisesti laskettavaan verotettavaan tuloon sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisu samoin kuin laskennallisten verojen muutokset.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat kirjataan väliaikaisista eroista omaisuus- ja velkaerien verotusarvojen sekä kirjanpitoarvojen väliltä velkamenetelmän mukaisesti. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpäätöspäivään mennessä säädettyillä verokannoilla.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät käyttöomaisuudesta, tilinpäätössiirroista, vaihto-omaisuudesta, käyttämättömistä verotuksellista tappioista ja johdannaissopimusten uudelleenarvostuksista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennallista veroa ei kirjata liikearvosta, joka ei ole verotuksessa vähennyskelpoista.

Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaissopimusten ja myytävissä olevien sijoitusten osalta suoraan omaan pääomaan kirjattuihin arvonmuutoksiin liittyvät laskennalliset verot on kirjattu suoraan omaan pääomaan.

Rahavarat

Taseen ja rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka liittyvät selkeästi tiettyyn lainaan, sisällytetään lainan alkuperäiseen jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Uusien tuotteiden ja prosessien kehitystoimintaan liittyviä kuluja ei ole merkitty taseeseen, koska kyseisiä menoja ei ole toteutunut merkittävästi aikavälillä, joka sijoittuu tuotteen markkinoille tulon ja sen kehitysvaiheen välille, jossa tuote on jo teknisesti toteutettavissa ja kaupallisesti hyödynnettävissä. Tilinpäätöshetkellä konsernin taseeseen ei ole merkitty kehitysmenoja.

Konsernitilinpäätös, IFRS

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisen käyvä arvon hankinta-ajankohtana. Liikearvo testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla. Osakkuusyriyten osalta liikearvo sisällytetään osakkuusyriyten investoinnin arvoon. Ulkomaisen yksikön hankinnasta syntyntä liikearvoa käsitellään ulkomaisen yksikön valuutan määräisenä ja se muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoosiin tapauksessa, että hankintameno on määriteltävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu yrityksen hyväksi.

Patentit, tavaramerkit ja muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomiin hyödykkeisiin ei ole sisällytetty hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika olisi arvioitu rajattomaksi.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

Asiakassuhteet	15 vuotta
Tavaramerkit	15 vuotta
Muut aineettomat oikeudet	5 – 10 vuotta

Hyödykkeiden hankintamenoosiin sisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistetut aineettomat hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Aineettomiin hyödykkeisiin liittyvät myöhemmin toteutuvat menot aktivoidaan vain siinä tapauksessa, jos niiden vaikutuksesta yritykselle koituu taloudellinen hyöty lisääntyy yli alunperin arvioidun suoritusastan. Muussa tapauksessa menot kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettynä alkuperäiseen hankintamenoosiin.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	10 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	5 – 15 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 standardin mukaisesti.

Hyödykkeiden hankintamenoosiin sisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuunpoistetut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketo-

iminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Julkiset avustukset

Käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaan saadut julkiset avustukset on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen käyttöaikana.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa yhtiölle siirtyvät olennaisilta osin hyödykkeen omistamiselle ominaiset riskit ja edut, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. IAS 17 -standardin mukaiset rahoitusleasingisopimukset on merkitty taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasinghyödykkeiden vuokraveroitukset sisältyvät diskontattuina korollisiin velkoihin.

Rahoitusleasingisopimuksilla hankituista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot ja kirjataan mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajankohden mukaisesti tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan aikana. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Vuokraveroitukset sisältyvät korollisiin velkoihin. Päättäneellä tilikaudella ei ollut tilanteita, joissa konserni olisi ollut IAS 17:n mukaisesti rahoitusleasinghyödykkeen vuokralle antajana.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Arvonalentumiset

Omaisuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan tilinpäätöshetkellä mahdollisten arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, arvio omaisuserästä kerrytettävissä olevasta rahamäärästä määritetään. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuseriä.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuville menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käytetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio peruutetaan, jos omaisuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi (poistoilla vähennettynä),

jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenuon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenuon luetaan materiaalien ostomenon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu epäkurantin omaisuuden osalta.

Rahoitusinstrumentit

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan neljään luokkaan: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältävät kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä varoja. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja on hankittu pääasiassa voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Konsernilla ei ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä yritys pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Niiden arvostusperuste on jaksotettu hankintamenu.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, koska niitä on tarkoitus pitää yli 12 kk tilinpäätöspäivästä lähtien. Käyvän arvon muutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan, kunnes sijoitus myydään tai muutoin luovutetaan, jolloin käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Omaisuuserien pysyvät arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelmaan. Noteeraamattomat osakkeet esitetään hankintahintaan, jos niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti määritettävissä.

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavarioihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Konsernin velat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon lukuun ottamatta johdannaisvelkoja. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin, ja ne voi voivat olla korollisia tai korottomia. Erään sisältyy esimerkiksi ostovelat ja lainat.

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alunperin käypään arvoon sinä päivänä, kun konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määrittämällä tavalla. Niiden

johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvomuutokset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa tuloslaskelmassa.

Kaikki rahoitusvarat ja -velat kirjataan taseeseen alun perin käypää arvoa vastaavaan hankintahintaan. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvarojen ja -velkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä.

Käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja hintoja. Mikäli julkisesti noteerattua käypää arvoa ei ole saatavilla, käypä arvo lasketaan pohjautuen diskontattuihin rahavirtoihin sekä vastapuolen hintanoteerausta hyväksikäyttäen. Lyhytaikaisia saamia tai velkoja ei diskontata.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Konserni kirjaa arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli myöhemmin syntyvä lisäys kerrytettävissä olevaan rahamäärään voidaan luotettavasti liittää arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan.

Konserni soveltaa suojauslaskentaa koronvaihtosopimuksiin, valuuttatermiineihin ja hyödykejohdannaisiin, jotka täyttävät IAS 39:ssä määriteltyt suojauslaskennan ehdot. Suojatun rahavirran täytyy olla todennäköinen ja rahavirran täytyy viime kädessä vaikuttaa tuloslaskelmaan. Suojauksen täytyy olla tehokas sekä etu- että jälkikäteen tarkasteltaessa. Niiden suojausten osalta, jotka täyttävät suojauslaskennan ehdot, kirjataan suojauksen käyvän arvon muutoksen tehokas osa omaan pääomaan ja mahdollinen jäljelle jäävä tehoton osa tulosvaikutteisesti. Kumulatiivinen käyvän arvon muutos, joka on kirjattu omaan pääomaan, kirjataan tulosvaikutteisesti sillä hetkellä, kun ennakoitu rahavirta kirjataan tuloslaskelmaan. Mikäli johdannaisinstrumentti ei täytä IAS 39:ssä määriteltyjä suojauslaskennan ehtoja, kirjataan johdannaisinstrumentin käyvän arvon muutos välittömästi tulosvaikutteisesti.

Siitä huolimatta, että erät suojaussuhteet täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset, niihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Tällaisia instrumentteja ovat muun muassa operatiiviseen toimintaan liittyvä hyödykeriskiä ja tietyt valuuttariskiä suojaavat johdannaiset, joiden käyvän arvon muutokset kirjataan konsernin noudattaman kirjaustavan mukaisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Oma pääoma

Omien osakkeiden hankinta vähennetään yhtiön omistajille kuuluvasta omasta pääomasta, kunnes osakkeet mitätöidään tai lasketaan uudelleen liikkeeseen.

Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille merkitään velaksi konsernitaseeseen sillä kaudella, jonka aikana osingot hyväksytään yhtiökokouksessa.

Osakeperusteiset maksut

Kannustinjärjestelmissä, jossa maksut suoritetaan osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana, myönnettävät etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan tuloslaskelmaan työsuhde-etuuksista aiheutuvaksi kuluksi tasaisesti oikeuden ansainta- ja sitouttamisjakson aikana. Järjestelyssä myönnettävän rahan määrä arvioidaan tilinpäätöshetken osakekurssin mukaan ja kirjataan tuloslas-

Konsernitilinpäätös, IFRS

kelmaan työsuhte-etuuksista aiheutuvaksi kuluksi tasaisesti myöntämispäivästä siihen asti, kun raha siirtyy saajalle.

Lännen Tehtaat Oy:n hallitus myönsi 2.4.2008 osakepalkkiojärjestelmän osaksi konsernin avainhenkilöiden sitouttamisjärjestelmää. Järjestelmässä oli mahdollisuus saada palkkiona enintään 17.000 yhtiön osakkeita ja lisäksi rahana enintään osakkeiden arvoa vastaava määrä ansaintajakson 1.1.2008 – 31.12.2008 asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Tavoitteet perustuivat konsernin jatkuvien liiketoimintojen osakekohtaiseen tulokseen. Järjestelmästä ei makseta palkkioita ja sillä ei ollut tilikaudella kuluvaikutusta.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevat omaisuuserät sekä lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai tätä alempaan käypään arvoon vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Myytävänä olevien ja lopetettujen toimintojen omaisuuserät esitetään taseessa erikseen jatkuvien toimintojen varoista ja veloista. Lopetetun toiminnon tulos sekä toiminnon lopettamisesta syntyvä voitto tai tappio esitetään erillisenä eränä konsernin tuloslaskelmassa.

Johdon harkintaa edellyttävät laadimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä kansainvälisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti, yhtiön johto joutuu tekemään arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat kirjattavien varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määriin sekä esitettyihin ehdollisiin eriin. Nämä arviot ja oletukset perustuvat historialliseen kokemukseen ja muihin perusteltavissa oleviin oletuksiin, joiden uskotaan olevan järkeviä olosuhteissa, jotka muodostavat perustan tilinpäätökseen merkittyjen erien arvioinneissa. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista.

Konsernissa testataan vuosittain liikearvo mahdollisen arvonalentumisen varalta sekä arvioidaan viitteitä arvonalentumisesta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvina laskelmina. Nämä laskelmat edellyttävät arvioiden käyttämistä.

Yritysten yhteenliittymissä hankittujen aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen edellyttää johdolta arvioiden käyttämistä ja perustuu usein arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista.

Muut arviot liittyvät pääosin uudelleenjärjestelysuunnitelmiin, epäkurantien vaihto-omaisuuden määrään, ympäristö-, oikeudenkäynti- ja veroriskeihin sekä laskennallisten verosaamisten hyödyntämiseen tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

Uuden ja uudistetun IFRS-normiston soveltaminen

Tilikauden aikana käyttöön otetuilla uusilla tai muutetuilla standardeilla tai tulkinnoilla ei ollut olennaista vaikutusta tilinpäätökseen.

Konserni ei ole tässä tilinpäätöksessä soveltanut seuraavia tilinpäätöshetken mennessä julkaistuja standardeja, standardien muutoksia tai tulkintoja, joiden soveltaminen ei vielä tässä vaiheessa ole ollut pakollista.

Seuraavilla vuonna 2009 voimaan tulevilla uusilla standardeilla ja tulkinnoilla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen eikä IFRS 8 -standardin käyttöönotolla tule olemaan merkittäviä vaikutuksia tilinpäätösinformaatioon.

- IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardin muutos
- IAS 23, Vieraan pääoman menot -standardin muutos

- IFRS 2, Osakeperusteiset maksut -standardin muutos
- IFRS 8, Toimintasegmentit
- IFRIC 13, Kanta-asiakasohjelmat
- IFRIC 15, Kiinteistöjen rakennussopimukset
- IFRIC 16, Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaukset
- IFRIC 18, Varojen siirrot asiakkailta
- IAS 32, Rahoitusinstrumentit: esittämistapa ja IAS 1, Tilinpäätöksen esittäminen -standardien muutokset (lunastusveloitteiset rahoitusinstrumentit ja yhteisön purkauksessa syntyvät veloitteet)
- IAS 39, Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin muutos (hyväksyttävät suojauskohteet)

Konserni ottaa käyttöön vuonna 2010 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- IFRS 3, Liiketoimintojen yhteenliittymät -standardin muutos
- IAS 27, Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös -standardin muutos
- IFRIC 17, Omistajille jaettavat muut kuin käteisvarat

Konserni on selvittämässä 2010 käyttöön otettavien standardimuutosten vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Liite 2. Segmentti-informaatio

Segmentti-informaatio esitetään konsernin liiketoiminnallisen ja maantieteellisen segmenttijaon mukaisesti. Konsernin ensisijainen raportointimuoto on liiketoimintasegmenttien mukainen. Liiketoimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen johtamisrakenteeseen ja sisäiseen taloudelliseen raportointiin.

Liiketoimintasegmentit koostuvat varojen ryhmistä ja liiketoiminoista, joiden tuotteisiin tai palveluihin liittyvät riskit ja kannattavuus poikkeavat muista liiketoimintasegmenteistä.

Maantieteellisen segmenttijaon osalta segmentin tuotot perustuvat asiakkaiden maantieteelliseen sijaintiin ja vastaavasti segmentin varat ja velat jaetaan varojen maantieteellisen sijainnin mukaan.

Segmenttien välinen myynti tapahtuu käypään markkinahintaan. Segmentin varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Vero- ja rahoituserät sekä koko konsernille yhteiset erät on kohdistettu segmentille Muut toiminnot.

Liiketoimintasegmentit

- Pakasteliiketoiminta
- Kalaliiketoiminta
- Kasviöljyliiketoiminta
- Viljakauppaliiketoiminta
- Muut toiminnot

Maantieteelliset segmentit

Lännen Tehtaiden toissijainen segmenttiraportointimuoto on markkina-alueiden mukainen. Markkina-alueet on määritelty neljään segmenttiin: Suomi, Skandinavia, Baltia ja Venäjä sekä Muut maat.

Lopetetut toiminnot

Suomen Rehu on esitetty lopetettuna toimintona erillään Lännen Tehtaiden jatkuvista toiminnoista.

Liiketoimintasegmentit 1–12/2008

Milj. euroa	Pakaste- liiketoiminta	Kala- liiketoiminta	Kasviöljy- liiketoiminta	Viljakauppa- liiketoiminta	Muut toiminnot	Jatkuvat toiminnot yhteensä	Lopetetut toiminnot	Yhteensä
Ulkoinen myynti	49,3	89,7	62,0	148,5	3,0	352,4	-	352,4
Segmenttien välinen myynti	-0,1	0,0	0,0	-1,1	-2,1	-3,3	-	-3,3
Liikevaihto	49,2	89,7	62,0	147,4	0,9	349,1	-	349,1
Liiketulokseen sisältyvä osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-	-	-	-	9,1	9,1	-	9,1
Liiketulos	5,1	-2,4	-0,1	5,4	5,8	13,9	6,6	20,5
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-	-	-	-	-	-	0,5	0,5
Varat	32,4	45,0	15,7	46,0	37,5	176,6	-	176,6
Kohdistamattomat						15,7	-	15,7
Varat yhteensä						192,3		192,3
Velat	7,1	10,3	4,1	10,5	4,2	36,2	-	36,2
Kohdistamattomat						20,6	-	20,6
Velat yhteensä						56,8		56,8
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	6,0	1,5	0,2	0,3	0,2	8,1	-	8,1
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	-	0,1	-	0,4	-	0,5	-	0,5
Poistot	1,4	2,1	0,7	0,0	0,8	5,1	-	5,1
Arvonalentumiset	-	0,2	-	-	-	0,2	-	0,2
Henkilöstö keskimäärin	237	441	35	30	12	755	-	755

Kohdistamattomat erät sisältää vero- ja rahoituserät sekä koko konsernille yhteiset erät.

Maantieteelliset segmentit 1–12/2008

Milj. euroa	Suomi	Skandinavia	Baltia ja Venäjä	Muut maat	Jatkuvat toiminnot yhteensä	Lopetetut toiminnot	Yhteensä
Liikevaihto	209,9	65,8	7,6	65,9	349,1	-	349,1
Varat	159,7	28,3	4,4	-	192,3	-	192,3
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	7,2	0,9	-	-	8,1	-	8,1
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	0,4	0,1	-	-	0,5	-	0,5

Konsernitilinpäätös, IFRS

Liiketoimintasegmentit 1–12/2007

Milj. euroa	Pakaste- liiketoiminta	Kala- liiketoiminta	Kasviöljy- liiketoiminta	Viljakauppa- liiketoiminta	Muut toiminnot	Jatkuvat toiminnot yhteensä	Lopetetut toiminnot	Yhteensä
Ulkoinen myynti	49,3	81,7	46,0	132,8	4,4	314,2	78,8	393,0
Segmenttien välinen myynti	-0,1	-0,1	0,0	-1,2	-3,2	-4,6	-11,6	-16,2
Liikevaihto	49,2	81,6	46,0	131,6	1,2	309,6	67,2	376,8
Liiketulokseen sisältyvä osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-	0,1	-	-	2,1	2,1	-	2,1
Liiketulos	3,3	-1,7	0,9	3,9	-0,9	5,3	9,1	14,5
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-	-	-	-	-	-	1,4	1,4
Varat	28,3	49,9	15,0	43,9	55,0	192,0	-	192,0
Kohdistamattomat						13,9	-	13,9
Varat yhteensä						205,9		205,9
Velat	6,4	11,5	2,4	16,4	2,1	38,8	-	38,8
Kohdistamattomat						39,1	-	39,1
Velat yhteensä						77,9		77,9
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	2,0	4,3	0,4	-	0,2	6,9	0,6	7,5
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	-	11,6	-	-	-	11,6	-	11,6
Poistot	1,7	1,6	0,6	0,1	1,0	5,0	0,2	5,2
Arvon alentumiset	0,2	0,3	-	-	-	0,5	-	0,5
Henkilöstö keskimäärin	248	379	36	29	11	705	123	827

Kohdistamattomat erät sisältää vero- ja rahoituserät sekä koko konsernille yhteiset erät.

Maantieteelliset segmentit 1–12/2007

Milj. euroa	Suomi	Skandinavia	Baltia ja Venäjä	Muut maat	Jatkuvat toiminnot yhteensä	Lopetetut toiminnot	Yhteensä
Liikevaihto	189,2	45,8	10,0	64,6	309,6	67,2	376,8
Varat	162,8	26,1	3,0	-	192,0	-	192,0
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	6,6	0,3	-	-	6,9	0,6	7,5
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	-	11,6	-	-	11,6	-	11,6

Liite 3. Hankitut liiketoiminnot

Lännen Tehtaat osti 28.2.2007 norjalaisen kalanjalostajan Maritim Food AS:n koko osakekannan. Kauppaan kuului Maritim Food AS ja sen kokonaanomistamat ruotsalaiset tytäryhtiöt Maritim Food Sweden AB ja Maritim Food Sweden Egendom AB sekä Maritim Foodille kuuluva 47,5 %:n vähemmistöosuus norjalaisesta Sandanger AS:stä.

Kauppahintana osakkeista maksettiin 11,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 lisäkauppahintana maksettiin 0,4 miljoonaa euroa.

Milj. euroa	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot 28.2.2007	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä 28.2.2007
Aineettomat hyödykkeet	2,8	0,0
Aineelliset hyödykkeet	4,2	3,6
Laskennalliset verosaamiset	0,0	0,0
Vaihto-omaisuus	3,6	3,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	2,6	2,6
Rahavarat	1,3	1,3
Varat yhteensä	14,5	10,7
Laskennalliset verovelat	1,0	0,0
Pitkäaikaiset velat	5,7	5,7
Lyhytaikaiset velat	2,8	2,8
Velat yhteensä	9,5	8,6
Hankitun osuuden mukainen osuus nettovaroista	5,0	2,2
Hankintameno	11,5	
Liikearvo	6,5	
Rahavaroina maksettu kauppahinta ja aktivoidut transaktiomenot	11,5	
Hankitun liiketoiminnan rahavarat	1,3	
Rahavirtavaikutus	10,2	

Liikearvon syntyyn vaikuttivat pääosin synergiaedut myynnissä, logistiikassa ja raaka-ainehankinnoissa sekä kiinteiden kustannusten suunnitellut säästöt.

Lännen Tehtaiden liikevaihto 1.1 – 30.6.2007 olisi ollut 4,5 miljoonaa euroa suurempi, jos Maritim Foodin hankinta olisi tapahtunut 1.1.2007. Vastaava vaikutus nettovoittoon olisi ollut noin 0,0 miljoonaa euroa, kun otetaan huomioon kohdistusten poistokulu ja laskennallinen rahoituskulu hankintamenoille 1.1.2007 alkaen.

Lännen Tehtaat Oyj:n norjalainen tytäryhtiö Maritim Food AS käytti kalanjalostusyriyksen Sandanger AS:n osakkeita koskevan ostopuhtaus ja osti 0,1 miljoonalla eurolla optiosopimuksen mukaiset 3,5 % Sandanger AS:n osakkeista. Kauppa nosti Maritim Foodin Sandanger AS:n enemmistöomistajaksi omistusosuuden noustessa 51 %:iin. Sandanger AS liitettiin Lännen Tehtaat -konserniin 31.8.2007.

Hankintameno koko 51 %:n osuudesta oli 1,1 miljoonaa euroa. Käypien arvojen määrittämisen jälkeen hankinnasta ei syntynyt liikearvoa. Hankintameno käyvän arvon kohdistuksia tehtiin pääasiassa aineettomille hyödykkeille kuten asiakassuhteille.

Liite 4. Lopetetut toiminnot

Suomen Rehu Oy:n enemmistöosakkeiden kauppa toteutettiin kesäkuun alussa 2007 ja Suomen Rehu tytäryhtiöineen siirtyi Hankkija-Maatalous -konserniin. Vuonna 2007 lopetettujen toimintojen tulokseen sisältyy myydystä 51 %:n osuudesta kirjattu 5,6 miljoonan euron verovapaa myyntivoitto.

Osapuolet allekirjoittivat 1.9.2008 osakesiirtosopimuksen, jolla loput Lännen Tehtaiden omistamat Suomen Rehu Oy:n osakkeet siirtyivät Hankkija-Maatalous Oy:lle. Kauppahinta 49 %:n vähemmistöosakkeista oli 27 miljoonaa euroa. Lännen Tehtaat kirjasi vähemmistöosakkeiden kaupasta kolmannen vuosineljänneksen tulokseen kertaluonteisen 6,6 miljoonan euron verovapaan myyntivoiton. Kaupan takia myös Suomen Rehun osakkuusyhtiötuloksen raportointi konsernituloslaskelmassa muuttui. Aikaisemmin liikevoiton alapuolella esitetty osakkuusyhtiötulos 1.1.–31.8.2008 esitetään lopetetuissa toiminnoissa. Vertailuvuoden tiedot enemmistöosakkeiden kaupan jälkeiseltä ajalta 1.6.–31.12.2007 oikaistiin vastaavasti.

Milj. euroa	1-8/2008 8 kk	1-5/2007 5 kk
Tuotot	6,6	85,2
Kulut	-	-76,5
Tulos ennen veroja	6,6	8,6
Tuloverot	-	-0,8

Milj. euroa	1-8/2008 8 kk	6-12/2007 7 kk
Osakkuusyhtiötulos	0,5	1,4

Milj. euroa	1-12/2008 12 kk	1-12/2007 12 kk
Kauden tulos lopetetuista toiminnoista	7,1	9,2

Tuottoihin 1-5/2007 sisältyy Suomen Rehun osakekannan myyntituottoa 5,8 miljoonaa euroa ja kuluihin myyntiin liittyviä kuluja 0,2 miljoonaa euroa.

Milj. euroa	5/2007
Liiketoiminnan rahavirrat	7,6
Investointien rahavirrat	-0,6
Rahoituksen rahavirrat	-6,9
Rahavirrat yhteensä	0,1

Nettokäyttöpääoman muutos vaikuttaa merkittävästi operatiivisiin kassavirtoihin.

Konsernitilinpäätös, IFRS

Myytujen varojen kirjanpitoarvo

Milj. euroa	5/2007
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	50,2
Vaihto-omaisuus	20,9
Myyntisaamiset ja muut saamiset	14,6
Rahavarat	5,1
Varat yhteensä	90,9
Pitkäaikaiset velat	15,1
Lyhytaikaiset velat	38,0
Velat yhteensä	53,1
Käteisenä saatu kauppahinta	47,5
Myytujen liiketoimintojen rahavarat	5,1
Rahavirtavaikutus	42,5

Rahavirtalaskelmalla Suomen Rehun myynnistä 42,0 miljoonaa euroa liittyy myytyihin tytäryhtiöihin ja 0,5 miljoonaa euroa osakkuusyhtiöihin.

Liite 5. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Milj. euroa	2008	2007
Liiketoiminnan muut tuotot		
Saadut julkiset tuet	0,1	0,2
Luovutusvoitot	2,5	0,2
Vuokratuotot	0,4	0,4
Muut	0,7	0,6
Yhteensä	3,8	1,4
Liiketoiminnan muut kulut		
Maksetut vuokrat	2,4	3,0
Muut	33,4	31,1
Yhteensä	35,9	34,1

Konsernin tilintarkastuspalkkiot sen riippumattomalle päätilintarkastajalle PricewaterhouseCoopersille

Tilintarkastuspalkkiot liittyvät vuositilinpäätösten tilintarkastukseen ja niihin läheisesti liittyviin lakimääräisiin toimintoihin. Palkkiot tilintarkastuksen oheispalveluista aiheutuvat sellaisista palveluista, jotka liittyvät tilintarkastukseen ja joilla pyritään varmentamaan tilinpäätöksen oikeellisuutta sekä muista neuvontapalveluista.

Tilintarkastuspalkkiot ja palvelut

Milj. euroa	2008	2007
Tilintarkastuspalkkiot	0,2	0,2
Palkkiot oheispalveluista	0,1	0,1
Yhteensä	0,2	0,3

Liite 6. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

Milj. euroa	2008	2007
Palkat ja palkkiot	27,8	23,8
Eläkekulut	4,6	3,8
Irtisanomisen yhteydessä suoritettuja etuudet	0,7	0,0
Muut henkilösivukulut	1,5	1,4
Yhteensä	34,6	29,1

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista ja lainoista esitetään liitetiedoissa 28 "Lähipiiritapahtumat".

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Eläketurva konserniyhtiöissä perustuu kunkin maan paikallisiin säännöksiin ja käytäntöihin. TyEL-järjestelmään sisältyvän työkyvyttömyyseläkkeen muututtua vuoden 2005 alussa maksupohjaiseksi järjestelyksi ei konsernilla ole ollut merkittäviä etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä. Ainoastaan Maritim-yhtiöillä on konsernin kannalta merkityksellön etuus pohjainen eläkejärjestely.

Liite 7. Tutkimus- ja kehittämismenot

Konsernin tuotekehitystoiminnan kulut olivat 0,8 (0,7) miljoonaa euroa, mikä oli 0,2 (0,2) % liikevaihdosta.

Liite 8. Materiaalit ja palvelut

Milj. euroa	2008	2007
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	252,7	227,1
Varaston muutos	9,3	0,9
Ulkopuoliset palvelut	10,3	11,2
Yhteensä	272,3	239,2

Liite 9. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	2008	2007
Poistot		
Aineettomat hyödykkeet	0,5	0,6
Rakennukset	1,7	1,5
Koneet ja kalusto	2,8	2,9
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,0
Yhteensä	5,1	5,0
Arvonalentumiset		
Rakennukset	-	0,3
Koneet ja kalusto	0,2	0,2
Arvonalentumiset yhteensä	0,2	0,5

Liite 10. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	2008	2007
Rahoitustuotot		
Korkotuotot	0,4	1,1
Valuuttakurssivoitot	0,3	0,4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,0	0,1
Muut rahoitustuotot	0,2	0,4
Yhteensä	0,9	2,0
Rahoituskulut		
Korkokulut	-1,5	-2,3
Valuuttakurssitappiot	-1,3	-0,2
Avenan vähemmistöosakkaiden osinko-oikeus	-0,5	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	-0,7	0,0
Muut rahoituskulut	-0,1	-0,2
Yhteensä	-4,1	-2,7

Materiaalit ja palvelut sisältää ostovelkojen valuuttakurssivoittoja ja -tappioita 0,1 (-0,1) miljoonaa euroa. Liikevaihto sisältää myyntisaamisten valuuttakurssivoittoja 0,4 (0,2) miljoonaa euroa.

Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten tehottoman osuuden tulosvaikutus on 0,0 (0,0) miljoonaa euroa.

Liite 11. Tuloverot

Milj. euroa	2008	2007
Välittömät verot	1,3	0,3
Aikaisempien tilikausien verot	0,1	0,0
Laskennalliset verot	-0,7	0,1
Yhteensä	0,7	0,4
Tuloverojen täsmäytys		
Tulos ennen veroja	10,7	4,6
Verot laskettuna emoyhtiön 26 %:n verokannalla	2,8	1,2
Ulkomaisten tytäryhtiöiden eräviiden verokantojen vaikutus	0,0	-0,1
Avenan vähemmistöosakkaiden osinko-oikeus rahoituskuluissa	0,1	-
Osakkuusyhtiöiden tuloksen vaikutus	-2,4	-0,6
Verotuksessa vähennyskelvottomat kulut	0,1	0,0
Muut erät	0,1	-0,1
Verokulu tuloslaskelmassa	0,7	0,4

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen täsmäytys taseeseen 2008

Milj. euroa	1.1.2008	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierojen vaikutus	31.12.2008
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	0,1	0,7	-	-	0,8
Johdannaiset	0,0	-	0,6	-	0,6
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	0,0	-	-	-	0,0
Pitkäaikaisen saamisen ajoitusero	0,1	0,0	-	-	0,1
Muut	0,1	-0,1	-	-	0,0
Yhteensä	0,3	0,6	0,6	-	1,4
Laskennalliset verovelat					
Kertyneet poistoerot	-2,8	0,1	-	-	-2,7
Mildola Oy:n hankinnan käypiin arvoihin arvostaminen (netottuu Mildolan poistoeron kanssa)	1,3	-0,2	-	-	1,1
Muiden hankintojen käypiin arvoihin arvostaminen	-1,6	0,1	0,0	0,2	-1,3
Vaihto-omaisuus	-0,7	0,0	-	-	-0,7
Liikearvo	-0,1	-	0,0	-	-0,1
Aineelliset hyödykkeet	-0,5	-	-	-	-0,5
Muut	-0,4	0,1	0,0	0,0	-0,3
Yhteensä	-4,8	0,1	0,0	0,2	-4,5

Vahvistetuista tappioista 0,4 milj. euroa vanhenee vuonna 2018. Muut vahvistetut tappiot eivät vanhene.

Konsernitilinpäätös, IFRS

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen täsmäytys taseeseen 2007

Milj. euroa	1.1.2007	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut / irtautuneet tytäryritykset	31.12.2007
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	0,1	-	-	0,0	0,1
Johdannaiset	-	-	0,0	-	0,0
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	0,0	-	-	-	0,0
Pitkäaikaisen saamisen ajoitusero	0,2	-0,1	-	-	0,1
Muut	0,0	0,1	-	-	0,1
Yhteensä	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Laskennalliset verovelat					
Kertyneet poistoerot	-4,7	0,5	-	1,4	-2,8
Mildola Oy:n hankinnan käypiin arvoihin arvostaminen (netottuu Mildolan poistoeron kanssa)	1,6	-0,3	-	-	1,3
Muiden hankintojen käypiin arvoihin arvostaminen	-0,8	0,4	-	-1,2	-1,6
Vaihto-omaisuus	-0,7	0,0	-	0,1	-0,7
Liikearvo	-1,7	-0,2	-	1,8	-0,1
Lopetettujen toimintojen poistojen peruutus	0,0	-0,4	-	0,4	0,0
Aineelliset hyödykkeet	-0,5	-	-	-	-0,5
Muut	-0,2	-0,1	-	-0,1	-0,4
Yhteensä	-7,0	-0,1	-	2,3	-4,8

Liite 12. Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden tulos ulkona olevien osakkeiden määrän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana. Ulkona olevat osakkeet eivät sisällä takaisinostettuja omia osakkeita. Laimennettu osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva laimennettu tilikauden tulos ulkona olevien osakkeiden laimennetun määrän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana.

Yhtiöllä ei ole sellaisia instrumentteja, jotka aiheuttaisivat laimennusvaikutusta osakekohtaiseen tulokseen.

Milj. euroa	2008	2007
Emoyhtiön omistajille jakautuva tilikauden tulos, laimennettu ja laimentamaton	17,0	13,3
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo (1 000 kpl)	6 221	6 253
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (1 000 kpl)	6 221	6 253
Laimennettu ja laimentamaton oikaistu osakekohtainen tulos (euroa/ osake)	2,73	2,13

Liite 13. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoon sisällytetään hyödykkeet, joiden pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuunpoistetut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Aineettomat hyödykkeet 2008

Milj. euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	15,5	7,6	0,8	23,9
Lisäykset	0,1	1,1	1,2	2,3
Vähennykset	-	-2,4	-	-2,4
Muuntoero ja muut muutokset	-1,2	-0,5	0,0	-1,7
Siirrot erien välillä	-	0,2	-0,2	0,0
Hankintameno 31.12.	14,4	6,0	1,8	22,2
Kertyneet poistot 1.1.	-8,5	-3,7	-	-12,2
Vähennysten kertyneet poistot	-	1,7	-	1,7
Tilikauden poisto	-	-0,5	-	-0,5
Kertyneet poistot 31.12.	-8,5	-2,5	-	-11,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	5,9	3,5	1,8	11,2

Aineettomat hyödykkeet 2007

Milj. euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	34,2	7,4	0,2	41,8
Lisäykset	-	0,2	0,9	1,1
Tytäryhtiöiden hankinta	6,4	3,5	-	9,9
Tytäryhtiöiden myynti	-25,1	-3,6	-	-28,7
Muuntoero ja muut muutokset	-	-0,1	-	-0,1
Siirrot erien välillä	-	0,2	-0,3	-0,1
Hankintameno 31.12.	15,5	7,6	0,8	23,9
Kertyneet poistot 1.1.	-16,8	-6,1	0,0	-22,9
Tytäryhtiöiden hankinta, kertyneet poistot	-	0,0	-	0,0
Tytäryhtiöiden myynti, kertyneet poistot	8,3	3,0	-	11,3
Tilikauden poisto	-	-0,6	-	-0,6
Kertyneet poistot 31.12.	-8,5	-3,7	0,0	-12,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	7,0	3,9	0,8	11,7

Konsernitilinpäätös, IFRS

Liikearvotestaus

Liikearvoa sisältävien rahavirtaa tuottavien yksikköjen tai yksikköjen ryhmien arvonalentumistestaus

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille tai yksikköjen ryhmille on kohdistettu liikearvoa:

Milj. euroa	2008	2007
Apetit Pakaste – pakasteliiketoiminta	0,4	0,4
Apetit Kala – kalaliiketoiminta	0,2	0,2
Maritim-yhtiöt – kalaliiketoiminta	5,3	6,4
Yhteensä	5,9	7,0

Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Rahavirtaennusteet pohjautuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin. Rahavirtaennusteet on tehty viiden vuoden ajanjaksolle ja ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu käyttämällä 1 – 2 %:n kasvutekijää.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu myyntikate ja liikevaihto. Suomen kalaliiketoiminnan osalta ennustettu myyntikate on jonkin verran korkeampi kuin viimeisen

kahden vuoden toteutunut myyntikate. Pakasteliiketoiminnassa hilloliiketoiminnan myynti nosti ennustettua suhteellista myyntikatetta ja vastaavasti laski hieman ennustettua liikevaihtoa verrattuna vuoden 2008 toteumaan. Tuotannon keskittämällä Säskylään saavutetaan myös kustannussäästöjä ja hyötyjä. Laskelmissa käytetyt diskonttokorot ennen veroja ovat: Suomen kalaliiketoiminta 10,7 (10,9) %, Maritim -yhtiöiden kalaliiketoiminta 10,3 (10,7) % ja pakasteliiketoiminta 9,2 (9,8) %.

Kaikissa kassavirtaa tuottavissa yksiköissä käyttöarvo ylittää merkittävästi testattavien varojen kirjanpitoarvon.

Käyttöarvon herkkyys keskeisten muuttujien vaihteluille: Mikäli Apetit Kalan rahavirtaennusteen jokaisen vuoden myyntikate heikkenisi 2,1 (2,1) % muiden muuttujien pysyessä vakiona, niin ennustettu rahavirta vastaisi testattavien varojen kirjanpitoarvoa. Vastaava muutos Maritim -yhtiöiden osalta on 1,5 (1,5) % ja pakasteliiketoiminnan osalta 4,0 (3,3) %.

Mikäli Apetit Kalan rahavirtaennusteen liikevaihto heikentyisi 8,0 (8,8) prosenttiyksikköä muiden muuttujien pysyessä vakiona, niin ennustettu rahavirta vastaisi testattavien varojen kirjanpitoarvoa. Vastaava muutos Maritim -yhtiöiden osalta on 8,5 (9,8) % ja pakasteliiketoiminnan osalta 11,8 (10,5) %.

Aineelliset hyödykkeet 2008

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3,7	35,4	41,0	0,3	0,2	80,6
Lisäykset	-	0,1	0,4	0,2	5,2	5,9
Vähennykset	0,0	-0,4	-3,9	0,0	-	-4,3
Muuntoero ja muut muutokset	0,0	-0,3	-0,4	0,0	0,0	-0,6
Siirrot erien välillä	-	3,7	1,6	-	-5,3	0,0
Hankintameno 31.12.	3,7	38,5	38,7	0,5	0,2	81,5
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-9,1	-27,8	-0,1	-	-37,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	0,2	3,8	0,0	-	4,0
Tilikauden poisto	-	-1,7	-2,8	-0,1	-	-4,6
Arvonalentumiset	-	-	-0,2	-	-	-0,2
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-10,6	-27,0	-0,1	-	-38,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	3,5	27,9	11,7	0,3	0,2	43,5

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingsojimuksilla hankittua omaisuutta 0,2 miljoonaa euroa.

Aineelliset hyödykkeet 2007

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4,4	64,3	64,8	0,5	0,7	134,7
Lisäykset	-	2,9	2,6	-	0,9	6,4
Tytäryhtiöiden hankinta	0,3	3,5	3,9	-	-	7,7
Tytäryhtiöiden myynnit	-0,9	-35,2	-30,2	-0,2	-0,3	-66,8
Vähennykset ja muut muutokset	-0,1	-0,1	-0,1	-	-	-0,3
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	-1,1	-1,1
Hankintameno 31.12.	3,7	35,4	41,0	0,3	0,2	80,6
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-23,5	-43,3	-0,2	-	-67,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-0,1	0,1	0,0	-	0,0
Tytäryhtiöiden myynnit, kertyneet poistot	-	16,3	18,5	0,1	-	34,9
Tilikauden poisto	-	-1,5	-2,9	0,0	-	-4,4
Arvonalentumiset	-	-0,3	-0,2	-	-	-0,5
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-9,1	-27,8	-0,1	-	-37,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	3,5	26,3	13,2	0,2	0,2	43,5

Konserni sai 0,7 miljoonaa euroa avustusta TE-keskukselta tuotantolaitoksen rakentamiseen ja tuotantokoneiden hankkimiseen. Avustus on kirjattu hankintameno vähennykseksi. Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta 0,3 miljoonaa euroa.

Liite 14. Osuudet osakkuusyhtiöissä ja yhteisyrityksissä

Milj. euroa	2008	2007
Tilikauden alussa	39,2	23,1
Hankinnat, lisäykset	0,4	18,5
Myynnit, vähennykset	-20,6	-0,7
Osuus kauden tuloksesta	9,6	3,5
Osingot	-3,6	-5,3
Tilikauden lopussa	25,0	39,2

Tiedot konsernin osakkuusyrittäjästä sekä niiden varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio:

Osakkuusyrittäjät

2008						Omistussuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	
Sucros-konserni	Helsinki	140,6	50,4	183,7	45,6	20,0 %
Foison Oy	Helsinki	1,5	0,0	0,0	0,0	26,9 %
2007						Omistussuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	
Sucros-konserni	Helsinki	154,8	60,5	190,8	10,3	20,0 %
Suomen Rehu -konserni	Helsinki	98,1	60,5	195,5	4,3	49,0 %

Konsernitilinpäätös, IFRS

Yhteisyritykset

Konsernilla on 50 %:n omistusosuus seuraavista yhteisyrityksistä:

2008						
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	Omistusosuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Ateriamestarit Oy	Raisio	3,5	3,3	32,1	0,0	50,0 %

2007						
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	Omistusosuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Ateriamestarit Oy	Raisio	3,6	3,4	30,9	0,0	50,0 %

Liite 15. Myytävissä olevat sijoitukset

Noteeraamattomat osakkeet esitetään hankintamenuon, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti määritettävissä.

Milj. euroa	2008	2007
Noteeraamattomat osakesijoitukset	0,1	0,1
Yhteensä	0,1	0,1

Liite 16. Saamiset, pitkäaikaiset

Milj. euroa	2008	2007
Saaminen osakkuusyritykseltä	2,7	3,9
Johdannaiset, suojauslaskenta	0,0	0,2
Liittymismaksut	0,4	0,4
Muut	0,0	0,1
Yhteensä	3,1	4,6

Saamisten kirjanpitoarvojen arvioidaan vastaavan niiden käypiä arvoja.

Liite 17. Myyntisaamiset ja muut saamiset

Milj. euroa	2008	2007
Myyntisaamiset	21,6	21,1
Lainasaamiset	0,0	1,7
Johdannaiset, suojauslaskenta	1,5	0,5
Siirtosaamiset	10,6	1,4
Muut saamiset	2,6	0,0
Saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä:		
Myyntisaamiset	0,9	2,5
Lainasaamiset	1,5	1,4
Yhteensä	38,7	28,6

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät liittyvät materiaalihankintojen, työsuhte-etuuksien ja tuloverojen jaksotuksiin. Siirtosaamiset sisältää 9,7 miljoonaa euroa viljakauppaliiketoimintaan liittyviä kaupallisia saamisia.

Saamisten kirjanpitoarvon arvioidaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Konserni on kirjannut tilikauden aikana luottotappioita myyntisaamisista 0,0 (0,0) miljoonaa euroa.

Liite 18. Vaihto-omaisuus

Milj. euroa	2008	2007
Aineet ja tarvikkeet	13,6	16,2
Keskeneräiset tuotteet	0,2	0,4
Valmiit tuotteet/tavarat	41,3	47,8
Yhteensä	55,1	64,4

Vaihto-omaisuudesta on tilikaudella kirjattu arvonalennusta 1,6 (1,2) miljoonaa euroa vastaamaan nettorealisointiarvoa.

Liite 19. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Milj. euroa	2008	2007
Johdannaissopimukset, ei suojauslaskentaa	0,0	0,0
Korkorahastosijoitukset	3,8	8,1
Yhteensä	3,8	8,1

Liite 20. Rahavarat

Milj. euroa	2008	2007
Käteinen raha ja pankkitilit	8,6	2,7
Lyhytaikaiset sijoitukset	1,3	2,3
Yhteensä	9,9	5,1

Liite 21. Omaa pääomaa koskevat liitetiedot

Osakkeiden lukumäärää koskeva täsmäytyslaskelma:

Milj. euroa	Osakkeiden lukumäärä (1 000 kpl)	Osake-pää-oma	Yli-kurssi-rahasto	Yhteensä
31.12.2007	6 318	12,6	23,4	36,0
31.12.2008	6 318	12,6	23,4	36,0

Yhtiön maksettu ja kauppakisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 12 635 152 euroa. Yhtiöjärjestyksen mukainen vähimmäispääoma on 10 000 000 euroa ja enimmäispääoma 40 000 000 euroa. Osakkeiden enimmäismäärä on yhtiöjärjestyksen mukaan 20 miljoonaa kappaletta. Osakkeiden nimellisarvo on 2 euroa. Kaikki liikkeelle lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Oman pääoman rahastojen kuvaukset:

Muuntoerot-rahasto

Muuntoerot-rahasto sisältää ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää kaksi alarahastoa: käyvän arvon rahaston myytävissä oleville sijoituksille ja suojausrahaston rahavirran suojauskasena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutoksille.

Muut rahastot

Muut rahastot muodostuvat käyttörahastosta ja vararahastoista. Käyttörahasto sisältää yhtiökokouksen päätöksellä voittovaroista siirretyn osuuden. Vararahastot sisältävät ulkomaisten konserniyhtiöiden paikallisiin säännöksiin perustuvia erä.

Omat osakkeet

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno. Yhtiön omistuksessa oli tilikauden päättyessä 130 000 (65 000) kappaletta vuosina 2000–2001 sekä 2008 hankittua yhtiön omaa osaketta. Osakkeet edustavat 2,1 % yhtiön osakepääomasta ja äänimäärästä. Ostettujen osakkeiden hankintahinta oli yhteensä 1,8 miljoonaa euroa.

Osingot

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 0,85 euroa osaketta kohden.

Liite 22. Varaukset

Milj. euroa	2008	2007
Eläkevaraukset 1.1.	0,1	-
Yrityshankinnat	-	0,1
Eläkevaraukset 31.12.	0,1	0,1

Liite 23. Korolliset velat

Milj. euroa	2008	2007
Pitkäaikaiset		
Lainat rahoituslaitoksilta	3,4	3,9
Lainat muilta	1,0	1,2
Rahoitusleasingvelat (liitetieto 26)	0,1	0,2
Yhteensä	4,5	5,3

Lainat rahoituslaitoksilta ovat vaihtuvakorkoisia. Lainat muilta -ryhmään sisältyvä laina on kiinteäkorkoinen koron ollessa 5 % p.a. Korollisista pitkäaikaisista veloista on euromääräisiä 2,0 (2,6) miljoonaa euroa ja Norjan kruunumääräisiä 2,5 (2,5) miljoonaa euroa. Velkojen kirjanpitoarvon arvioidaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Lyhytaikaiset

Yritystodistuslainat	9,0	27,5
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	0,5	0,7
Muut korolliset velat	1,1	-
Rahoitusleasingvelat (liitetieto 26)	0,1	0,1
Yhteensä	10,7	28,2

Yritystodistuslainat ovat euromääräisiä, vaihtuvakorkoisia ja maturiteettiltaan 1 – 2 kuukautta. Velkojen kirjanpitoarvojen arvioidaan vastaavan niiden käypiä arvoja.

Liite 24. Ostovelat ja muut velat

Milj. euroa	2008	2007
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	19,7	26,4
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,0	0,1
Johdannaisvelat, ei suojauslaskentaa	0,2	0,1
Johdannaisvelat, suojauslaskenta	0,8	-
Siirtovelat	8,6	10,3
Muut velat	6,8	1,8
Yhteensä	36,1	38,7

Siirtovelkojen olennaiset erät muodostuvat henkilösivukuluista sekä velkojen ja tavaraostojen jaksotuksista.

Johdannaisvelat arvostetaan käypään arvoon. Suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten tulosvaikutus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan. Muut erät arvostetaan jaksotettuun hankintameno.

Liite 25. Rahoitusriskien hallinta

Konserni altistuu normaalissa liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille. Konsernin riskienhallinnan tavoite on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin kassavirtaan. Pääasialliset rahoitusriskit ovat valuuttariski, korkoriski ja maksuvalmiusriski. Konserni käyttää muun muassa johdannaisoppimuksia valuutta- ja korkoriskiltä suojautumiseen.

Konsernitilinpäätös, IFRS

Rahoitusriskienhallinnan yleiset periaatteet hyväksyy konsernin emoyhtiön hallitus ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa talousjohtajan alaisuudessa toimiva rahoitusyksikkö.

1. Markkinariskit

Valuuttariskit

Konserni toimii kansainvälisillä markkinoilla ja on siten alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille. Ulkomaan valuuttamääräiset myynnit ja ostot sekä tase-erät (transaktioriski), sekä sijoitukset ulkomaisiin tytäryhtiöihin (translaatoriski), muodostavat konsernin valuuttakurssiriskin. Merkittävimmät valuuttakurssiriskit aiheutuvat Yhdysvaltain dollarista ja Norjan kruunusta. Muita valuuttoja, joille konserni altistuu liiketoiminnassa ovat lähinnä Ruotsin kruunu ja Kanadan dollari.

Tilinpäätöspäivänä 31.12.2008 merkittävimmät nettosijoitukset ulkomaisiin tytäryhtiöihin ovat Norjan kruunuissa 7,2 miljoonaa euroa ja Ruotsin kruunuissa 2,1 miljoonaa euroa. Konsernin politiikkana ei ole suojata omistamiseen liittyviä eriä valuuttamuutoksilta, kuten nettosijoituksia ulkomaisiin tytäryhtiöihin tai näiden pitkäaikaisia sisäisiä lainoja.

Konsernin periaatteena on suojata alkuperäinen transaktioriski kaikkien taloudellisesti merkittävien valuuttapositioiden osalta. Konsernin rahoituspolitiikan mukaan merkitykselliseksi katsotaan yli 100 000 euron arvoiset avoimet valuuttapositiot. Suojauksia voidaan tehdä myös todennäköistä tulevaa avointa valuuttapositiota vastaan. Valuuttasuojauksessa instrumentteina voidaan käyttää valuuttatermiineitä ja -optioita sekä valuuttavaihtosopimuksia. Valuuttariskiin liittyvistä suojauksista vastaavat liiketoimintayksiköt. Valuuttasuojauksia ohjaa toiminnalle määritelty riskienhallintapolitiikka, jonka toteuttamista valvoo konsernin rahoitusyksikkö.

IFRS 7 tarkoittama rahoitusinstrumenttien herkkyyden valuuttariskille:

Standardin tarkoittama valuuttariski liittyy rahoitusinstrumentteihin, jotka ovat ulkomaan rahan määräisiä eli määritetty jonakin muuna valuuttana kuin sinä toimintavaluuttana, jossa ne arvostetaan. Standardin yhteydessä valuuttariskillä ei tarkoiteta riskiä, joka liittyy rahoitusinstrumentteihin, jotka ovat ei-monetaarisia eriä tai toimintavaluutan määräisiin rahoitusinstrumentteihin.

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2008 (31.12.2007) Norjan kruunun kurssi olisi ollut 10 % vahvempi / heikompi euroon nähden, niin konsernin tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt 0,8/-0,6 (0,3/-0,3) miljoonaa euroa ja oma pääoma kasvanut / pienentynyt 0,0/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa. Analyysin olettamana on, että kaikki muut muuttajat, kuten esimerkiksi korot, pysyvät vakiona.

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2008 (31.12.2007) Yhdysvaltain dollarin kurssi olisi ollut 10 % vahvempi / heikompi euroon nähden, niin konsernin tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt 0,1/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa ja oma pääoma pienentynyt / kasvanut -0,2/0,2 (-0,1/0,1) miljoonaa euroa. Analyysin olettamana on, että kaikki muut muuttajat, kuten esimerkiksi korot, pysyvät vakiona.

Korkoriski

Konsernilla oli tilikauden päättyessä pitkäaikaisia vaihtuvakorkoisia rahalaitoslainoja yhteensä 4,5 (4,6) miljoonaa euroa, emittoituja yritysodistuksia sekä muita korollisia lyhytaikaisia velkoja 10,7 (27,5) miljoonaa euroa sekä likvidejä kassavaroja 9,9 (5,1) miljoonaa euroa. Konsernin viimeiset koronvaihtosopimukset päättyivät kesällä 2008.

IFRS 7 tarkoittama rahoitusinstrumenttien herkkyyden korkoriskille:

Tilinpäätöspäivän 31.12.2008 (31.12.2007) taserakenteella yhden prosenttiyksikön nousu / lasku koroissa olisi pienentänyt / kasvattanut tilikauden tulosta 0,0/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa ja kasvattanut / pienentänyt omaa pääomaa 0,0/0,0 (0,1/-0,1) miljoonaa euroa. Konsernin viimeiset koronvaihtosopimukset päättyivät kesällä 2008.

Raaka-aineriski

Konserni on altistunut hyödykeriskille, joka liittyy hyödykkeiden saatavuuteen, hankinnan ja myynnin tai käytön eriaikaisuuteen sekä hinnanvaihteluihin. Se pyrkii vähentämään näitä riskejä käyttämällä pörssinoteerattuja raaka-ainefutuuureja, -termiinejä sekä -optioita. Konsernin merkittävimmät yksittäiset raaka-aineriskit kohdistuvat vehnäan, ohraan, kauraan sekä soijaan ja rypsiin. Raaka-aineriskien hallinnasta vastaavat liiketoimintayksiköt niille asetettujen riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Raaka-aineiden osalta käytetään pääosin IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

Lännen Tehtaat -konserni suojautuu hankittavan sähkönhinnan vaihteluilta solmimalla eripituisia sähköntoimitus- ja sähköjohdannaisopimuksia. Konsernin sähkösalkun hallinta on ulkoistettu kotimaisissa yhtiöissä. Sähkösalkun hallinta kattaa sekä fyysisen sähkön hankinnan että finanssisuojaukset. Sähköriskin hallintaa ohjaa erillinen sähkönhankinnan riskipolitiikka. Sähköriskin suojauksen osalta sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

IFRS 7 tarkoittama rahoitusinstrumenttien herkkyyden raaka-aineriskille:

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2008 (31.12.2007) johdannaisopimusten mukaisten hyödykkeiden hinnat olisivat nousseet / laskeneet 10 %, niin tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt 0,0/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa ja oma pääoma kasvanut / pienentynyt -0,6/0,4 (0,2/-0,2) miljoonaa euroa. Analyysissä johdannaisopimusten osalta, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, käyvän arvon muutoksien oletetaan kohdistuvan kokonaisuudessaan omaan pääomaan.

Markkinariskejä koskevat tiedot

Edellä esitetyt herkkyydenanalyysit korko-, valuutta-, ja hyödykeriskeistä eivät välttämättä ole edustavia, koska konserni altistuu markkinariskeille myös muiden tase-erien kuin rahoitusinstrumenttien kautta eikä tilinpäätöshetken tilanne välttämättä kuvaa keskimääräistä tilannetta tilikauden aikana. Esimerkiksi valuuttariskin osalta herkkyydenanalyysi esittää vain rahoitusinstrumenttien herkkyyden valuuttamuutoksille. Johdannaisten aiheuttamat rahavirtavaikutukset kumoutuvat merkityksellisiltä osin ulkomaanvaluutassa ostettavien hyödykkeiden vastakkaisen hintamuutoksen kautta, vaikka konserni ei sovelle IAS 39 tarkoittamaa suojauslaskentaa kaikkiin suojaustarkoituksessa tehtyihin valuuttajohdannaisopimuksiin. Korkoriskin suuruus vaihtelee tilikauden aikana riippuen pääosin liiketoimintojen käyttö pääomatarpeista.

2. Luottoriskit

Johdannaisopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien koti- ja ulkomaisten pankkien kanssa. Raaka-ainejohdannaisopimuksia voidaan tehdä tarpeeseen soveltuviin hyödykepörssiin. Likvidejä varoja sijoitetaan vahvistettujen limiittien puitteissa kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä.

Operatiivisen luottoriskin minimoimiseksi liiketoimintayksiköt pyrkivät saamaan turvaavan vakuuden, kuten esimerkiksi luottovakuuden asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä.

Johdon arvion mukaan konsernin luottoriskissä ei ole merkittäviä asiakaskohtaisia, maantieteellisiä eikä vastapuolikohtaisia keskittyymiä.

Konsernin saamisten ikäjakauma

Milj. euroa	2008	2007
Erääntymättömät saamiset ja alle kuukauden erääntyneet	38,4	28,0
1 – 3 kuukautta erääntyneet saamiset	0,2	0,4
4 – 6 kuukautta erääntyneet saamiset	0,0	0,1
Yli 6 kuukautta erääntyneet saamiset	0,1	0,1
Yhteensä	38,7	28,6

Muihin kuin yllä esitettyihin konsernin tase-eriin ei liity luottoriskiä.

3. Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että yrityksen likvidit rahavarat ja lisärahoitusmahdollisuudet eivät riitä kattamaan liiketoiminnan tarpeita. Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on riittävien likvidien varojen ja luottolimiittien ylläpitäminen siten, että konsernin liiketoiminnan rahoitus on jatkuvasti turvattu. Konserniyhtiöiden rahavirrat netotetaan sisäisen pankin ja konsernitilien avulla. Likviditeetin hallitsemiseksi konsernilla on 50,0 (50,0) miljoonan euron suuruinen yritystodistusohjelman lisäksi rahoituslaitosten kanssa sovittuja pitkäaikaisia sitovia luottolimiittejä, joita 31.12.2008 oli nostettavissa 25,0 (15,0) miljoonaa euroa. Yritystodistuksia oli emittoituina 9,0 (27,5) miljoonaa euroa. Likviditeettiriskin hallinnasta vastaa emoyhtiön rahoitusyksikkö.

Konsernin korollisten lainojen lyhennysten ja korkojen kassavirrat 31.12.2008

Milj. euroa	0–3 kk	4–12 kk	1–5 vuotta	yli 5 vuotta
Rahalaitos- ja muut lainat	-1,3	-0,8	-3,1	-2,1
Yritystodistukset	-9,0	-	-	-
Rahoitusleasinglainat	0,0	-0,1	-0,1	-
Yhteensä	-10,3	-0,9	-3,2	-2,1

Konsernin korollisten lainojen lyhennysten ja korkojen kassavirrat 31.12.2007

Milj. euroa	0–3 kk	4–12 kk	1–5 vuotta	yli 5 vuotta
Rahalaitos- ja muut lainat	-0,2	-0,9	-3,6	-2,5
Yritystodistukset	-27,5	-	-	-
Rahoitusleasinglainat	0,0	-0,1	-0,2	-
Koronvaihtosopimukset	0,0	0,1	-	-
Yhteensä	-27,7	-0,9	-3,8	-2,5

Korottomiin velkoihin sisältyvät ostovelat erääntyvät alle kolmen kuukauden aikana.

4. Pääoman hallinta

Pääomarakenteen hallinnan tärkein tavoite on turvata ja varmistaa konsernin toimintaedellytykset kaikissa olosuhteissa. Yhtiön hallitus seuraa pääomarakennetta säännöllisesti. Konsernilla ei ole luottoluokituslaitoksen myöntämää julkista luottoluokitusta. Tavoitteeksi on asetettu, että konsernin pitkän aikavälin omavaraisuusaste on 40 %. Omavaraisuusaste voi lyhyellä aikavälillä poiketa tavoitetasosta kumpaankin suuntaan. Konsernin omavaraisuusaste 31.12.2008 oli 70,5 (62,1) %. Konsernin vahva rahoitusasema mahdollistaa yhtiön strategisen linjauksen mukaisen kasvun yritysjärjestelyiden avulla.

Korollisten velkojen määrä konsernissa vaihtelee vuoden sisällä merkittävästi johtuen käyttöpääoman sitoutuneisuuden kausiluonteisuudesta. Suurimmillaan käyttöpääoman sitoutuminen on yleensä loppuvuodesta ja pienimmillään keväällä ja kesällä.

Milj. euroa	2008	2007
Korolliset velat	15,2	33,6
Likvidit rahavarat	13,7	13,2
Korollinen nettovelka	-1,5	-20,4
Oma pääoma yhteensä	135,6	128,0
Korollinen nettovelka ja oma pääoma yhteensä	134,1	107,6
Nettovelkaantumisaste	1,1 %	16,0 %
Omavaraisuusaste	70,5 %	62,1 %

Liite 26. Rahoitusleasingvelkojen vähimmäisvuokrat ja erääntymisajat

Milj. euroa	2008	2007
Rahoitusleasingvelat, vähimmäisvuokrien kokonaismäärä	0,2	0,3
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	0,1	0,1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,1	0,2
Rahoitusleasingvelat, vähimmäisvuokrien nykyarvo	0,2	0,3
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	0,1	0,1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,1	0,2
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	0,0	0,0

Liite 27. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Milj. euroa	2008	2007
Omien velkojen vakuudeksi		
Kiinteistökiinnitykset	8,6	7,3
Yrityskiinnitykset	-	1,3
Takaukset ja muut vakuudet	7,0	12,8
Ei purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	1,7	2,3
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	2,1	2,9
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	-	0,9
Yhteensä	3,8	6,1

Vähimmäisvuokrien kokonaismäärästä liittyy kiinteistöjen vuokrasopimuksiin 3,0 (5,3) miljoonaa euroa.

Investointisitoumukset

Lännen Tehtailla ei ole olennaisia investointisitoumuksia 31.12.2008.

Johdannaissopimusten käyvät arvot 2008

Milj. euroa	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	Käyvät netto-arvot
Valuuttatermiinisopimukset, rahavirransuojaus	0,0	-	0,0
Valuuttatermiinisopimukset, ei suojauslaskentaa	0,0	-0,2	-0,2
Hyödykejohdannaiset, rahavirransuojaus	1,5	-1,0	0,5

Johdannaissopimusten käyvät arvot 2007

Milj. euroa	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	Käyvät netto-arvot
Valuuttatermiinisopimukset, rahavirransuojaus	0,0	-	0,0
Valuuttatermiinisopimukset, ei suojauslaskentaa	-	-0,1	-0,1
Hyödykejohdannaiset, rahavirransuojaus	0,6	-0,0	0,6
Korkojohdannaiset, rahavirransuojaus	0,1	-	0,1

Johdannaissopimusten nimellisarvot

Milj. euroa	2008	2007
Valuuttatermiinisopimukset, rahavirransuojaus	-	2,2
Valuuttatermiinisopimukset, ei suojauslaskentaa	6,3	2,8
Hyödykejohdannaiset, rahavirransuojaus	11,4	2,6
Hyödykejohdannaiset, ei suojauslaskentaa	1,9	-
Korkojohdannaiset, rahavirransuojaus	-	25,0

Muut tiedot rahavirran suojauksesta

Konserni soveltaa rahavirran suojauslaskentaa hyödykejohdannaisiin ja valuuttajohdannaisiin. Sähkönhankintaan liittyvät johdannaiset erääntyvät kolmen vuoden kuluessa painottuen kahteen tilinpäätöspäivän jälkeiseen vuoteen. Muut johdannaiset erääntyvät alle vuoden kuluessa. Suojauslaskennan piirissä olevista johdannaisista on tilikauden aikana kirjattu omaan pääomaan -1,2 (-0,1) miljoonaa euroa. Tulokseen kirjatusta määrästä liikevaihtoon sisältyy 0,1 (0,3) miljoonaa euroa, ostoihin sekä liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin -1,0 (0,2) miljoonaa euroa, rahoitustuottoihin 0,1 (0,4) miljoonaa euroa ja veroihin 0,2 (-0,2) miljoonaa euroa. Kassavirran suojauksessa johdannaisten vaikutukset tuloslaskelmassa netottuvat merkitykselliseltä osalta suojauskohteen vastakkaista arvonmuutosta vastaan.

Liite 28. Lähipiiritapahtumat

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet

	Kotimaa	Konsernin omistus- osuus -%	Konsernin osuus äänivallasta -%
Lännen Tehtaat Oyj (emoyritys)	Suomi		
Mildola Oy	Suomi	100,0	100,0
Avena Nordic Grain Oy	Suomi	80,0 ¹⁾	80,0
ZAO Avena St. Petersburg	Venäjä	80,0 ¹⁾	80,0
UAB Avena Nordic Grain	Liettua	80,0 ¹⁾	80,0
Apetit Kala Oy	Suomi	100,0	100,0
Apetit Suomi Oy	Suomi	100,0	100,0
Apetit Pakaste Oy	Suomi	100,0	100,0
Maritim Food AS	Norja	100,0	100,0
Maritim Food Sweden AB	Ruotsi	100,0	100,0
Maritim Food Sweden			
Egendom AB	Ruotsi	100,0	100,0
Sandanger AS	Norja	51,0	51,0
Lepäävät yhtiöt, 8 kpl	Suomi	100,0	100,0

1) Lisäksi konserni omistaa välillisesti Foison Oy:n kautta 5,4 % Avena Nordic Grain Oy:n osakkeista.

Johdon työsuhde-etuudet

Johtoon kuuluviksi avainhenkilöiksi luetaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä emoyhtiön toimitusjohtaja.

Hallintoneuvoston puheenjohtajille maksettiin vuonna 2008 palkkioina 8 500 (6 800) euroa, varapuheenjohtajille 6 000 (6 200) euroa ja jäsenille kokouspalkkioina 250–1 000 (200–1 000) euroa.

Hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle maksettiin palkkoja, palkkioita ja luontaisetuja seuraavasti (1 000 euroa):

	2008	2007
Tom v. Weymarn, hallituksen puheenjohtaja	35	33
Hannu Simula, hallituksen varapuheenjohtaja	22	20
Harri Eela, hallituksen jäsen	17	16
Aappo Kontu, hallituksen jäsen	17	16
Matti Lappalainen, hallituksen jäsen	17	16
Soili Suonoja, hallituksen jäsen	17	16
Heikki Halkilahti, hallituksen jäsen	13	-
Matti Karppinen, toimitusjohtaja	400	372

Hallituksen jäsenillä ei ole eläkesopimuksia konserniyhtiöiden kanssa. Toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

Työsuhteen jälkeiset etuudet (eläke-etuudesta johtuen kuluksi kirjattu määrä):

	2008	2007
Matti Karppinen, toimitusjohtaja	78	64

Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeiset ehdot on määritelty toimitusjohtajasopimuksessa. Toimitusjohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan tämä on oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen.

Konsernilla ei ollut lainasaamisia konsernin johtohenkilöiltä 31.12.2008 eikä 31.12.2007.

Liiketoimet osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten kanssa

Milj. euroa	2008	2007
Myyntit osakkuusyhtiöille	13,4	14,3
Myyntit yhteisyrityksille	8,5	8,1
Ostot osakkuusyhtiöiltä	0,7	12,0
Ostot yhteisyrityksiltä	0,3	0,1
Pitkäaikaiset saamiset osakkuusyryksiltä kauden lopussa	2,7	3,9
Myyntisaamiset ja muut saamiset osakkuusyhtiöiltä kauden lopussa	1,6	3,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset yhteisyrityksiltä kauden lopussa	0,6	0,8
Ostovelat ja muut velat osakkuusyhtiöille kauden lopussa	0,0	0,0

Tavaroiden ja palveluiden myynnit osakkuusyhtiöille ja yhteisyrityksille perustuvat konsernin voimassaoleviin hinnastoihin.

Liite 29. Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Tuotannon ja kustannusten sopeuttamiseksi Mildola Oy käynnisti tammikuussa yhtiön koko henkilöstön lomauttamista koskevat YT-neuvottelut. Lomautustarpeesta johtuvat YT-neuvottelut käynnistyivät tammikuussa myös Apetit Kala Oy:ssä koskien Kuopion kalajalostetetaan toimihenkilöitä ja työntekijöitä.

Liite 30. Tunnusluvut

Jatkuvat toiminnot

	2008 IFRS	2007 IFRS	2006 IFRS
Milj. euroa			
Liikevaihto	349,1	309,6	244,5
Vienti Suomesta	78,6	66,6	38,3
Liiketulos	13,9	5,3	7,1
% liikevaihdesta	4,0	1,7	2,9
Tutkimusmenot	0,8	0,7	1,1
% liikevaihdesta	0,2	0,2	0,5
Rahoitustuotot(+)/-kulut (-), netto	-3,3	-0,8	3,3
Tulos ennen veroja	10,7	4,6	10,2
% liikevaihdesta	3,1	1,5	4,2
Tilikauden tulos	10,0	4,2	7,5
% liikevaihdesta	2,9	1,4	3,1
Bruttoinvestoinnit ilman yritysostoja	8,1	6,9	1,9
% liikevaihdesta	2,3	2,2	0,8
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	0,5	11,6	3,0
% liikevaihdesta	0,1	3,7	1,2
Henkilöstö keskimäärin	755	705	662

Konsernitilinpäätös, IFRS

Koko konserni, jatkuvat ja lopetettut toiminnot

Milj. euroa	2008 IFRS	2007 IFRS	2006 IFRS	2005 IFRS	2004 IFRS
TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT					
Liiketoiminnan laajuus ja kannattavuus					
Liikevaihto	349,1	376,8	408,7	433,0	473,7
Liiketulos	20,5	14,4	16,3	16,2	14,1
% liikevaihdosta	5,9	3,8	4,0	3,7	3,0
Tulos ennen veroja	17,7	14,6	17,8	14,9	12,6
% liikevaihdosta	5,1	3,9	4,4	3,4	2,7
Tilikauden tulos	17,1	13,4	13,1	11,3	10,5
% liikevaihdosta	4,9	3,6	3,2	2,6	2,2
Jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille	17,0	13,3	13,1	11,3	10,4
Vähemmistölle	0,1	0,1	-	0,1	0,1
Oman pääoman tuotto, %	12,9	10,8	10,5	10,2	10,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %	13,8	10,0	11,2	10,8	8,7
Rahoitus ja taloudellinen asema					
Omavaraisuusaste, %	70,5	62,1	50,3	50,0	49,6
Nettovelkaantumisaste, %	1,1	16,0	40,7	29,9	33,8
Pitkäaikaiset varat	84,3	99,4	115,6	123,9	118,5
Vaihto-omaisuus	55,1	64,4	65,3	54,5	49,5
Muut lyhytaikaiset varat	52,9	42,1	56,5	53,7	46,8
Oma pääoma	135,6	128,0	119,2	116,1	106,8
Jakokelpoiset varat	78,9	61,6	40,1	65,7	55,3
Korolliset velat	15,2	33,6	56,0	45,9	46,4
Korottomat velat	41,6	44,3	62,3	70,1	62,2
Taseen loppusumma	192,3	205,9	237,5	232,2	215,4
Muut tunnusluvut					
Bruttoinvestoinnit ilman yritysostoja	8,1	7,5	7,6	7,3	5,4
% liikevaihdosta	2,3	2,0	1,9	1,7	1,1
Yritysostot ja muut osakeinvestoinnit	0,5	11,6	3,0	4,4	5,7
% liikevaihdosta	0,1	3,1	0,7	1,0	1,2
Henkilöstö keskimäärin	755	827	981	1 033	1 072

	2008	2007	2006	2005	2004
	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

Tulos ja osinko

Tulos/osake, euroa	2,73	2,13	2,10	1,81	1,68
Osakekohtainen osinko, euroa	¹⁾ 0,85	0,85	0,84	0,73	0,65
Osinko tuloksesta, %	31,1	40,0	40,0	40,3	38,7
Efektiivinen osinkotuotto, %	6,3	5,3	3,5	4,1	5,4
P/E-luku	4,9	7,6	11,6	9,9	7,2

Oma pääoma/osake, euroa	21,83	20,36	19,06	18,56	17,08
-------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Osakkeen kurssikehitys, euroa

Tilikauden alin	13,00	15,65	15,26	11,71	11,00
Tilikauden ylin	17,00	24,50	24,70	18,29	14,50
Tilikauden keskimurssi	14,49	20,86	20,21	14,34	12,57
Tilikauden päätöskurssi	13,49	16,19	24,30	18,00	12,05

Osakkeiden vaihto

Osakkeiden vaihto pörssissä, 1000 kpl	963	923	1 622	3 769	1 779
Osuus osakkeiden keskimääräisestä määrästä, %	15,2	14,6	25,7	59,7	28,6

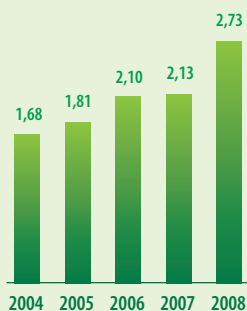
Osakepääoma, milj. euroa	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	85,2	102,3	153,5	113,7	76,1
Osingonjako, milj. euroa	¹⁾ 5,3	5,3	5,3	4,6	4,1

Osakkeiden määrä

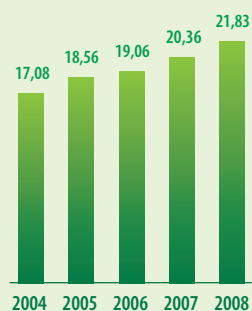
Osakkeiden lukumäärä	6 317 576	6 317 576	6 317 576	6 317 576	6 317 576
Osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä	6 220 618	6 252 576	6 252 576	6 252 576	6 160 151
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa	6 187 576	6 252 576	6 252 576	6 252 576	6 252 576

1) Hallituksen ehdotus

Tulos/osake, euroa

Oma pääoma/osake, euroa

Liite 31. Tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto, % (ROE)	=	$\frac{\text{Voitto / tappio}}{\text{Oma pääoma yhteensä, keskimäärin tilikauden aikana}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma – korottomat velat, keskimäärin tilikauden aikana}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma – saadut ennakot}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$	x 100
Korollinen nettovelka	=	Korolliset velat – rahavarat, pankkisaamiset ja muut likvidit sijoitukset	
Tulos/osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva voitto / tappio}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo}}$	
Osakekohtainen osinko	=	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Osinko tuloksesta, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	x 100
Efektiiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden päätöskurssi}}$	x 100
P/E-luku	=	$\frac{\text{Tilikauden päätöskurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä x tilikauden päätöskurssi	

Liite 32. Osakkeenomistajat ja osakeomistuksen jakautuminen

Suurimmat osakkeenomistajat 10.2.2009

	Osakemäärä	%	Äänimäärä	%
Esko Eela	386 548	6,1	386 548	6,2
Odin Finland	364 909	5,8	364 909	5,9
Valio Oy	327 912	5,2	327 912	5,3
OP-Suomi Arvo	292 100	4,6	292 100	4,7
Sijoitusrahasto Nordea				
Nordic Small Cap	262 980	4,2	262 980	4,3
Skagen Global				
Verdipapirfond	214 350	3,4	214 350	3,5
Keskinäinen Vakuutusyhtiö				
Eläke-Fennia	155 000	2,5	155 000	2,5
Keskinäinen eläkevakuutus-				
yhtiö Ilmarinen	153 800	2,4	153 800	2,5
Maa- ja metsätaloustuot-				
tajain Keskusliitto (MTK)	125 485	2,0	125 485	2,0
Sijoitusrahasto Evli-Select	91 529	1,4	91 529	1,4
Hallintarekisteröidyt				
osakkeet:				
Skandinaviska Enskilda				
Banken AB	460 068	7,3	460 068	7,4
Nordea Pankki Suomi Oyj	217 911	3,4	217 911	3,5
Svenska Handelsbanken AB	56 206	0,9	56 206	0,9
AB Nordnet	559	0,0	559	0,0
Muut osakkeenomistajat	3 078 219	48,7	3 078 219	49,7
Ulkopuolisten				
omistuksessa yhteensä	6 187 576	97,9	6 187 576	100,0
Omassa omistuksessa	130 000	2,1		
	6 317 576	100,0		

Johdon omistus

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen sekä heidän määräysvallassaan olevien yhteisöjen ja säätiöiden yhteenlaskettu omistusosuus 10.2.2009 oli yhteensä 23 974 osaketta. Nämä vastaavat 0,4 % yhtiön osakkeista ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeiden omistuksen jakautuminen suuruusluokittain 10.2.2009

Osakkeita	Osakkaiden lukumäärä kpl	Osuus osakkaista %	Osakkeita yhteensä kpl	Osuus osakkeista %
1 – 100	3 997	49,1	179 857	2,8
101 – 500	3 113	38,3	748 719	11,9
501 – 1 000	628	7,7	456 478	7,2
1 001 – 5 000	334	4,1	612 728	9,7
5 001 – 10 000	23	0,3	154 147	2,4
10 001 – 50 000	21	0,3	461 423	7,3
50 001 – 100 000	8	0,1	561 251	8,9
100 001 – 500 000	12	0,1	3 091 063	48,9
Yhteistilillä			51 910	0,8
Yhteensä	8 136	100,0	6 317 576	100,0

Osakkeiden omistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin 10.2.2009

	Osuus osakkaista %	Osuus osakkeista %
Yritykset	1,8	12,7
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,4	12,9
Julkisyhteisöt	0,4	8,1
Kotitaloudet	95,9	35,5
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,3	5,5
Ulkomaat	0,1	12,8
Hallintarekisteröidyt		11,6
Yhteistilillä		0,8
Yhteensä	100,0	100,0

Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS

1 000 euroa	Liitetieto	2008	2007
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)	21 976	19 062
Henkilöstökulut	(2)	-1 877	-1 484
Poistot ja arvonalentumiset	(3)	-329	-351
Liiketoiminnan muut kulut		-1 718	-2 893
Liikevoitto		18 051	14 334
Rahoitustuotot ja -kulut	(4)	3 672	8 065
Voitto ennen satunnaisia eriä		21 723	22 399
Satunnaiset tuotot	(5)	1 465	4 850
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		23 188	27 249
Tilinpäätössiirrot	(6)	51	71
Tuloverot	(7)	357	-537
Tilikauden voitto		23 596	26 784

Emoyhtiön tase, FAS

1 000 euroa	Liitetieto	31.12.2008	31.12.2007
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	(8)	123	810
Aineelliset hyödykkeet	(9)	5 400	5 690
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(10,11)	35 338	35 907
Osuudet omistusyhteisyriksissä	(10,11)	12 189	18 115
Muut sijoitukset ja saamiset	(10,11)	76	76
		53 126	60 598
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset	(12)	4 460	7 415
Laskennallinen verosaaminen	(13)	398	-
Lyhytaikaiset saamiset	(14)	60 038	49 888
Myytavissä olevat arvopaperit		3 779	8 118
Rahat ja pankkisaamiset		6 778	2 853
		75 454	68 274
		128 579	128 872
VASTATTAVAA			
Oma pääoma (15)			
Osakepääoma		12 635	12 635
Ylikurssirahasto		23 391	23 391
Käyttöraho		7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto		48 060	27 583
Tilikauden voitto		23 596	26 784
		114 915	97 624
Tilinpäätössiirtojen kertymä	(16)	34	85
Vieras pääoma (17)			
Laskennallinen verovelka		-	17
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma		12 112	29 369
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma		1 519	1 777
		128 579	128 872

Emoyhtiön rahavirtalaskelma, FAS

1 000 euroa	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen satunnaiseriä	21 773	22 399
Oikaisut	-23 221	-26 047
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys(+)	-12 327	3 877
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys(-)	192	-8 031
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-13 583	-7 802
Saadut osingot liiketoiminnasta	16	1 950
Maksetut korot liiketoiminnasta	-1 371	-1 987
Saadut korot liiketoiminnasta	2 614	2 853
Maksetut verot liiketoiminnasta	-861	106
Liiketoiminnan rahavirta (A)	-13 185	-4 880
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-162	-18
Aineellisten hyödykkeiden luovutustulot	52	-
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin	-375	-11 298
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	1 521	25 116
Myydyt osakkuusyhtiöosakkeet	26 980	149
Investoinnit osakkuusyhtiöosakkeisiin	-415	-
Investoinnit muihin sijoituksiin	-14 000	-35 084
Muiden sijoitusten luovutustulot	18 118	26 999
Saadut osingot investoinneista	3 612	5 250
Investointien rahavirta (B)	35 331	11 114
Rahavirta ennen rahoitusta	22 146	6 234
Rahoituksen rahavirrat		
Lyhytaikaisen rahoituksen muutos	-17 277	-10 500
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-	-6 400
Lainasaamisten takaisinmaksut	1 977	12 946
Omien osakkeiden hankinta	-991	-
Maksetut osingot	-5 315	-5 252
Saadut konserniavustukset	3 385	-
Rahoituksen rahavirta (C)	-18 221	-9 206
Rahavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+) / vähennys (-)	3 925	-2 972
Rahavarat tilikauden alussa	2 853	5 824
Rahavarat tilikauden lopussa	6 778	2 853

Konsernipankkitilisaamisen ja -velan muutos -847 (3 883) on esitetty käyttöpääoman muutoksessa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, FAS

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella. Pysyvien vastaavien julkisesti noteeratut käyttöomaisuusosakkeet on arvostettu alkuperäiseen hankintamenoa.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi Euroopan keskuspankin keskipurssiin. Lyhytaikaisista saamisista ja veloista syntyneet kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myös pitkäaikaisten saamisten ja velkojen realisoitumattomat kurssitappiot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Realisoitumattomat kurssivoitot on kirjattu enintään samasta valuutasta syntyneen kurssitappion määrään saakka.

Laskennalliset verot

Laskennallinen verovelka ja -saaminen on laskettu verotuksen ja tilinpäätöksen välisille väliaikaisille eroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa.

Johdannaissopimusten käyttö

Riskienhallintapolitiikkansa mukaisesti yhtiö käyttää erilaisia johdannaisia valuutta-, korko- sekä hyödykehintariskeiltä suojautumiseen. Liitetietojen vastuissa on ilmoitettu johdannaissopimusten käyvät arvot, jotka kertovat minkälaisia tulosvaikutuksia olisi syntynyt johdannaissopitoiden sulkemisesta tilinpäätöshetkellä.

Yhtiö on suojautunut pitkäaikaisten vaihtuvakorkoisten velkojen korkoriskiltä koronvaihto- ja korkokattosopimuksilla. Sopimuksista aiheutuvat kulut tai tuotot kirjataan suoriteperusteisesti muihin rahoituskuluihin tai muihin rahoitustuottoihin. Koronvaihtosopimukset ovat päättyneet kesällä 2008.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutusilla. Aikaisemmin Lännen toimihenkilöiden eläkesäätiö s.r.:n toimintapiiriin kuuluneille toimihenkilöille ja eläkeläisille etueläkevakuutukset antavat eläkesäätiön sääntöjen mukaisen lisäeläketurvan.

Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot, FAS

1. Liiketoiminnan muut tuotot

1000 euroa	2008	2007
Luovutusvoitot	21 486	18 531
Vuokratuotot	352	262
Palveluveloitukset	119	127
Muut	19	142
Yhteensä	21 976	19 062

2. Henkilöstökulut ja henkilöstön määrä

1000 euroa	2008	2007
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	1 632	1 287
Eläkekulut	136	142
Muut henkilösivukulut	109	55
Yhteensä	1 877	1 484

Toimielinten palkat, palkkiot ja etuudet on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 28.

Henkilöstö keskimäärin 12 11

Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset: Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

3. Poistot ja arvonalentumiset

Käyttöomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasa-poistoina taloudellisen pitoajan perusteella alkuperäisistä hankintamenoista. Poistot perustuvat allaoleviin pitoaikoihin:

Aineettomat oikeudet	5 tai 10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 tai 10 vuotta
Rakennukset, kiviset ja puiset	20–30 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	5 tai 10 vuotta
Koneet ja kalusto	5 tai 10 vuotta

1000 euroa	2008	2007
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	4	2
Muut pitkävaikutteiset menot	43	33
Rakennukset ja rakennelmat	254	270
Koneet ja kalusto	28	46
Yhteensä	329	351

4. Rahoitustuotot ja -kulut

1000 euroa	2008	2007
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	-	1 950
Osakkuusyrityksiltä	3 612	5 250
Muilta	16	11
Yhteensä	3 628	7 211

Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä	156	321
Osakkuusyrityksiltä	-	11

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä	2 359	1 996
Osakkuusyrityksiltä	-	9
Muut korkotuotot muilta	99	505
Yhteensä	2 458	2 510

Rahoitustuotot yhteensä 6 242 10 053

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksille	74	172
Muille	2 496	1 816
Yhteensä	2 570	1 988

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä 3 672 8 065

5. Satunnaiset tuotot

1000 euroa	2008	2007
Saadut konserniavustukset	1 465	4 850

6. Tilinpäätössiirrot

1000 euroa	2008	2007
Poistoeron muutos		
Muut pitkävaikutteiset menot	-3	4
Rakennukset ja rakennelmat	67	68
Koneet ja kalusto	-13	-1
Yhteensä	51	71

7. Tuloverot

1000 euroa	2008	2007
Tilikaudelta	-	520
Aikaisemmilta tilikausilta	58	-
Laskennallisen verosaamisen muutos	-398	-
Laskennallisen verovelan muutos	-17	17
Yhteensä	-357	537

8. Aineettomat hyödykkeet

1000 euroa	2008	2007
AINEETTOMAT OIKEUDET		
Hankintameno 1.1.	35	1 722
Siirrot erien välillä	29	-
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-1 687
Hankintameno 31.12.	64	35
Kertyneet poistot	-29	-1 334
Vähennykset liiketoimintasiirrossa, kertyneet poistot	-	1 307
Tilikauden poisto	-3	-2
Kertyneet poistot 31.12.	-32	-29
Kirjanpitoarvo 31.12.	32	6
LIIKKEARVO		
Hankintameno 1.1.	-	6 334
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-6 334
Hankintameno 31.12.	-	-
Kertyneet poistot	-	-6 334
Vähennykset liiketoimintasiirrossa, kertyneet poistot	-	6 334
Kertyneet poistot 31.12.	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	-
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT		
Hankintameno 1.1.	311	1 063
Vähennykset	-156	7
Siirrot erien välillä	81	-
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-759
Hankintameno 31.12.	236	311
Kertyneet poistot	-257	-813
Vähennysten kertyneet poistot	156	-7
Vähennykset liiketoimintasiirrossa, kertyneet poistot	-	597
Tilikauden poisto	-43	-34
Kertyneet poistot 31.12.	-144	-257
Kirjanpitoarvo 31.12.	92	54

1000 euroa	2008	2007
ENNAKKOMAKSUT		
Hankintameno 1.1.	750	-
Lisäykset	-	750
Vähennykset	-750	-
Hankintameno 31.12.	-	750
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	123	810

9. Aineelliset hyödykkeet

1000 euroa	2008	2007
MAA- JA VESIALUEET		
Hankintameno 1.1.	2 349	2 491
Vähennykset	-75	-
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-142
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 274	2 349
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT		
Hankintameno 1.1.	5 772	24 532
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-18 760
Siirrot erien välillä	31	-
Hankintameno 31.12.	5 803	5 772
Kertyneet poistot	-2 580	-11 178
Vähennykset liiketoimintasiirrossa, kertyneet poistot	-	8 869
Tilikauden poisto	-253	-271
Kertyneet poistot 31.12.	-2 833	-2 580
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 970	3 192
KONEET JA KALUSTO		
Hankintameno 1.1.	603	26 560
Lisäykset	87	-
Vähennykset	-109	-
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-25 957
Hankintameno 31.12.	581	603
Kertyneet poistot	-517	-21 727
Vähennysten kertyneet poistot	59	-
Vähennykset liiketoimintasiirrossa, kertyneet poistot	-	21 256
Tilikauden poisto	-29	-46
Kertyneet poistot 31.12.	-487	-517
Kirjanpitoarvo 31.12.	94	86

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS

1000 euroa	2008	2007
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Hankintameno 1.1.	64	65
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	64	64
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT		
Hankintameno 1.1.	-	6
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-6
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	-
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	5 400	5 690
ARVONKOROTUKSET		
Maa-alueet 1.1. ja 31.12.	1850	1850
Rakennukset 1.1.	-	812
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-812
Rakennukset 31.12.	-	-

10. Sijoitukset

1000 euroa	2008	2007
OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ		
Hankintameno 1.1.	35 907	28 136
Lisäykset	104	20 723
Vähennykset	-673	-6 601
Siirrot erien välillä	-	-6 342
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-9
Kirjanpitoarvo 31.12.	35 338	35 907
SAAMISET SAMAN KONSERNIN YRITYKSILTÄ		
Hankintameno 1.1.	-	9 430
Vähennykset	-	-9 430
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	-
OSUUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ		
Osuudet osakkuusyhtyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	18 115	12 163
Lisäykset	416	-
Vähennykset	-6 342	-364
Siirrot erien välillä	-	6 342
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-26
Kirjanpitoarvo 31.12.	12 189	18 115

1000 euroa	2008	2007
MUUT SIOITUKSET JA SAAMISET		
MUUT OSAKKEET JA OSUUDET		
Hankintameno 1.1.	44	52
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-8
Kirjanpitoarvo 31.12.	44	44
MUUT SAAMISET		
Hankintameno 1.1.	31	425
Siirrot erien välillä	-	-111
Vähennykset liiketoimintasiirrossa	-	-283
Kirjanpitoarvo 31.12.	31	31
Muut sijoitukset ja saamiset yhteensä	76	76
Sijoitukset yhteensä	47 602	54 098

11. Emoyhtiön omistamat tytär- ja osakkuusyhtyritykset ja muut osakkeet, osuudet ja saamiset

	Kotipaikka	Omistus- osuus -%
Tytäryhtyritykset		
Apetit Pakaste Oy	Säkylä	100,0
Apetit Kala Oy	Kuopio	100,0
Apetit Suomi Oy	Säkylä	100,0
Avena Nordic Grain Oy	Helsinki	80,0
Mildola Oy	Kirkkonummi	100,0
Maritim Food AS	Norja	100,0
Lepäävät yhtiöt, 7 kpl	Säkylä	100,0
Osakkuusyhtyritykset		
Sucros Oy	Helsinki	20,0
Foison Oy	Helsinki	26,9
Muut osakkeet, osuudet ja pitkäaikaiset saamiset		
		Osakkeiden kirjanpitoarvo 1000 euroa
Muut		
Noteeraamattomat osakkeet ja osuudet		44
Liittymismaksut, pitkäaikaiset saamiset		31
Yhteensä		76

12. Pitkäaikaiset saamiset

1000 euroa	2008	2007
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 560	3 065
Muut saamiset osakkuusyrittäiltä	2 900	4 350
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	4 460	7 415

13. Laskennallinen verosaaminen

1000 euroa	2008	2007
Tilikauden verolaskelman mukaisesta tappiosta	398	-

14. Lyhytaikaiset saamiset

1000 euroa	2008	2007
Myyntisaamiset	46	17
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	2 970	304
Lainasaamiset	49 151	38 430
Konsernipankkitilisaaminen	4 210	3 363
Konserniavustussaamiset	1 465	4 850
Muut saamiset	114	1 215
Yhteensä	57 910	48 162
Saamiset omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	7	39
Muut saamiset	1 450	1 450
Yhteensä	1 457	1 489
Muut saamiset	73	90
Siirtosaamiset		
Eläke- ja muut lakisääteiset vakuutukset	34	7
Tuloverot	476	-
Muut	41	123
Yhteensä	551	130
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	60 038	49 888

15. Oman pääoman muutokset

1000 euroa	2008	2007
Osakepääoma 1.1.	12 635	12 635
Osakepääoma 31.12.	12 635	12 635
Ylikurssirahasto 1.1.	23 391	23 391
Ylikurssirahasto 31.12.	23 391	23 391
Käyttörahassto 1.1.	7 232	7 232
Käyttörahassto 31.12.	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	27 583	30 470
Siirto tilikauden tuloksesta	26 783	2 365
Osingonjako	-5 315	-5 252
Omien osakkeiden hankinta	-991	-
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	48 060	27 583
Tilikauden voitto	23 596	26 783
Oma pääoma 31.12.	114 915	97 624

Voitonjakokelpoiset varat		
Käyttörahassto	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto	48 060	27 583
Tilikauden voitto	23 596	26 783
Voitonjakokelpoiset varat 31.12.	78 889	61 598

16. Tilinpäätössiirtojen kertymä

1000 euroa	2008	2007
Kertynyt poistoero	34	85

17. Vieras pääoma

1000 euroa	2008	2007
Laskennallinen verovelka		
Jaksotuseroista	-	17
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	326	279
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	20	23
Muut velat	69	66
Konsernipankkitilivelka	3 043	1 869
Siirtovelat	-	11
Yhteensä	3 132	1 969
Velat omistusyhteisyrityksille		
Ostovelat	-	3
Muut velat		
Emittoidut yritystodistuslainat	9 000	27 500
Arvonlisäverovelka	314	-
Muut	260	222
Yhteensä	9 574	27 722
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	465	294
Kulujaksotukset	134	163
Rahoituskulut	-	78
Tuloverot	-	328
Muut	-	260
Yhteensä	599	1 123
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma yhteensä	12 112	29 369
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma yhteensä	1 519	1 777

18. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

1000 euroa	2008	2007
Vuokravastuut		
Kiinteistövuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	366	366
Myöhemmin maksettavat	120	479
Muut vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	24	26
Myöhemmin maksettavat	23	16
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta		
Takaukset	5 830	5 173
Vastuut yhteensä	6 363	6 060
Johdannaissopimukset		
Koronvaihtosopimukset		
Käypä arvo	-	89
Kohde-etuuden arvo	-	25 000
Hyödykejohdannaiset		
Käypä arvo	-351	402
Kohde-etuuden arvo	1 851	1 409
Valuuttatermiinit		
Käypä arvo	-226	-34
Kohde-etuuden arvo	4 842	2 819

Tilintarkastuskertomus

■ Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Lännen Tehtaat Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2008. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

■ Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

■ Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyksiä ja että emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on vääriinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

■ Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

■ Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Säkylässä 25. päivänä helmikuuta 2009

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Hannu Pellinen
KHT

Tomi Moisio
KHT, JHTT

Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvosto on tänään pitämässään kokouksessa käsitellyt Lännen Tehtaat Oyj:n vuoden 2008 tilinpäätöksen, joka sisältää myös konsernitilinpäätöksen sekä hallituksen toimintakertomuksen ja siihen liittyvän hallituksen ehdotuksen voittovarojen käyttämisestä sekä yhtiön tilintarkastajien antaman tilintarkastuskertomuksen, joiden johdosta sillä ei ole huomautettavaa.

Hallintoneuvosto puoltaa tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voittovarojen käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa: maanviljelijä Matti Eskola, maanviljelijä Pasi Jaakkola, maanviljelijä Jouni Kaitila, maanviljelijä Markku Länninki ja maanviljelijä Ilkka Markkula.

Espoossa 3. päivänä maaliskuuta 2009

Hallintoneuvoston puolesta

Helena Walldén
puheenjohtaja

Asmo Ritala
sihteeri

Osakkeet, osakepääoma, osakkeenomistajat ja osinkopolitiikka

■ Rekisteröinti ja noteeraus

Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään. Osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä vuodesta 1989 alkaen. Osakkeen symboli on LTE1S.

■ Osakkeet ja äänioikeus

Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeet ovat yhtä sarjaa. Kaikilla osakkeilla on sama ääni- ja osinko-oikeus. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä osakkeenomistajan äänimäärä on rajattu yhteen kymmenesosaan yhtiökokouksessa edustetusta äänimäärästä.

■ Osakepääoma

Osakepääoman vähimmäismäärä on 10 000 000 euroa ja enimmäismäärä 40 000 000 euroa. Osakkeen nimellisarvo on 2 euroa. Osakepääoma tilikauden alussa ja lopussa oli 12 635 152 euroa ja osakkeiden lukumäärä 6 317 576 kappaletta.

Lännen Tehtaat Oyj:n 2.4.2008 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta ja yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta yhdessä tai useammassa erässä osakeantina yhteensä enintään 947 635 kappaletta. Osakeantivaltuutuksen kohteena ovat kaikki yhtiön hallussa päätöksentekohetkellä olleet omat osakkeet eli 65 000 osaketta. Lisäksi valtuutuksen kohteena ovat kaikki 2.4.2008 saadun omien osakkeiden hankkimisvaltuutuksen nojalla yhtiön haltuun tulevat yhteensä enintään 250 878 osaketta. Uusia osakkeita voidaan antaa enintään 631 757 kappaletta. Yhtiön hallussa olevia osakkeita voidaan luovuttaa enintään 315 878 kappaletta. Uuden osakkeen merkintähinta on vähintään osakkeen nimellisarvo eli kaksi (2) euroa. Oman osakkeen luovutushinta on vähintään sen luovutushetken mukainen käypä arvo, joka määräytyy Helsingin Pörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä määräytyvän kaupankäyntikurssin perusteella, mutta osakepohjaisten sitouttamisjärjestelmien toteuttamisessa osakkeita voidaan antaa myös vastikkeetta. Valtuutus käsittää oikeuden poiketa osakkeenomistajien etuoikeudesta (suunnattu osakeanti), jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yhtiön pääomarakenteen kehittäminen, yrityskaupan ja muiden järjestelyjen rahoittaminen ja toteuttaminen tai osakepohjaisen sitouttamisjärjestelmän toteuttaminen, oikeuden tarjota osakkeita rahan sijasta myös apporttiomaisuutta vastaan tai muutoin tietyn ehdoin taikka käyttämällä kuittausoikeutta sekä oikeuden päättää osakkeen merkintähinnasta ja muista osakeantiin liittyvistä ehdoista ja seikoista.

Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Valtuutus kumosi aikaisemman 29.3.2007 annetun osakeantivaltuutuksen ja samana päivänä annetun valtuutuksen omien osakkeiden luovuttamiseen.

Hallitus ei ole 18.2.2009 mennessä käyttänyt yhtiökokouksen sille myöntämää uusien osakkeiden antamis- ja omien osakkeiden luovuttamisvaltuutusta.

■ Omat osakkeet

Yhtiökokous 2.4.2008 valtuutti hallituksen päättämään enintään 250 878 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta yhtiölle yhtiön vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla. Osakkeet voidaan hankkia yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, käytettäväksi yrityskauppojen tai muiden järjestelyjen rahoittamisessa tai toteuttamisessa, osakepohjaisten sitouttamisjärjestelmien toteuttamiseksi tai muutoin edelleen luovutettaviksi tai mitätöitäviksi.

Osakkeita voidaan hankkia yhdessä tai useammassa erässä yhteensä enintään 250 878 kappaletta. Hankinta tulee suorittaa siten, että yhtiön hallussa olevien osakkeiden yhteenlaskettu määrä ei hankinnan jälkeen ylitä viittä (5) prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Hallitus on oikeutettu päättämään osakkeiden hankkimisjärjestyksestä. Osakkeiden hankinta toteutetaan Helsingin Pörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Hankittavien osakkeiden vastikkeena maksetaan hankintahetken käypä hinta siten, että valtuutuksen voimassaoloaikana hankittavien osakkeiden vähimmäishinta on osakkeen alin ja enimmäishinta vastaavasti ylin julkisessa kaupankäynnissä noteerattu markkinahinta. Osakkeiden hankintahinta suoritetaan myyjille Arvopaperipörssin ja Arvopaperikeskuksen sääntöjen mukaan määräytyvässä maksuajassa. Koska hankinta toteutetaan ostamalla osakkeita julkisessa kaupankäynnissä, osakkeet hankitaan muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa. Osakkeiden hankinta alentaa yhtiön jakokelpoista vapaata omaa pääomaa. Hallitus päättää omien osakkeiden hankkimisen muista ehdoista.

Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus päätti 6.5.2008 hankkia yhtiökokouksen 2.4.2008 antaman valtuutuksen perusteella enintään 65 000 omaa osaketta. Osakkeita hankittiin 19.5-20.8.2008 välisenä aikana NASDAQ OMX Helsinki Oy:n järjestämässä kaupankäynnissä yhteensä 65 000 kappaletta. Osakkeiden hankintameno oli 1,0 miljoonaa euroa. Hankittujen osakkeiden keskihinta oli 15,25 euroa osakkeelta ylimmän hankintahinnan oltua 15,89 ja alimman hinnan 14,35 euroa osakkeelta.

Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli katsausvuonna sekä vuosina 2000-2001 hankittuja omia osakkeita yhteensä 130 000 kappaletta nimellisarvoltaan yhteensä 0,26 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet edustavat 2,1 % yhtiön osake- ja äänimäärästä. Omilla osakkeilla ei ole äänioikeutta eikä niille makseta osinkoa.

■ Optio-oikeudet

Yhtiön hallituksella ei ole optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevaa valtuutusta.

Suurimmat osakkeenomistajat 10.2.2009

	Osakemäärä	%	Äänimäärä	%
Esko Eela	386 548	6,1	386 548	6,2
Odin Finland	364 909	5,8	364 909	5,9
Valio Oy	327 912	5,2	327 912	5,3
OP-Suomi Arvo	292 100	4,6	292 100	4,7
Sijoitusrahasto Nordea				
Nordic Small Cap	262 980	4,2	262 980	4,3
Skagen Global				
Verdipapirfond	214 350	3,4	214 350	3,5
Keskinäinen Vakuutusyhtiö				
Eläke-Fennia	155 000	2,5	155 000	2,5
Keskinäinen Eläkevakuutus-				
yhtiö Ilmarinen	153 800	2,4	153 800	2,5
Maa- ja metsätaloustuot-				
tajain Keskusliitto (MTK)	125 485	2,0	125 485	2,0
Sijoitusrahasto Evli-Select	91 529	1,4	91 529	1,4
Hallintarekisteröidyt				
osakkeet:				
Skandinaviska Enskilda				
Banken AB	460 068	7,3	460 068	7,4
Nordea Pankki Suomi Oyj	217 911	3,4	217 911	3,5
Svenska Handelsbanken AB	56 206	0,9	56 206	0,9
AB Nordnet	559	0,0	559	0,0
Muut osakkeenomistajat	3 078 219	48,7	3 078 219	49,7
Ulkopuolisten				
omistuksessa yhteensä	6 187 576	97,9	6 187 576	100,0
Omassa omistuksessa	130 000	2,1		
	6 317 576	100,0		

Johdon omistus

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen sekä heidän määräysvallassaan olevien yhteisöjen ja säätiöiden yhteenlaskettu omistusosuus 10.2.2009 oli yhteensä 23 974 osaketta. Nämä vastaavat 0,4 % yhtiön osakkeista ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeiden omistuksen jakautuminen suuruusluokittain 10.2.2009

Osakkeita	Osakkaiden lukumäärä (kpl)	Osuus osakkaista (%)	Osakkeita yhteensä (kpl)	Osuus osakkeista (%)
1 – 100	3 997	49,1	179 857	2,8
101 – 500	3 113	38,3	748 719	11,9
501 – 1 000	628	7,7	456 478	7,2
1 001 – 5 000	334	4,1	612 728	9,7
5 001 – 10 000	23	0,3	154 147	2,4
10 001 – 50 000	21	0,3	461 423	7,3
50 001 – 100 000	8	0,1	561 251	8,9
100 001 – 500 000	12	0,1	3 091 063	48,9
Yhteistilillä			51 910	0,8
Yhteensä	8 136	100,0	6 317 576	100,0

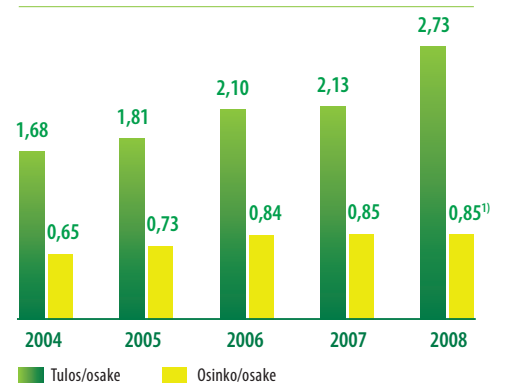
Osakkeiden omistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin 10.2.2009

	Osuus osakkaista %	Osuus osakkeista %
Yritykset	1,8	12,7
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,4	12,9
Julkisyhteisöt	0,4	8,1
Kotitaloudet	95,9	35,5
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,3	5,5
Ulkomaat	0,1	12,8
Hallintarekisteröidyt		11,6
Yhteistilillä		0,8
Yhteensä	100,0	100,0

Osinkopolitiikka

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen tavoitteena on, että yhtiön osake on omistajalleen hyvätuottoinen ja arvonsa säilyttävä sijoitus. Osinkopolitiikan tarkoituksena on tukeatäätä tavoitetta. Osinkonayhtiöjakaavähintään 40 % emoyhtiön omistajille kuuluvasta tilikauden voitosta.

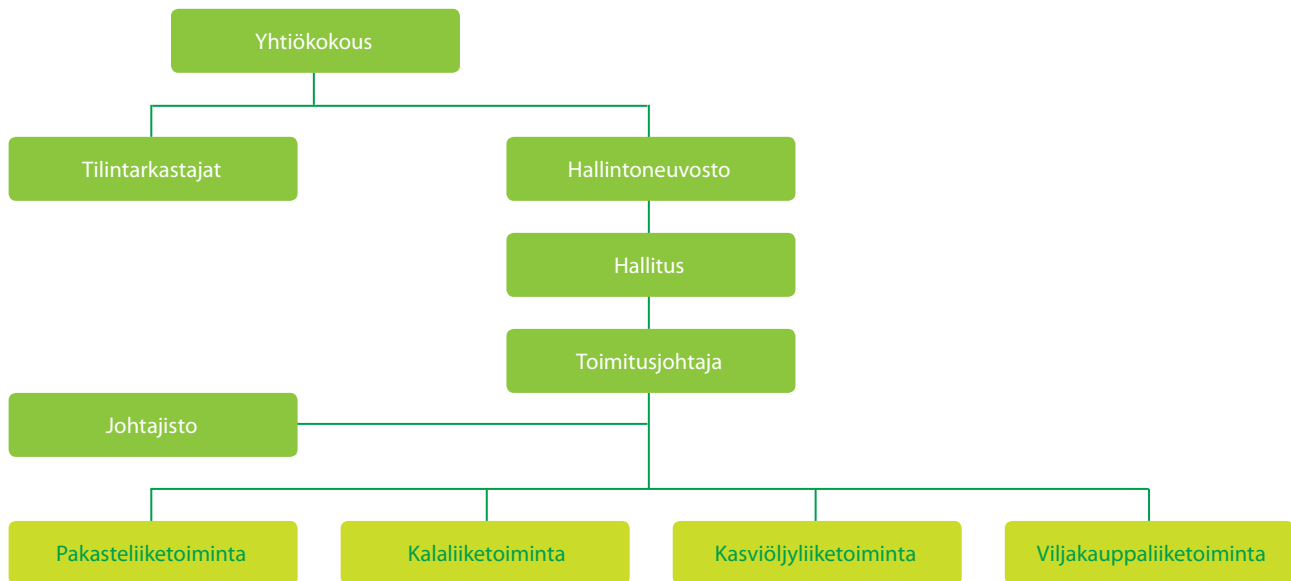
Tulos/osake ja osinko/osake, euroa

1) Hallituksen ehdotus

Lännen Tehtaat Oyj:n hallinnointiohje

■ Hallintaketju

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintaketjun osatekijöitä ovat

- yhtiökokous
- tilintarkastajat
- hallintoneuvosto
- hallitus
- toimitusjohtaja
- operatiivinen organisaatio

Hallintaketjun vaikuttajien roolit ja vastuut on kuvattu tässä hallinnointiohjeessa. Lännen Tehtaat Oyj:n menestyminen ja omistaja-arvon kasvattaminen edellyttävät saumatonta yhteistyötä hallintaketjun vaikuttajien kesken. Ratkaisevassa asemassa ovat hallitus ja operatiivinen johto, jotka ovat ensisijaisesti vastuussa Lännen Tehtaat Oyj:n kehittämisestä ja omistaja-arvon kasvattamisesta.

■ Konsermirakenne

Lännen Tehtaat -konserni muodostuu emoyhtiö Lännen Tehtaat Oyj:stä ja sen tytäryhtiöistä. Merkittävimpiä tytäryhtiöitä ovat Apetit Kala Oy, Maritim Food AS, Apetit Pakaste Oy, Mildola Oy ja Avena Nordic Grain Oy. Konsernin juridinen rakenne on kuvattu liitteessä 1 ja operatiivisen johtamisen rakenne liitteessä 2.

■ Sovellettavat säännökset

Lännen Tehtaat Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä sekä yhtiön yhtiöjärjestystä. Näiden lisäksi yhtiö noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n 2.6.2008 alkaen voimassa olevaa sisäpiiriöhjetta sekä Arvopape-

rimarkkinayhdistys ry:n julkaisemaa, 1.1.2009 alkaen voimassa olevaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (CG-suositus).

■ Yhtiökokous

Lännen Tehtaat Oyj:n ylintä päätösvaltaa käyttävät yhtiön osakkeenomistajat yhtiökokouksessa, jonka kutsuu koolle yhtiön hallitus. Yhtiökokoukset jaetaan varsinaisiin ja ylimääräisiin yhtiökokouksiin.

Varsinainen yhtiökokous on pidettävä hallituksen määräämänä ajankohtana vuosittain viimeistään toukokuussa. Kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen mukaan varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat asiat sekä mahdolliset muut ehdotukset yhtiökokoukselle. Varsinainen yhtiökokous on yleensä pidetty maaliskuun aikana.

Ylimääräinen yhtiökokous kutsutaan tarvittaessa koolle käsittelemään tiettyä yhtiökokoukselle tehtyä ehdotusta.

Kutsu yhtiökokoukseen

Osakkeenomistajat kutsutaan yhtiökokoukseen vähintään kahdessa yhtiön hallituksen määräämässä valtakunnallisessa sanomalehdessä julkaistavalla kokouskutsulla, jossa mainitaan kokouksessa käsiteltävät asiat. Lisäksi kokouskutsu ja hallituksen ehdotukset yhtiökokoukselle julkistetaan pörssitiedotteella ja asetetaan vähintään 21 päivää ennen yhtiökokousta nähtäväksi yhtiön internet-sivuilla. Internet-sivuilla esitetään myös osakkeiden ja äänioikeuksien kokonaismäärä kokouskutsun päivänä, yhtiökokoukselle esitettävät asiakirjat sekä muut asiat, jotka on otettu yhtiökokouksen asialistalle

Osallistuminen kokoukseen

Yhtiökokoukseen on ilmoittauduttava ennakoon kokouskutsussa mainitun määräajan kuluessa. Osakkeenomistaja voi osallistua yhtiökokoukseen itse tai valtuuttamansa asiamiehen välityksellä. Lisäksi

osakkeenomistaja tai asiamies voi käyttää yhtiökokouksessa avustajaa. Yhtiökokouksesta laaditaan pöytäkirja, joka asetetaan saataville yhtiön internet-sivuille kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta. Lisäksi yhtiökokouksen päätökset julkistetaan viipymättä yhtiökokouksen jälkeen pörssitiedotteella.

Yhtiön hallituksen, toimitusjohtajan ja tilintarkastajan läsnä-olo yhtiökokouksessa

Toimitusjohtajan, hallituksen puheenjohtajan ja riittävän määrän hallituksen jäseniä on oltava läsnä yhtiökokouksessa. Lisäksi tilintarkastajan on oltava läsnä varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Päätöksenteko yhtiökokouksessa

Yhtiöllä on yksi osakesarja ja osakkeilla on yhtäläinen äänioikeus. Yhtiökokouksessa kukaan osakkeenomistajista ei ole oikeutettu äänestämään enemmällä kuin yhdellä kymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä. Äänestettäessä yhtiökokouksen päätökseksi tulee tavallisesti se esitys, jota on kannattanut enemmän kuin puolet annetuista äänistä tai äänten mennessä tasan puheenjohtajan kannattama esitys. Suomen osakeyhtiölain mukaan on kuitenkin useita asioita, mm. yhtiöjärjestyksen muutos ja päätös suunnatusta osakeantista, jolloin päätöksen syntyminen edellyttää lain vaatiman korotetun määräenemmistön.

Yhtiön yhtiöjärjestyksessä ei ole lunastuslauseketta eikä yhtiön tiedossa ole osakassopimuksia äänivallan käytöstä yhtiössä eikä sopimuksia yhtiön osakkeiden luovuttamisen rajoittamisesta.

■ Hallintoneuvosto

Kokoonpano ja toimikausi

Yhtiöllä on hallintoneuvosto, johon kuuluu vähintään 15 ja enintään 20 yhtiökokouksessa valittua jäsentä. Hallintoneuvoston jäseneksi ei saa valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta. Yhtiön vakituinen henkilökuunta voi lisäksi keskuudestaan nimetä hallintoneuvostoon enintään neljä jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain (725/90) 4 §:n mukaisesti. Henkilökunnan edustajilla ei ole oikeutta osallistua hallintoneuvoston kokoukseen silloin, kun siellä käsitellään yhtiön johdon valintaa, erottamista, johdon sopimusehtoja, henkilöstön työsuhteen ehtoja tai työtaistelutoimenpiteitä koskevia asioita. Hallintoneuvoston jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan kolmannen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallintoneuvosto kokoontuu yleensä kolme kertaa vuodessa.

Tehtävät

Hallintoneuvosto valitsee, yhtiön suurimpia osakkeenomistajia kuultuaan, yhtiön hallituksen jäsenet, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä päättää heille maksettavista palkkioista. Hallintoneuvoston tehtävänä on myös hallinnon valvonta ja ohjeiden antaminen hallitukselle, lausunnon antaminen tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta sekä muut osakeyhtiölain mukaan hallintoneuvostolle kuuluvat tehtävät.

Poikkeus CG-suosituksesta

CG-suosituksen (nro 8) mukaan yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja päättää heille maksettavista palkkioista. Suosituksesta poikkeavaan käytäntöön on päädytty, koska hallintoneu-

vostolla yhtiön hallitusta valvovana elimenä on parhaat edellytykset arvioida hallituksen kokoonpanoa ja hallituksen jäseniltä edellytettäviä ominaisuuksia.

■ Hallitus

Kokoonpano ja toimikausi

Lännen Tehtaat Oy:n hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen jälkeisen ensimmäisen hallintoneuvoston kokouksen päättyessä. Hallituksen kokoonpanossa tulee ottaa huomioon yhtiön toiminnan tarpeet ja yhtiön kehitysvaihe. Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Hallituksessa on oltava molempia sukupuolia. Yhtiöjärjestyksessä ei ole rajoitettu hallituksen jäsenten toimikausien lukumäärää eikä muullakaan tavalla rajoitettu hallintoneuvoston päätösvaltaa hallituksen jäsenten valinnassa. Hallituksen jäseneksi ei saa valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta.

Hallituksen tehtävät

Hallituksen yleisenä tehtävänä on suunnata yhtiön toiminta niin, että se tuottaa pitkällä aikavälillä mahdollisimman suuren lisäarvon siihen sijoitetulle pääomalle, ottaen samalla huomioon eri sidosryhmien odotukset.

Tehtäviensä toteuttamiseksi hallitus:

- vahvistaa yhtiön eettiset arvot ja toimintatavat ja seuraa niiden toteutumista
- vahvistaa yhtiön perusstrategian ja seuraa jatkuvasti sen ajankohtaisuutta
- määrittelee yhtiön osinkopolitiikan
- hyväksyy strategian pohjalta vuosittaisen toimintasuunnitelman ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy vuosittaisen investointien kokonaismäärän ja sen jakautumisen liiketoiminta-alueittain sekä päättää suurista ja strategisesti tärkeistä investoinneista, yrityskaupoista ja divestoinneista
- vahvistaa yhtiön sisäisen valvonnan toimintaohjeet, joiden ajantasaisuus varmistetaan vuosittain, ja seuraa sisäisen valvonnan tehokkuutta
- vahvistaa yhtiön riskienhallintapolitiikan ja -periaatteet sekä vuosittain vahvistettavat riskilimitit ja seuraa riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
- käy vuosineljänneksittäin läpi yhtiön toimintaan liittyvät keskeiset riskit ja niiden hallinnan
- seuraa tilinpäätösraportoinnin prosessia ja tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisäätöistä tilintarkastusta
- valvoo taloudellista raportointiprosessia
- käsittelee ja hyväksyy osavuositarkastukset, toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen
- vahvistaa konsernin organisaatorakenteen
- nimittää ja vapauttaa tehtävästään toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen sekä päättää heidän toimiehdostaan ja kannustusjärjestelmistään
- asettaa vuosittain toimitusjohtajalle henkilökohtaiset tavoitteet ja arvioi niiden toteutumista
- seuraa vuosittain johdon seuraajakysymyksiä ja tekee niistä tarvittavat johtopäätökset

Hallinnointiohje

- vahvistaa toimitusjohtajan päätökset toimitusjohtajan välittömien alaisten valinnasta, heidän tehtävistään sekä työehdoista ja kannustusjärjestelmistään
- seuraa yhtiön työskentelyilmapiiriä ja henkilöstön selviämistä tehtävistään
- kokoontuu vähintään kerran vuodessa ilman toimivan johdon läsnäoloa
- pitää vähintään kerran vuodessa yhteisen kokouksen tilintarkastajien kanssa
- arvioi tilintarkastajan riippumattomuutta ja tarkastettaville yhtiöille tarjottavia oheispalveluita
- valmistele tilintarkastajien valintaa koskevan päätösehdotuksen yhtiökokoukselle
- arvioi kerran vuodessa omaa toimintaansa ja toimittaa arvioinnin tulokset hallintoneuvoston käytettäväksi
- vahvistaa itselleen työjärjestyksen, joka tarkistetaan vuosittain

Hallituksen puheenjohtajan tehtävät

Hallituksen puheenjohtajan tehtävänä on

- johtaa hallituksen puhetta
- vastata kokousten suunnittelusta ja tehokkaasta läpiviennistä
- huolehtia uusien jäsenten perehdyttämisestä yhtiön toimintaan
- huolehtia jäsenten toimialaosaamisen kehittämisestä
- huolehtia omistajasuhteista ja saattaa omistajien tahtotilat hallituksen jäsenten tietoon
- huolehtia, että hallitus saa riittävät tiedot päätöksenteolle
- päättää yhdessä toimitusjohtajan kanssa kokousten työjärjestyksistä
- valvoa hallituksen päätösten toimeenpanoa
- huolehtia hallituksen työn arvioinnista.

Riippumattomuusarviointi

Yhtiön hallitus on suorittanut CG-suosituksen kohdan 15 mukaisesti hallituksen jäsenten riippumattomuusarvioinnin suhteessa yhtiöön. Arvioinnin perusteella todettiin kaikkien hallituksen jäsenten, hallituksen puheenjohtaja Tom v. Weymarn, varapuheenjohtaja Hannu Simula sekä jäsenten Harri Eela, Heikki Halkilahti, Aappo Kontu, Matti Lappalainen ja Soili Suonoja olevan yhtiöstä riippumattomia. Kaikki hallituksen jäsenet ovat riippumattomia CG -suosituksessa tarkoitettusta merkittävästä osakkeenomistajasta.

Päätöksenteko

Hallitus on aina velvollinen toimimaan yhtiön edun mukaisesti ja siten, että toiminta ei ole omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle taholle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Hallituksen jäsen on esteellinen osallistumaan hallituksen jäsenen ja yhtiön välisen asian käsittelyyn. Äänestystilanteessa hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide ja tasatilanteissa päätökseksi tulee se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut. Henkilövaalissa äänten mennessä tasan ratkaistaan valinta arvalla.

Kokouskäytäntö ja itsearviointi

Hallitus kokoontuu noin 10 kertaa vuodessa. Hallitus ei ole jakanut jäsenilleen erityisiä liiketoiminnan seurannan painopistealueita. Kokouksen esittelijänä toimii Lännen Tehtaat Oyj:n toimitusjohtaja tai hänen toimeksiannostaan muu konsernin johtoon kuuluva henkilö. Hallituksen työjärjestyksen mukaan toimitusjohtaja vastaa siitä, että hallitus saa käyttöönsä riittävät tiedot konsernin toiminnan ja taloudellisen

tilanteen arvioimista varten sekä valvoo hallituksen päätösten täytäntöönpanoa ja raportoi hallitukselle täytäntöönpanossa havaitsemistaan puutteista tai ongelmista. Hallituksen sihteerinä toimii konsernin lakiasioista vastaava toimihenkilö. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojaan tekemällä itsearviointin kerran vuodessa. Hallitustyön arviointitulokset annetaan tiedoksi hallintoneuvostolle.

Hallituksen palkkiot ja muut etuisuudet

Yhtiön hallintoneuvosto päättää hallituksen palkkiot sekä kulujen korvausperusteet vuosittain. Hallituksen jäsenten palkkiot maksetaan rahakorvauksina. Maksetut palkkiot on ilmoitettu yhtiön kotisivuilla.

■ Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

Lännen Tehtaat Oyj:llä on toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen. Toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön toimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä informoida hallitusta yhtiön liiketoiminnan ja taloudellisen tilanteen kehityksestä. Hän vastaa lisäksi yhtiön juoksevan hallinnon järjestämisestä ja yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta sekä siitä, että yhtiön varainhoito on järjestetty luotettavasti.

Toimitusjohtaja toimii ensisijaisesti hallituksen kokousten esittelijänä ja vastaa päätösehdotusten laatimisesta. Toimitusjohtaja voi soveliaaksi katsomissaan asioissa delegoida esittelyn tai päätösehdotuksen laatimisen myös konsernijohtoon kuuluvalla henkilöllä. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen valitsee yhtiön hallitus, joka päättää myös toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen palkasta, tulospalkkiosta ja palvelussuhteen muista ehdoista. Toimitusjohtajan palvelussuhteen ehdoista on sovittu kirjallisesti. Toimitusjohtajalla ei ole toimikautta, vaan hänet on valittu tehtävään toistaiseksi.

Toimitusjohtajan eläkeikä ja etuudet

Toimitusjohtajan eläkeikä on 62 vuotta ja eläke-edut 62 prosenttia eläkepalkasta.

Toimitusjohtajan palkka ja toimitusjohtajan ehdot

Toimitusjohtajalle maksettu palkka luontoisetuineen vuonna 2008 oli 400 459 euroa.

Toimitusjohtajan toimitusjohtajan irtisanomisaika on 6 kuukautta. Toimitusjohtajan päättyessä toimitusjohtajalla on oikeus 12 kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen.

■ Konsernin johtajisto

Konsernissa on johtajisto, jonka puheenjohtajana on Lännen Tehtaat Oyj:n toimitusjohtaja ja jäsenenä erikseen johtajiston jäseniksi valittavat suurimpien toimialaryhmien johtajat, konsernin taloudesta ja rahoituksesta vastaava johtaja sekä muut erikseen johtajiston jäseniksi valittavat konsernin eri yksiköiden johtajat. Johtajistolla ei ole lakiin tai yhtiöjärjestyksen perustuvaa toimivaltaa. Johtajisto on Lännen Tehtaat Oyj:n toimitusjohtajan asettama neuvoo-antava elin, jonka tehtävänä on konsernilaajuisen kehityshankkeiden sekä konsernitason periaatteiden ja menettelytapojen käsittely tarvittaessa. Lisäksi johtajistoa informoidaan mm. konsernin ja tytäryhtiöiden liiketoimintasuunnitelmista, tuloskehityksestä ja Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksessa käsiteltävistä asioista, joiden valmisteluun se myös tarvittaessa osallistuu. Johtajisto kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa. Johtajiston jäsenten valinnasta päättää toimitusjohtaja. Johtajiston jäsenten henkilö- ja omistustiedot ilmoitetaan yhtiön internet-sivuilla.

■ Johdon palkitsemis- ja sitouttamisjärjestelmät

Johdon palkitsemis- ja sitouttamisjärjestelmät koostuvat rahapalkasta, luontois- ja eläke-eduista ja tulospalkkiosta, joilla mitataan vuositason menestymistä. Osakepohjaisella sitouttamisjärjestelmällä mitataan pidempiaikaista kehitystä. Järjestelmien tasoja kokonaisuutena verrataan vuosittain yleiseen markkinatasoon.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus päättää toimitusjohtajan ja johdon muiden jäsenten palkitsemisjärjestelmän periaatteista. Hallitus myös vahvistaa vuosittain järjestelmässä käytettävät mittarit ja niiden tason suhteessa valittuihin tavoitteisiin. Mittareina on vuosibudjetteihin liittyviä tunnuslukuja sekä toimintokohtaisesti nimettyjä kehityskohteita. Tulospalkkion enimmäismäärä on kolmen kuukauden palkkaa vastaava määrä.

Johdon osakepohjainen sitouttamisjärjestelmä perustuu yhtiökokouksen vuosittain hallitukselle antamaan valtuutukseen käyttäen yhtiön osakkeita osana sitouttamisjärjestelmää. Hallitus määrittelee järjestelmässä käytettävät mittarit ja niiden tavoitetasot. Mittarina vuodelle 2008 on ollut osakekohtainen tulos. Järjestelmän mukaan toimitusjohtajalla on mahdollisuus saada palkkiona enimmillään 2 000 osaketta. Johdon muilla jäsenillä on mahdollisuus saada enimmillään 1 000 osaketta. Osakkeiden lisäksi palkkioon kuuluu rahaosuus, joka vastaa palkkion arvon perusteella maksettavien veron ja veron luonteisten maksujen määrää. Järjestelmän perusteella ansaittuja osakkeita ei saa luovuttaa, pantata tai muutoin käyttää niille asetetun sitouttamisjakson aikana. Sitouttamisjakso alkaa palkkion maksamisesta ja päättyy maksamisvuotta seuraavan kalenterivuoden päättyessä.

■ Tilintarkastus

Lakisääteisen tilintarkastuksen pääasiallisena tehtävänä on todentaa, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta tilikaudelta. Lännen Tehtaat Oyj:n tilikausi on kalenterivuosi.

Tilintarkastaja on velvollinen tarkastamaan yhtiön tilikauden kirjanpidon ja tilinpäätöksen oikeellisuuden sekä antamaan suorittamastaan tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen yhtiökokoukselle. Lisäksi Suomen lain mukaan tilintarkastaja tarkastaa myös yhtiön hallinnon lainmukaisuutta. Tilintarkastaja raportoi havainnoistaan vähintään kerran vuodessa yhtiön hallitukselle.

Tilintarkastaja

Yhtiöjärjestyksen mukaan Lännen Tehtaat Oyj:ssä on vähintään kaksi ja enintään kolme varsinaisen yhtiökokouksen valitsemaa tilintarkastajaa. Tilintarkastajan toimikausi päättyy vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastajien on oltava Keskukskaupparin hyväksymiä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä.

Maksetut palkkiot

Tilintarkastajille maksetut palkkiot ilmoitetaan yhtiön internet-sivuilla.

■ Konsernin raportointi ja sisäinen valvonta

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan kuukausittain koko konsernin kattavalla raportoinnilla. Raporteilla seurataan kuukausittaista ja kumulatiivista toteutumaa verrattuna budjettiin, edelliseen vuoteen sekä säännöllisesti päivitettäviin ennusteisiin. Ajantasaiset ennusteet kattavat seuraavat 12 kuukautta. Kuukausiraportoinnin tie-

dot täsmäytetään säännöllisesti kirjanpitoon. Konsernin toimitusjohtaja ja johtajiston jäsenet saavat raportit käyttöönsä ja konsernin hallitus konserniyhteenvedon ja tiivistelmät yksikkökohtaisista tiedoista.

Sisäinen valvonta on nivellytetty osaksi konsernin liiketoimintoja. Hallitus hyväksyy yhteiset suuntaviivat koko konsernin sisäiselle valvonnalle ja arvioi vähintään kerran vuodessa sisäisen valvonnan tilan. Konserniyhtiöiden hallituksilla on vastuu asianomaisen yhtiön sisäiseen valvontaan liittyvistä ylimmän johdon tehtävistä. Konserniyhtiöiden toimiva johto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi yhtiön liiketoiminnasta, riskienkantokyvystä ja riskitilanteesta konsernin johtamisjärjestelmän mukaisesti. Jokaisessa konsernin yhtiössä tai tulosyksikössä on talousvastuuseen nimetty henkilö, joka valvoo lainsäädännön ja konsernin ohjeiden noudattamista. Konsernin sisäinen tarkastus arvioi tekemissään tarkastuksissa sisäisen valvonnan toimivuutta sekä tunnistaa ja raportoi kehittämiskohteista. Sisäisenä tarkastajana konserniyhtiöissä toimii emoyhtiön kirjanpito- ja veroasiainpäällikkö. Sisäinen tarkastaja raportoi havainnoistaan emoyhtiön hallitukselle. Valvontatarkastusta suorittavat myös konsernin tilintarkastajat osana vuositarkastusohjelmaa. Tilintarkastajat raportoivat havainnoistaan tarkastuksen kohteena olevan yksikön johtajalle ja taloudesta vastuussa olevalle henkilölle, konsernin talousjohtajalle, talouspäällikölle ja kirjanpidosta ja veroasioista vastuussa olevalle päällikölle sekä konsernin toimitusjohtajalle.

■ Riskienhallinta

Lännen Tehtaat -konsernilla on dokumentoitu kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestelmä, jonka mukaisesti kaikki konserniyhtiöt ja liiketoimintayksiköt tunnistavat, arvioivat ja raportoivat säännöllisesti liiketoimintaansa liittyviä riskejä ja tarvittavien kontrollimenetelmien ja hallintakeinojen riittävyyttä. Näiden strategiatyötä ja päätöksentekoa tukevien riskiarviointien tarkoituksena on riittävien toimenpiteiden varmistaminen strategisten, operatiivisten, rahoitus- ja vahinkoriskien hallitsemiseksi.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vahvistaa konsernin riskienhallintapolitiikan, riskienhallintaperiaatteet ja riskilimitit sekä varmistaa niiden ajanmukaisuuden vuosittain. Voimassa oleva riskienhallintaan liittyvä ohjeistus on esitetty liitteessä 3.

■ Liiketoimintayksiköiden hallinnointiperiaatteet

Liiketoimintayksiköiden hallinnointiperiaatteilla varmistetaan, että yksiköiden operatiivisessa toiminnassa noudatetaan tehtyjä päätöksiä ja että henkilöillä eri yksiköissä on selkeä käsitys liiketoimintayksikön tehtäviin liittyvistä vastuista ja valtuuksista. Liiketoimintayksiköiden hallinnointiperiaatteita sovelletaan Lännen Tehtaat Oyj:n konsernihallinnossa ja kaikissa tytäryhtiöissä.

Liiketoimintayksiköissä ja konsernihallinnossa toimivien johtajien tulee huolehtia siitä, että toiminta ja päätöksenteko tapahtuvat sovitujen hallinnointiperiaatteiden mukaisesti. Liiketoimintayksiköiden johtajien tulee lisäksi huolehtia siitä, että toiminta liiketoimintayksiköissä noudattaa niihin hyväksytyt toimintaperiaatteita.

Päätöksenteko ja vastuu ovat henkilökohtaisia. Johtoryhmien ja työryhmien tehtävänä on toimia päätöksenteon valmistelueliminä. Vastaavaa henkilökohtaisuuden periaatetta noudatetaan myös päätösvaltuuksien delegoinnissa.

Hallinnointiohje

Konserniyhtiöiden juridinen rakenne ei vastaa konsernin liiketoimintojen toiminnallista rakennetta. Juridiset yksiköt muodostavatkin vain perustan liiketoiminnan oikeudelliselle rakenteelle. Emoyhtiön kokonaan omistamien tytäryhtiöiden hallitukset muodostuvat konsernin palveluksessa olevista henkilöistä. Merkittävien konserniyhtiöiden hallitukseen kuuluu yksi tai useampi konsernin johtajistoon kuuluva jäsen.

Apetit Pakaste

Apetit Pakaste Oy kehittää, valmistaa ja markkinoi vihannes-, ruoka- ja perunapakasteita. Yhtiön päämarkkina-alue on Suomi. Yhtiön toiminta perustuu yhtiön strategian mukaisiin toimintasuunnitelmiin ja budjetteihin, jotka hyväksyy yhtiön hallitus. Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vahvistaa vuosittain toimintasuunnitelman ja vuosisuunnitelman. Yhtiön toimitusjohtajan päätöksenteko perustuu, osakeyhtiölain ja yhtiön yhtiöjärjestyksen ohella, hyväksytyyn toimintasuunnitelmaan ja budjettiin. Kaksi kertaa vuodessa pidettävissä johdon katselmuksissa varmistetaan toiminnanhallintajärjestelmän soveltuvuus yhtiön toimintapolitiikan toteuttamiseen. Asetettujen tavoitteiden seuranta perustuu jatkuvaan yhtiön sisäiseen raportointiin.

Apetit Kala

Apetit Kala Oy kehittää, valmistaa ja markkinoi kalatuotteita päämarkkina-alueenaan Suomi. Yhtiön konseptiliiketoiminta tarjoaa ratkaisuja palvelumyyntitiskinsä ulkoistaville asiakkaille. Yhtiön toiminta perustuu yhtiön strategian mukaisiin toimintasuunnitelmiin ja budjetteihin, jotka hyväksyy yhtiön hallitus. Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vahvistaa vuosittain toimintasuunnitelman ja vuosisuunnitelman. Yhtiön toimitusjohtajan päätöksenteko perustuu osakeyhtiölain ja yhtiön yhtiöjärjestyksen ohella hyväksytyyn toimintasuunnitelmaan ja budjettiin. Asetettujen tavoitteiden seuranta perustuu jatkuvaan yhtiön sisäiseen raportointiin.

Maritim Food

Maritim Food AS jalostaa, markkinoi ja myy kala- ja äyriäistuotteita kuluttaja- ja suurtalousmarkkinoille Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa. Yhtiöllä on tytäryhtiöt Norjassa ja Ruotsissa. Yhtiön toiminta perustuu yhtiön strategian mukaisiin toimintasuunnitelmiin ja budjetteihin, jotka hyväksyy yhtiön hallitus. Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vahvistaa vuosittain toimintasuunnitelman ja vuosisuunnitelman. Yhtiön toimitusjohtajan päätöksenteko perustuu Norjan osakeyhtiölain ja yhtiön yhtiöjärjestyksen ohella hyväksytyyn toimintasuunnitelmaan ja budjettiin. Asetettujen tavoitteiden seuranta perustuu jatkuvaan yhtiön ja sen tytäryhtiöiden sisäiseen raportointiin.

Mildola

Mildola Oy kehittää, valmistaa ja markkinoi kasviöljyä ja kasvivalkuaisrehuja. Kasvivalkuaisrehujen päämarkkina-alue on Suomi. Kasviöljyistä puolet viedään. Viennin painopiste on Skandinavia ja Baltian maat. Yhtiön toiminta perustuu yhtiön strategian mukaisiin toimintasuunnitelmiin ja budjetteihin, jotka hyväksyy yhtiön hallitus. Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vahvistaa vuosittain toimintasuunnitelman ja vuosisuunnitelman. Yhtiön toimitusjohtajan päätöksenteko perustuu osakeyhtiölain ja yhtiön yhtiöjärjestyksen ohella hyväksytyyn toimintasuunnitelmaan ja budjettiin. Vuosittain pidettävissä johdon katselmuksissa varmistetaan toiminnanhallintajärjestelmän soveltuvuus yhtiön toimintapolitiikan toteuttamiseen. Asetettujen tavoitteiden seuranta perustuu jatkuvaan yhtiön sisäiseen raportointiin.

Avena Nordic Grain

Avena Nordic Grain Oy harjoittaa kotimaista ja kansainvälistä vilja-, öljykasvi-, palkokasvi- ja rehuraaka-aineiden kauppaa. Yhtiöllä on tytäryhtiöt Venäjällä ja Liettuassa sekä edustustot Venäjällä ja Kazakistanissa. Yhtiön toiminta perustuu yhtiön strategian mukaisiin toimintasuunnitelmiin ja budjetteihin, jotka hyväksyy yhtiön hallitus. Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vahvistaa vuosittain toimintasuunnitelman ja vuosisuunnitelman. Yhtiön toimitusjohtajan päätöksenteko perustuu osakeyhtiölain ja yhtiön yhtiöjärjestyksen ohella hyväksytyyn toimintasuunnitelmaan ja budjettiin. Asetettujen tavoitteiden seuranta perustuu jatkuvaan yhtiön sisäiseen raportointiin.

Apetit Suomi

Apetit Suomi Oy tuottaa henkilöstöhallinnon, markkinoinnin, tietohallinnon sekä taloushallinnon ja ympäristöhallinnon palveluita konsernin liiketoimintayksiköille. Henkilöstöhallinnon tehtävänä on tukea linja-johtoa ja esimiehiä saavuttamaan strategiset ja operatiiviset tavoitteet kehittämällä ja johtamalla henkilöstöhallinnon ydinprosesseja.

Markkinointiyksikkö huolehtii Apetit Kalan ja Apetit Pakasteen tuottamien tuotteiden ja palveluiden markkinoinnista. Se vastaa yhtiöiden Suomen tuotemerkeistä. Näitä koskevat päätökset tehdään voimassaolevien Apetit Kalan ja Apetit Pakasteen liiketoimintastrategioiden ja vuosisuunnitelmien puitteissa. Markkinointiin liittyvät strategiat ja toimintasuunnitelmat hyväksyy Apetit Kalan ja Apetit Pakasteen toimitusjohtaja johtoryhmävalmistelun pohjalta. Toiminnasta ja poikkeamista strategisista suunnitelmista raportoidaan Apetit Kalan ja Apetit Pakasteen johtoryhmissä.

Tietohallinto tuottaa tietohallinnon palveluita konsernin tulosyksiköille. Tietohallinto vastaa konsernin perustietotekniikasta ja it-infrastruktuurista sekä yksiköille tuotettujen tietohallintopalveluiden laadusta ja kustannustehokkuudesta. Liiketoimintajärjestelmien omistajuus on tulosyksiköillä. Tulosyksiköiden järjestelmähankkeissa tietohallinto tukee muutostyötä ja antaa teknistä ja projektiosaamista sekä käyttöönoton jälkeistä käyttäjätukea.

Apetit Suomen taloushallinto vastaa konsernin kassanhallinnasta ja maksuliikenteestä sekä sovittujen liiketoimintayksiköiden laskujen käsittelyyn ja laskutukseen liittyvistä tehtävistä.

Ympäristöhallinto vastaa Säkylän teollisuusalueen vesiasioista, jätehuollosta ja jätevesien käsittelystä sekä neuvoo ja opastaa konserniyhtiöitä ympäristöasioihin liittyvissä kysymyksissä ja seuraa ympäristöpäämäärien toteutumista.

Konsernihallinto

Konsernihallinto vastaa konsernitason taloushallinnosta ja lakiasiain palveluista.

Taloushallinto vastaa konsernitason kuukausiraportoinnista sekä tuottaa tilinpäätöksen, vuosikertomuksen sekä neljännesvuosittain osavuositarkastukset. Lisäksi taloushallinto vastaa rahoituksesta ja konsernitason vakuutuksista, pörssitiedottamisesta, tulosenustamisen ja vuosisuunnittelun ohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisen järjestämisen seurannasta ja kehittämisestä.

Lakiasiain palvelu toimii tulosyksiköiden oikeudellisena neuvonantajana ja vastaa niiden tarvitsemien oikeudellisten palveluiden tuottamisesta.

■ Corporate Governancen päivitys

Säännöllisesti päivitettävä Lännen Tehtaat Oyj:n Corporate Governance -osio liitteineen on nähtävillä Lännen Tehtaat Oyj:n internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/sijoittajieto/hallinnointi kohdassa hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä.

Tilanne 31.12.2008

■ Hallintoneuvosto

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintoneuvostoon kuuluu tällä hetkellä 19 yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä sekä neljä henkilöstöryhmien valitsemaa jäsentä. Hallintoneuvosto valitsi järjestäytymiskokouksessaan 9.4.2008 hallintoneuvoston puheenjohtajaksi Helena Walldénin ja varapuheenjohtajaksi Juha Nevavuoren. Hallintoneuvoston jäsenet on esitelty vuosikertomuksen sivulla 89.

Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2008 aikana neljä kertaa.

Varsinainen yhtiökokous 2.4.2008 päätti, että hallintoneuvoston puheenjohtajan vuosipalkkio on 7 500 euroa ja varapuheenjohtajan vuosipalkkio 5 000 euroa. Hallintoneuvoston jäsenten ja puheenjohtajan kokouspalkkio on 250 euroa. Hallintoneuvoston jäsenille maksettiin palkkioita vuonna 2008 yhteensä 31 833 euroa.

■ Hallitus

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintoneuvosto päätti 9.4.2008 valita hallituksen seitsemän jäsentä.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Tom v. Weymarn ja varapuheenjohtajaksi Hannu Simula. Hallituksen jäsenet on esitelty vuosikertomuksen sivulla 90.

Hallitus kokoontui 15 kertaa vuonna 2008. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti kokouksiin oli 88,1 %.

Hallintoneuvoston 9.4.2008 tekemän päätöksen mukaan hallituksen puheenjohtajalle maksetaan 3 025 euron kuukausipalkkio, varapuheenjohtajalle 1 870 euron ja jäsenille 1 485 euron kuukausipalkkio. Hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita 148 160 euroa vuonna 2008.

■ Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

Kauppatieteiden maisteri Matti Karppinen on toiminut toimitusjohtajana 1.9.2005 alkaen.

Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeiset ehdot on määritelty toimitusjohtajasopimuksessa. Sopimuksen mukaan toimitusjohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan tämä on oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen. Toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta ja eläkkeen tasoksi 62 % vuoden 2004 lakien mukaisesti lasketusta TEL-eläkepalkasta.

Toimitusjohtajan palkka ja muut etuudet tilikaudelta 2008 olivat 400 459 euroa, joka sisältää palkan luontoisetuineen ja tulospalkkion.

Toimitusjohtajan sijaiseksi nimitettiin 1.1.2008 alkaen konsernin talousjohtaja, kauppatieteiden maisteri Eero Kinnunen.

■ Tilintarkastajat

Lännen Tehtaat Oyj:n vuoden 2008 yhtiökokous päätti valita yhtiölle kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajiksi valittiin Hannu Pellinen, KHT ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy. KHT-yhteisön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Tomi Moisio, KHT, JHTT. Lännen Tehtaat -konsernin tytäryhtiöiden tilintarkastajina toimivat pääsääntöisesti PricewaterhouseCoopers-yhteisöt tai näiden palveluksessa olevat tilintarkastajat.

Tilintarkastajille Suomessa ja muissa maissa maksettiin vuonna 2008 Lännen Tehtaat -konsernin yhtiöiden tilintarkastuksesta yhteensä 164 012 euroa. Tilintarkastuspalkkioiden lisäksi PricewaterhouseCoopers-ketjun yhtiöille maksettiin vero-, IFRS- ja muista asiantuntijapalveluista 57 067 euroa.

■ Sisäpiiriasiat

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen vahvistamat, 19.6.2008 voimaan tulleet sisäpiirisäännöt perustuvat arvopaperimarkkinalain (AML 5 luku) säännöksiin ja rahoitustarkastuksen määräyksiin (RATA:n standardi 5.3 sisäpiiri-ilmoituksista ja -rekisteristä 1.9.2005) sekä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n hallituksen hyväksymään 2.6.2008 alkaen voimassa olevaan sisäpiiriohjeeseen. Sääntöihin sisältyvät ohjeet julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluville, yrityskohtaiseen pysyvään sisäpiirirekisteriin kuuluville sekä hankekohtaisille sisäpiiriläisille sekä sisäpiirihallinnon organisoinnista ja menettelytavoista.

Lännen Tehtaat Oyj:n julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluvat toimielimen jäsenyyden tai asemansa perusteella yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen sekä tilintarkastajat ja varatilintarkastajat mukaan lukien tilintarkastusyhteisön yhtiöstä päävastuullinen tilintarkastaja, yhtiön talousjohtaja, yhtiön kalaliiketoiminnasta vastaava johtaja, Apetit Pakaste Oy:n toimitusjohtaja, Mildola Oy:n toimitusjohtaja sekä Avena Nordic Grain Oy:n toimitusjohtaja.

Yhtiön yrityskohtaiseen pysyvään sisäpiirirekisteriin merkitään ne yhtiön palveluksessa olevat henkilöt, jotka asemansa tai tehtäviensä perusteella saavat säännöllisesti sisäpiiritietoa. Yrityskohtaiseen sisäpiirirekisteriin on merkitty noin 40 henkilöä.

Yhtiössä on voimassa kaupankäyntirajoitus, joka kieltää yhtiön pysyvien sisäpiiriläisten kaupankäynnin yhtiön osakkeilla 21 päivän ajan ennen yhtiön osavuositarkastuksen ja tilinpäätöstiedotteen julkistamista.

Yhtiö ylläpitää sisäpiirirekisteriään Euroclear Finland Oy:n SIRE-järjestelmässä.

Tiedot ilmoitusvelvollisista sisäpiiriläisistä ja heidän omistuksistaan ovat luettavissa yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/sijoittajieto/hallinnointi kohdassa sisäpiirirekisteri.

Vuosikooste 2008

Lännen Tehtaat Oyj:n pörssitiedotteet ovat kokonaisuudessaan luettavissa yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/sijoittajatieto. Koska tiedotteet koskevat vuotta 2008, osa niiden sisältämistä tiedoista saattaa olla vanhentuneita.

■ Tammikuu

21.1.2008 PT
Sami Haapasalmi Lännen Tehtaiden kalaliiketoiminnan johtajaksi

■ Helmikuu

15.2.2008 PI, Henkilökuntaosaomistajaksi Avenaan
15.2.2008 PT, Lännen Tehtaat Oyj tilinpäätöstiedote 1.1.–31.12.2007
20.2.2008 PT, Hallituksen ehdotukset Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiökokoukselle

■ Maaliskuu

11.3.2008 PI, Kutsu Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiökokoukseen
13.3.2008 PI, Apetit Pakaste myy hilloliiketoiminnan Saarioisille
18.3.2008 PI, Lännen Tehtaat Oyj:n vuosikertomus ja tiedotteiden vuosikooste julkaistu

■ Huhtikuu

02.4.2008 PT, Lännen Tehtaat Oyj:n varsinaisen yhtiökokouksen päätökset
02.4.2008 PT, Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus päätti avainhenkilöiden sitouttamisjärjestelmästä
07.4.2008 PI, Apetit Kala ja Saarioinen yhteistyöhön HoReCa-markkinoilla
09.4.2008 PT, Hallintoneuvoston järjestäytyminen ja hallituksen valinta

■ Toukokuu

08.5.2008 PT, Lännen Tehtaat Oyj:n osavuositiedote 1.1.–31.3.2008
08.5.2008 PT, Lännen Tehtaat Oyj aloittaa omien osakkeiden hankinnan
19.5.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta
20.5.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

22.5.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

26.5.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

27.5.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

28.5.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

■ Kesäkuu

03.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

06.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

09.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

10.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

12.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

17.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

19.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

23.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

24.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

27.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

27.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

30.6.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

■ Heinäkuu

01.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

04.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

07.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

07.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

08.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

09.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

10.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

11.7.2008 PT, Yhteistilillä olevien osakkeiden myyminen

11.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

15.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

17.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

18.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

23.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

24.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

28.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

28.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

31.7.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

■ Elokuu

01.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

04.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

05.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

06.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

07.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

08.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

11.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

12.8.2008 PT, Lännen Tehtaat Oyj:n osavuositiedote 1.1.–30.6.2008

12.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

13.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

14.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

15.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

18.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

19.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

20.8.2008 PT, Omien osakkeiden hankinta

21.8.2008 PT, Jarno Järvinen Apetit Kala Oyj:n toimitusjohtajaksi

■ Syyskuu

01.9.2008 PT, Lännen Tehtaat myi loput Suomen Rehun osakkeet Hankkija-Maatalous Oy:lle
05.9.2008 PT, Kolmannelle neljännekselle merkittävä kertatulo osakkuusyhtiöstä
30.9.2008 PT, Kertatulo osakkuusyhtiöstä siirtyy neljännele kvartaalille

■ Marraskuu

04.11.2008 PT, Lännen Tehtaat Oyj:n osavuositiedote 1.1.–30.9.2008

■ Joulukuu

16.12.2008 PT, Lännen Tehtaat -konsernin jatkuvien toimintojen koko vuoden liiketulos ilman kertaeriä jää ennakoitua heikommaksi – tilikauden kokonaistuloksesta merkittävästi vertailukautta parempi
16.12.2008 PI, Lännen Tehtaiden taloudellinen tiedottaminen vuonna 2009
30.12.2008 PT, Lännen Tehtaat tehostaa kalaliiketoimintaa ja konsernijohtoa

PT = pörssitiedote

PI = pörssi-ilmoitus

Hallintoneuvosto ja tilintarkastajat

Hallintoneuvosto

- Yhtiökokouksen valitsevat jäsenet

Helena Walldén, s. 1953
Diplomi-insinööri
Puheenjohtaja vuodesta 2008,
jäsen vuodesta 1996
Päätoimi: Pohjola Vakuutus Oy,
johtaja
Keskeiset samanaikaiset luottamus-
toimet:
hallituksen jäsen: Metsähallitus,
Turkistuottajat Oyj

Juha Nevavuori, s. 1942
Maanviljelijä
Varapuheenjohtaja vuodesta
2008, puheenjohtaja vuonna
2007, varapuheenjohtaja
vuosina 2003–2006, jäsen
vuodesta 1973

Heikki Aaltonen, s. 1956
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2007

Matti Eskola, s. 1950
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1991
Erovoorossa

Jussi Hantula, s. 1955
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1995

Börje Helenelund, s. 1951
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1998

Pasi Jaakkola, s. 1941
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1982
Erovoorossa

Jouni Kaitila, s. 1963
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1991
Erovoorossa

Risto Korpela, s. 1949
Toimitusjohtaja
Jäsen vuodesta 2007

Mikko Kurittu, s. 1966
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2007

Mika Leikkonen, s. 1963
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2008

Markku Länninki, s. 1949
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2003
Erovoorossa

Ilkka Markkula, s. 1960
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2003
Erovoorossa

Marja-Liisa Mikola-Luoto,
s. 1971
Agronomi
Jäsen vuodesta 2005

Samu Pere, s. 1968
Hallintojohtaja
Jäsen vuodesta 1998

Tuomo Raininko, s. 1966
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2005

Esa Ruohola, s. 1946
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1998

Esko Suomala, s. 1959
MTK:n 3. puheenjohtaja
Jäsen vuodesta 2008

Mauno Ylinen, s. 1965
Agronomi
Jäsen vuodesta 2005

- Henkilöstön nimeämät jäsenet

Aila Koivuniemi, s. 1944
Luottamusmies
Jäsen vuodesta 1997
Erovoorossa

Veijo Kukkonen, s. 1981
Luottamusmies
Jäsen vuodesta 2006
Erovoorossa

Tapio Mäki, s. 1962
Yhdysmies
Jäsen vuodesta 2006
Erovoorossa

Marja Rusi, s. 1966
Luottamusmies
Jäsen vuodesta 1997
Erovoorossa

Tilintarkastajat

Hannu Pellinen
Taloustieteiden maisteri, KHT

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö
päävastuullisena tilintarkas-
tajana

Tomi Moisio
Kauppatieteiden maisteri, KHT,
JHTT

Hallitus

Tom v. Weymarn, s. 1944
Diplomi-insinööri
Puheenjohtaja vuodesta 2003, jäsen vuodesta 1999
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: TeliaSonera AB, Turku Science Park Oy
hallituksen jäsen: Hartwall Capital Oy Ab, Hydrios Biotechnology Oy, IK Partners Ab, Pohjola Pankki Oyj, Sibelius-Akatemia
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Oy Rettig Ab, konsernijohtaja 1998–2004, Cultor Oyj, varatoimitusjohtaja 1991–1997
Oy Karl Fazer Ab, toimialajohtaja/konsernijohtaja 1985–1991, Telko Oy, toimitusjohtaja 1983–1985, Oy Huber Ab, toimialajohtaja 1975–1982, Kymi-Kymmene Oy, käyttö-insinööri/kehitysjohtaja 1970–1975

Hannu Simula, s. 1947
Agronomi
Varapuheenjohtaja vuodesta 2003, jäsen vuodesta 1998
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen jäsen: Sucros Oy
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Päätoiminen maanviljelijä 2000–2005, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto (MTK), jaostopäällikkö 1995–2000, Päätoiminen maanviljelijä 1990–1995, Tukkukauppojen Oy, Satakun-

nan aluekonttori, aluejohtaja 1985–1990, Lännen Tehtaat Oy, viljelyosasto, kenttäpäällikkö 1978–1985, Tukkukauppojen Oy, maatalousosasto, jaostopäällikkö 1975–1978

Harri Eela, s. 1960
Puuteollisuusteknikko
Jäsen vuodesta 2004
Päätoimi: Cursor Oy, projekti-päällikkö
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: DSTP-Engineering Oy
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Metso Panelboard Oy, liiketoimintajohtaja 1996–2006, Tresko Food Oy, tuotantojohtaja 1992–1995, Heilborn GmbH, Saksa, projekti/myynti-insinööri 1991–1992, Rauma-Repola Loviisa Engineering Works Oy, Kehitysinsinööri 1985–1990

Heikki Halkilahti, s. 1947
Oikeustieteen kandidaatti, ekonomi, kauppaneuvos
Jäsen vuodesta 2008, hallituneuvoston varapuheenjohtaja vuonna 2007, jäsen vuodesta 1990
Päätoimi: Valion Eläkekassa, Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö, toimitusjohtaja
Sivutoimi: Valio Oy, hallintojohtaja

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Eläkesäätiö-yhdistys
hallituksen varapuheenjohtaja: Työeläkevakuuttajat TELA
puheenjohtaja: Elintarviketeollisuusliitto ry:n työmarkkinatoimikunta 2004–
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Valio Oy, 1976–, hallintojohtaja, toimitusjohtaja 2006–2007, 2003, Osuusteuras-tamo Karjaportti, hallintojohtaja 1973–1976

Aappo Kontu, s. 1952
Diplomi-insinööri
Jäsen vuodesta 2004
Päätoimi: Empower Oy, toimitusjohtaja
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Vahterus Oy
hallituksen jäsen: Empower Group Oy
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Pohjolan Voima Oy, tekninen johtaja, PVO-Engineering Oy, toimitusjohtaja 1996–1998, TVS-Tekniikka Oy, toimitusjohtaja 1993–1996, Teollisuuden Voimansiirto Oy, teknisen osaston johtaja 1989–1993, Teollisuuden Voima Oy, suunn.ins. toimisto, päällikkö 1977–1989

Matti Lappalainen, s. 1948
Kauppatieteiden maisteri, Senior advisor

Jäsen vuodesta 2003
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Bonaria Oy, Bonbake Oy
hallituksen jäsen: Leipuri Oy
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Vaasan&Vaasan Oy, konserni- ja toimitusjohtaja 1999–2008, Cultor Oyj Vaasan Leivonta, toimitusjohtaja 1997–1998, Cultor Oyj Vaasan Leipomot Oy, toimitusjohtaja 1990–1997, Cultor Oyj Elintarviketeollisuus, kehitysjohtaja 1988–1989, Suomen Sokeri Oy Vaasanmylly, markkinointijohtaja 1985–1988, OTK elintarviketeollisuuden ja tukkukaupan johtotehtäviä 1972–1984

Soili Suonoja, s. 1944
Kotitalousopettaja, MBA, kauppaneuvos
Jäsen vuodesta 2003
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Alko Oy
hallituksen jäsen: Eilakaisla Oy
Toimialapalvelu, Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy, Nurmijärven Linja Oy, VR-yhtymä Oy
Keskeinen aikaisempi työkokemus: Hallitusammattilainen 2000–, Fazer-Catering, Fazer-Amica, osastopäällikkö, johtaja 1982–, toimitusjohtaja 1989–2000, Karl Fazer konditoria, myymäläpäällikkö, osastopäällikkö (myymälät ja leipomo) 1974–1982, Työmaa-huolto, tarkastaja 1971–1973, Marttapiiri liitto, konsulentti 1970–1971

Toimitusjohtaja ja johtajisto

Matti Karppinen, s. 1958
Kauppatieteiden maisteri
Lännen Tehtaat Oyj, toimitusjohtaja vuodesta 2005
Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät:
hallituksen puheenjohtaja:
Elintarviketeollisuusliitto ry
hallituksen jäsen: HKScan Oyj
hallintoneuvoston jäsen: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Atria Yhtymä Oyj Lithells AB, toimitusjohtaja 2001–2005, Nokian Renkaat Oyj, tulossikköjohtaja 1998–2001, Saariainen Oy, markkinointijohtaja 1994–1998, Tamrock Oy, markkinointipäällikkö 1989–1994, Unilever Finland Oy, markkinapäällikkö 1985–1989

Eero Kinnunen, s. 1970
Kauppatieteiden maisteri
Toimitusjohtajan sijainen vuodesta 2008, talousjohtaja vuodesta 2006
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Cloetta Fazer Suklaa Oy, business controller, johtoryhmän jäsen 2004–2006, Cloetta Fazer Makeiset Oy, tuoteryhmäasiantuntija 2000–2004, Fazer Polska Sp.z o.o., business controller, johtoryhmän jäsen 1998–2000, Fazer Suklaa Oy, controller 1996–1998

Johanna Heikkilä, s. 1962
Kauppatieteiden maisteri
Henkilöstöjohtaja vuodesta 2005
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Fazer Leipomot Oy, henkilöstöjohtaja 2003–2005, LU Suomi Oy, henkilöstöjohtaja 2002–2003, LU Suomi Oy (aik. Fazer Keksit Oy), henkilöstöpäällikkö 1995–2002, Fazer Suklaa Oy, henkilöstöpäällikkö 1992–1994, Fazer Suklaa Oy, henkilöstöasiainhoitaja 1990–1991

Antti Kerttula, s. 1956
Yo-merkonomi
Apetit Pakaste Oy, toimitusjohtaja vuodesta 2007, johtaja vuodesta 1994
Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen: Ateriamestarit Oy, Finfood-Suomen Ruokatieto ry
Johtokunnan puheenjohtaja: ETL:n Pakaste- ja perunateollisuusyhdistys
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Lännen Tehtaat Oyj, pakasteliiketoiminnan johtaja 1994–2006, Ingman Foods Oyj, tehtaanjohtaja 1989–1994

Erkki Lepistö, s. 1955
Oikeustieteen kandidaatti, ekonomi
Mildola Oy, toimitusjohtaja vuodesta 2008, johtaja vuodesta 2001
Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: hallituksen varapuheenjohtaja: Sucros Oy
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Suomen Rehu Oy, toimitusjohtaja 2006–2007, Lännen Tehtaat Oyj, toimitusjohtaja 2001–2005, Ata Gears Oy, varatoimitusjohtaja/toimitusjohtaja 1998–2001, Lännen Tehtaat Oyj, rahoituspäällikkö/talousjohtaja 1993–1998, Tampereen Seudun Osuuspankki, yritysrahoituspäällikkö 1987–1993

Asmo Ritala, s. 1958
Oikeustieteen kandidaatti
Lakimies vuodesta 1995
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Avena Oy, lakimies 1995–2002, Valtion viljavarasto, lakimies 1990–1994, Oy Esso Ab, isännöitsijä 1986–1990

Kaija Viljanen, s. 1952
Kauppatieteiden maisteri, humanististen tieteiden kandidaatti, EMBA
Avena Nordic Grain Oy, toimitusjohtaja vuodesta 1995
Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: hallituksen ja eri työryhmien jäsen: Coceral, hallituksen jäsen: Munakunta
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Valtion Viljavarasto, apulaisjohtaja 1992–1995, MTK, projektipäällikkö 1991–1992, Suomalais-Neuvostoliittolainen kauppakamari Moskova, johtaja 1987–1991

Yhteystiedot

Lännen Tehtaat Oyj

Konsernihallinto
Maakunnantie 4
PL 100, 27801 Säkyä
Puhelin 010 402 00
Faksi 010 402 4022

Lännen Tehtaat Oyj

Espoon toimipiste
Upseerinkatu 1
PL 404, 02601 Espoo
Puhelin 010 402 00
faksi 010 402 7103

Sähköposti: etunimi.sukunimi@lannen.fi
www.lannen.fi

Y-tunnus 0197395-5
Kotipaikka Säkyä

■ Tytäryhtiöt

Apetit Pakaste Oy

PL 130, 27801 Säkyä
Puhelin 010 402 4300
Faksi 010 402 4322
etunimi.sukunimi@apetit.fi
www.apetit.fi
Y-tunnus 2077046-7

Apetit Pakaste Oy

Teollisuustie 3, 93100 Pudasjärvi
Puhelin 010 402 4300
Faksi 010 402 4666

Apetit Kala Oy

Mastotie 7, 70460 Kuopio
Puhelin 010 402 4500
Faksi 010 402 4520
etunimi.sukunimi@apetit.fi
www.apetit.fi
Y-tunnus 0877766-6

Apetit Kala Oy

Sementtitehtaankatu 5,
04260 Kerava
Puhelin 010 402 4500
Faksi 010 402 4573

Maritim Food AS

Råbekksvingen 5
N-1617 Fredrikstad, Norja
Puhelin +47 6936 3700
Faksi +47 6936 3738
etunimi.sukunimi@maritim-food.no

Maritim Food Sweden AB

Kalkkärrsvägen 21-22
SE-450 52 Dingle, Ruotsi
Puhelin +46 5244 0047
etunimi.sukunimi@maritim-food.no

Sandanger AS

NO-6083 Gjerdsvika, Norway
Puhelin +47 7002 6440
Faksi +47 7002 6441
etunimi.sukunimi@fima.no
www.sunnmoere.com

Apetit Suomi Oy

PL 100, 27801 Säkyä
Puhelin 010 402 00
Faksi 010 402 4944
etunimi.sukunimi@apetit.fi
www.apetit.fi
Y-tunnus 2077043-2

Apetit Suomi Oy

Kaupalliset toiminnot
Upseerinkatu 1
PL 403, 02601 Espoo
Puhelin 010 402 4300
Faksi 010 402 4455

Mildola Oy

Satamatie 64
PL 21, 02401 Kirkkonummi
Puhelin 010 402 2300
Faksi 010 402 2311
etunimi.sukunimi@mildola.fi
www.mildola.fi
Y-tunnus 0116251-1

Avena Nordic Grain Oy

Upseerinkatu 1
PL 402, 02601 Espoo
Puhelin 010 402 02
Faksi 010 402 2500
etunimi.sukunimi@avena.fi
www.avena.fi
Y-tunnus 0989948-9

ZAO Avena St. Petersburg

1 Artillerijskaja str., Europa House
RU-191104 Pietari, Venäjä
Puhelin +7 812 718 8090
Faksi +7 812 718 8071

UAB Avena Nordic Grain

Odminių g. 9-9
LT-01122 Vilna, Liettua
Puhelin. +370 5 243 0290
Faksi +370 5 243 0291

Ylläpidämme toimipaikkatietoja
internet-sivuillamme
www.lannen.fi kohdassa
yhteystiedot.

